

Provinciale Staten

Notulen van 14 november 2014

vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op
13 februari 2015

1. Opening en berichten van verhindering	1
2. Mededelingen	1
3. Vaststellen agenda	1
4. Vaststellen notulen PS van 31 oktober 2014	1
5. Ingekomen stukken	1
6. Brief Zeeuwse Muziek Bond te Heikant van 4 november 2014 over Cultuurnota 2016-2018 (1406546)	1
7. Brief Afdelingsbesturen FNV Bondgenoten Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland van 12 november 2014 over gunning openbaar vervoer concessie Zeeland (1406319).....	1
8. Ingekomen stukken GS en CvdK	1
9. Brief GS van 23 september 2014 over Miljoenennota (14016696)	1
10. Brief GS van 7 oktober 2014 over tweede ronde van beantwoording van technische vragen over begroting 2015, inclusief meerjarenraming (14015008)	1
11. Brief GS van 28 oktober 2014 over nieuwe gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zeeland (14015957).....	2
12. Brief GS van 12 november 2014 over dividendwaarschuwing DELTA NV (14016696).....	2
13. Voorstellen	2
14. Statenvoorstel Vaststellen begroting 2015, inclusief meerjarenraming (SERV-164)	2
15. Statenvoorstel Najaarsnota (SERV-172).....	2
16. Statenvoorstel Verlengen Cultuurnotaperiode (BLD-167).....	2
17. Statenvoorstel 11de wijziging begroting Provincie Zeeland 2014 (SERV-174).....	2
18. Statenvoorstel 1ste wijziging begroting Provincie Zeeland 2015 (SERV-175).....	2
19. Hamerstukken	46
20. Statenvoorstel Begroting en meerjarenraming van het Fonds Nazorg Gesloten stortplaatsen Zeeland (SERV-165).....	46
21. Statenvoorstel 12de wijziging begroting Provincie Zeeland 2014 (SERV-171).....	46
22. Statenvoorstel 2de wijziging begroting Provincie Zeeland 2015 (SERV-169).....	46
23. Vragensessie	46
24. Vragen van het lid Frans Babijn over reddende engeltjes voor de Oostkerk	46
25. Moties niet behorend bij een agendapunt	47
26. Resumptie van de besluiten, Statengriffier gemachtigd	47
27. Sluiting	47

**Veertigste vergadering
van de
Provinciale Staten van Zeeland**
vrijdag, 14 november 2014

voorzitter de heer drs. J.M.M. Polman,
commissaris van de Koning in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden mr. T.H. Aalfs, Frans Babijn (CDA), C.W. Bierens, ing. J.J. van Burg, P.B. Colijn, J. van Dijen, P. van Dijk, A.I.G. Dorst, ing. B. Erbisim, mr. A. Evertz, ir. S.J. Feijtel, mr. H.J. van Geesbergen, dr. T. van Gent, drs. ing. R.M. Haaze, P.A. Hamelink, dr. A.M.M. van Haperen, ing. L. Harpe Msc (GL), A. Hijgenaar, F. de Kaart, R.P. M. de Kort, A.J. van der Maas, W.P.H. Markusse, J.M. Meulenberg-op 't Hof, J.R. Oudeman, C.M. de Paepe, B.J. M. Pauwels, P.L. de Putter, G.D. Roeland, drs. R. Ruissen, H.C.M. Thomaes, R. van Tilborg, G. van Unen en J. Werkman, tezamen 36 leden, alsmede de heer drs. P. Joosse, griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig mevrouw C.M.M. Schönknecht-Vermeulen en de heren C. van Beveren, G.R.J. van Heukelom en drs. B.J. de Reu, leden van Gedeputeerde Staten.

1. Opening en berichten van verhindering

Opening: 09.30 uur.

De **voorzitter**. Dames en heren, goedemorgen. Welkom bij deze vergadering van Provinciale Staten, waarin vandaag de begroting voor 2015 en de Najaarsnota centraal staan. Samen met enkele andere voorstellen die hiermee verband houden, behandelen wij deze stukken in één keer. In de ochtend komen alle fracties aan het woord en na de middagpauze zal het college antwoorden. Daarna volgt de tweede termijn en gaan wij vervolgens tot besluitvorming over.

Bericht van verhindering is ontvangen van de heren Robesin en Muste. Daarnaast hebben de leden Meulenberg, Werkman, De Putter en Thomaes aangegeven, de vergadering later in de middag niet te kunnen bijwonen.

2. Mededelingen

De **voorzitter**. Een speciaal woord van welkom aan ongeveer 45 studenten van de Hogeschool Zeeland die bij ons op bezoek zijn en een deel van de vergadering zullen bijwonen vanaf de publieke tribune. Het zijn eerstejaarsstudenten van de opleiding Bedrijfskunde-Management Economie en Recht (MER)

Het ochtenddeel van deze vergadering zal ik voorzitten, maar vanmiddag wordt die taak vervuld door waarnemend voorzitter Goos Roeland, omdat ik aanwezig moet zijn bij de bijzondere raadsvergadering

van de gemeente Noord-Beveland in verband met het afscheid van burgemeester Van Kooten.

3. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Vaststellen notulen PS van 31 oktober 2014

De notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 31 oktober 2014 worden vastgesteld.

5. Ingekomen stukken

De **voorzitter**. Vanochtend is ingekomen een brief van de Dorpsraad IJzendijke. Het voorstel is om die in de commissie E&M aan de orde te stellen.

Zonder discussie en zonder stemming wordt overeenkomstig het afdoeningsvoorstel besloten.

6. Brief Zeeuwse Muziek Bond te Heikant van 4 november 2014 over Cultuurnota 2016-2018 (1406546)

7. Brief Afdelingsbesturen FNV Bondgenoten Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland van 12 november 2014 over gunning openbaar vervoer concessie Zeeland (1406319)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brieven ter afhandeling te stellen in handen van de commissie E&M.

8. Ingekomen stukken GS en CvdK

9. Brief GS van 23 september 2014 over Miljoenennota (14016696)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

10. Brief GS van 7 oktober 2014 over tweede ronde van beantwoording van technische vragen over begroting 2015, inclusief meerjarenraming (14015008)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief bij de behandeling van het Statenvoorstel Vaststellen begroting 2015 te betrekken.

11. Brief GS van 28 oktober 2014 over nieuwe gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zeeland (14015957)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

12. Brief GS van 12 november 2014 over dividendwaarschuwing DELTA NV (14016696)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

13. Voorstellen

14. Statenvoorstel Vaststellen begroting 2015, inclusief meerjarenraming (SERV-164)

15. Statenvoorstel Najaarsnota (SERV-172)

16. Statenvoorstel Verlengen Cultuurnotaperiode (BLD-167)

17. Statenvoorstel 11de wijziging begroting Provincie Zeeland 2014 (SERV-174)

18. Statenvoorstel 1ste wijziging begroting Provincie Zeeland 2015 (SERV-175)

Daarbij zijn tevens aan de orde:

- de brief GS van 23 september 2014 over Miljoenennota (14014165);
- de brief GS van 12 november 2014 over dividendwaarschuwing DELTA NV (14016696).

De **voorzitter**. Ik geef als eerste het woord aan de heer Roeland, fractievoorzitter van de SGP.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ramkoers? Dat hoeft u van mij vandaag niet te verwachten, maar wel begin ik deze beschouwingen met DELTA. Wij zijn verrast door een persbericht over het dividend. Wij zijn ook verrast door de magere motivering waarom DELTA aangeeft dat het erg moeilijk wordt. Wellicht moeten we het zo interpreteren dat we in de toekomst helemaal geen dividend meer tegemoet zouden kunnen zien. Het is een magere argumentatie. Ik vraag mij af of de motivering in de richting van de aandeelhouders en onze vertegenwoordiger van de aandeelhouders, gedeputeerde Van Beveren, ook zo beperkt is geweest. Ik hoop dat de toelichting van DELTA aan onze vertegenwoordiger wat uitgebreider is geweest. Ik hoor dat graag van onze gedeputeerde.

Het college heeft op 11 november gereageerd met een brief. Mijn fractie vindt het een waardige reactie, die getuigt van bezonnenheid en die past bij een grootaandeelhouder, met een goede motivering waarom het college ervoor kiest om er voorshands van uit te gaan dat in de toekomst en zeker over 2014 de mogelijkheid aanwezig is om dividend van DELTA te ontvangen. Het college heeft dat goed gemotiveerd en heeft verwezen naar de aandeelhoudersstrategie, waarin in feite is aangegeven dat wij als aandeelhouders een minimale dividenuitkering verwachten, maar dat we ook rekening houden met de omstandigheden van het bedrijf. Het college heeft dat ook in deze reactie gewoon gedaan en naar mijn mening moeten we dat ook voor de toekomst doen. We mogen echter niet vergeten dat wij aandeelhouder en mede-eigenaar zijn van een groot bedrijf dat een forse waarde vertegenwoordigt. Als publieke aandeelhouder ga je over publieke belangen en het is ook in het publiek belang dat je als aandeelhouder een dividenuitkering van zo'n bedrijf mag verwachten. Je houdt daarbij uiteraard rekening met alle belangen van het bedrijf.

De heer **Harpe** (GL). Ik was deze keer niet voornemens de heer Roeland te interrumperen, maar hij maakt het zo spannend. Eind vorig jaar gaf DELTA een winstwaarschuwing af en toen is de heer Roeland toch vrijwel geruisloos met het college meegegaan om extra te bezuinigen. Vanwaar die ommekeer? Wat is er met hem gebeurd?

De heer **Roeland** (SGP). Wij volgen ook nu het college. Toen zijn we het college echter niet geruisloos gevolgd en dat doen we ook nu niet. Wij beargumenteren waarom wij het college nu ook weer volgen. Ik ken de heer Harpe met DELTA; doorgaans heeft hij een verstandige en redelijke opstelling en ik hoop dat hij vandaag kan instemmen met de brief van het college.

De heer **Harpe** (GL). U kunt mij volgen dadelijk. Doet u dat alstublieft.

De heer **Roeland** (SGP). Ja, dat was mijn verzoek. U gaat dat doen, begrijp ik. Dank u!

Als we spreken over DELTA hebben we het ook over de verkenningen waar DELTA met de aandeelhouders mee bezig is. Wij hechten eraan dat vaart wordt gemaakt. Wij verwachten de uitkomsten van deze verkenningen begin volgend jaar, zodat ook de aandeelhouder zijn positie kan bepalen en samen in goed overleg met DELTA een koers kan uitzetten om de toekomst voor DELTA te bepalen.

Het college heeft wat huiswerk te doen en dat is niet voor het eerst. Het college heeft de afgelopen jaren al heel veel gedaan. Het huiswerk dat nu wacht, is een taakstelling van ombuigingen die voor 2015 moeten plaatsvinden. Dat is geen geringe opdracht. Er moet op zijn minst 8 miljoen worden gevonden. Het college schrijft in de Najaarsnota dat er verder weinig risico's zijn. Voor de risico's die er waren, bijvoorbeeld Thermphos, is een voorziening getroffen. Het college schrijft in de Najaarsnota dat er wat dat betreft geen risico's meer zijn. De SGP-fractie vraagt zich echter af of dat geen al te optimistische insteek is. Weliswaar is een voorziening getroffen, maar betekent dit dat er verder geen risico's met Thermphos zijn? Wij kijken daar voorlopig toch wat

anders tegenaan, want wij achten het niet uitgesloten dat de voorziening van 4,5 miljoen onvoldoende is. Wij hopen dat dit niet het geval zal zijn, maar wij achten het niet uitgesloten. Uit de geschiedenis weten wij dat er bij saneringen zowel binnen als buiten de provincie bijna nooit meevallers maar vrijwel altijd tegenvallers zijn.

De algemene reserve ontwikkelt zich in benedenwaartse richting. Op dit moment hebben we nog een behoorlijke algemene reserve, maar als wij een paar jaar vooruitkijken, zien we dat hij fors naar beneden gaat. Er moet niet veel meer gebeuren of we zakken wat dat betreft door het ijs.

We zien al enkele jaren een trend in de financiële positie van de provincie die ons zorgen baart. Die trend is zorgelijk tot zeer zorgelijk, een spiraal die naar beneden gaat. Dat betekent dat kostenbewaking meer dan ooit de aandacht moet hebben. Goed ramen in begrotingen is nodig. Er waren forse rekeningoverschotten. Het is vandaag 14 november – ik zou het niet zo goed weten als ik geen broer had die vandaag jarig was – en we naderen het einde van het jaar. Wellicht heeft het college op dit moment toch al enig inzicht in een eventueel overschot op de rekening 2014. Ik hoor graag van de gedeputeerde welk inzicht hij heeft.

Er zijn andere tijden geweest. Ik heb drie zittingsperiodes meegemaakt dat we eigenlijk geld over hadden en dat we niet goed wisten wat we met ons geld moesten doen. Nu zitten we in een heel andere tijd. Die heel andere tijd maakt het nodig dat we de volgende collegeperiode zeker een takendiscussie aangaan. Daarin moeten we niet alleen kijken naar onze kerntaken, maar moeten we alle taken goed tegen het licht houden en kijken wat werkelijk van belang is voor Zeeland. Daarbij denk ik aan veiligheid, werkgelegenheid en een leefbaar en vitaal Zeeland. Wat is daar echt voor nodig? We moeten ons realiseren dat we op allerlei onderdelen sober en doelmatig met de gelden moeten omgaan. We hebben namelijk ook nog financiën nodig voor zaken waar we nu nog weinig geld beschikbaar voor stellen. Dan denk ik aan verbindingen en niet alleen aan fysieke verbindingen. Het zal in de nabije toekomst nodig zijn om behoorlijk wat aandacht te schenken aan de digitale verbindingen. Zeeland moet bereikbaar zijn, niet alleen de steden maar ook het platteland. We zien dat steeds meer mensen thuis gaan werken en dan is het economisch gezien heel nodig om behoorlijke aandacht te schenken aan de digitale verbindingen. Daar zal ongetwijfeld geld voor nodig zijn. Ook voor verkeer en vervoer, veiligheid en voor een betere doorstroming zal veel geld nodig zijn.

Gezien deze toekomst is mijn fractie van mening dat we scherpere keuzes moeten maken en sober en doelmatig moeten zijn. We moeten zuinig met de centen omgaan. Dat moet voor ons Zeeuwen toch niet al te moeilijk zijn. Wij staan als zodanig bekend. Laten we dat ook in de praktijk brengen, meer dan nu.

Het IPO heeft Kompas 2020 laten verschijnen. Daarin worden niet alleen de maatschappelijke opgaven aangegeven, maar ook de provinciale opgaven binnen de maatschappelijke ontwikkelingen in Nederland. Meer dan in het verleden moeten we daarop focussen. In grensontkennende samenwerking moeten we samen uitvoering geven aan de provinciale opgaven die in Kompas 2020 zijn aangegeven.

Een onderdeel wil ik eruit lichten en dat gaat over dualiteit. In Kompas 2020 is aangegeven dat de strikte

scheiding tussen kaderstelling en controle niet altijd meer zal werken in de toekomst. Hoe kijkt het college daar tegenaan? Heeft het college daarover nagedacht en komt het met een eigen opvatting daarover?

Gedeputeerde De Reu heeft aangegeven dat er veel geld is in Brussel. Ik zie hem knikken, dus hij is die mening nog steeds toegeedaan. Wij ook. Hoe gaat het college daarmee om? Dat vele geld in Brussel komt namelijk niet automatisch naar ons toe. Heeft het college een plan en, zo ja, hoe ziet dat eruit om zoveel mogelijk geld uit Brussel hier naartoe te halen om daar goede dingen voor Zeeland mee te doen?

In de Najaarsnota staat nog iets over ZB Scoop en 4,5 miljoen. Het is een detail, maar wat wij daarbij missen, is dat het zou moeten gaan om “maximaal” 4,5 miljoen. Wij willen daar nog een keer de klemtoon op leggen.

Onder punt 3 op bladzijde 15 van de Najaarsnota wordt iets geschreven over ILG en NPW. In december zal in ieder geval bekend moeten zijn of de bestemmingsreserve ILG toereikend is voor het Bestedingsplan 2015 en of we dat kunnen betrekken bij de bezuinigingen en het pakket maatregelen dat het college ons zal presenteren.

De verlenging van de Cultuurnotaperiode ligt om drie redenen moeilijk in onze fractie. In de eerste plaats is het college wel erg laat tot het besef gekomen dat het eventueel nodig zou zijn om de Cultuurnotaperiode te verlengen. Een echt andere keuze wordt ons niet of nauwelijks gelaten, zo lijkt het wel. In de tweede plaats hebben wij ook inhoudelijke bezwaren gehad tegen de Cultuurnota en deze niet als zodanig geaccepteerd. In de derde plaats kunnen wij geen integrale afweging met andere onderdelen binnen de begroting maken, bijvoorbeeld de Economische Agenda, als wij op dit moment een dergelijk besluit nemen. Wij zijn er niet van overtuigd dat het nodig is om vandaag te besluiten tot verlenging van de Cultuurnotaperiode.

Ik heb al gezegd dat wij andere jaren gekend hebben, jaren van overvloed. In de Bijbel lezen we ook over jaren van overvloed. Jozef werd geroepen bij de toenmalige heerser in Egypte. Deze farao had gedroomd over zeven vette koeien en zeven magere koeien. De zeven magere aten de zeven vette koeien op, maar de magere koeien bleven mager. We komen nu in magere jaren en we zullen merken dat we die vette jaren die we achter ons hebben liggen niet meer zien. Als je magere jaren hebt, blijft het mager. Dat is jammer, maar zo zien we dat het kan verkeren. We komen nu in een periode terecht waarin we heel zuinig met onze centen moeten omgaan. We zullen scherpe keuzes moeten maken en alleen echt daarvoor geld beschikbaar moeten stellen wat werkelijk in het belang is van Zeeland en de Zeeuwen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Dit is het dan en mooier gaat het niet worden. Vandaag bespreken we de laatste begroting van deze Staten en van dit college. Dat is een mooi moment om vooruit te kijken, maar ook een moment om even bij stil te staan. Mijn eerste vraag aan het college is dan ook of dit het resultaat is wat het voor ogen had toen het bijna vier jaar geleden met Stuwende Krachten aan deze periode begon. In Stuwende Krachten konden wij namelijk lezen dat het college deze periode inzet op stevige economische groei. De SP kan zich niet voorstellen dat de stijging van het aantal werklozen in de afgelopen vier jaar het resultaat is dat dit college voor

ogen had. De SP kan zich ook niet voorstellen dat alle bedrijfssluitingen bijgedragen hebben aan deze stevige economische groei. Ik noem bijvoorbeeld Zalco, Thermphos, Philip Morris, Neckermann en nu weer Philips Lighting. En er zijn er nog meer waar we de afgelopen periode mee te maken gehad hebben. Dit college moet daar toch ook een onaangenaam gevoel bij hebben.

Ik noem nog een paar ambities op economisch gebied uit Stuwende Krachten. De SP ambieerde ze niet, maar het college wel. De inzet van dit college blijft erop gericht om containerisatie in het algemeen en de WCT in het bijzonder mogelijk te maken. Hiervan kan het college toch ook niet zeggen dat het is gelukt? Verbrugge trekt weg, de voorwaarden in België zijn beter dan in Zeeland en de WCT zal er nooit komen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Mevrouw Van Unen, niemand vindt het prettig dat bedrijven zijn omgevallen en dat daardoor zo veel mensen hun baan hebben verloren. Denkt u dat dit allemaal vanuit Middelburg geregeld kan worden en dat wij dit hier hadden kunnen voorkomen? Dat kunt u toch niet denken?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ik stel vragen aan het college over de economie, over de ontwikkelingen in Zeeland als onderdeel van mijn algemene beschouwingen. Ik geef daar dit college de schuld niet van, want er zijn meer ontwikkelingen. Het is echter wel waar we vandaan staan. We zijn bezig aan onze laatste begroting en ik vind dit een moment om stil te staan bij waar wij staan in Zeeland op dit moment.

De SP heeft er nog een gevonden. Het past in het streven van het college om de nucleaire cluster in Zeeland te versterken. De tweede kerncentrale komt er niet. De onderzoeksreactor van Pallas komt er ook niet. Gelukkig maar, want het blijkt dat Petten jarenlang onveilig is geweest en dat een bijna-ramp gewoon verzwegen is. Wij blijven hier tot in lengte van dagen zitten met de opslag van radioactief afval en met een afgeschreven overjarige kerncentrale die onder extra toezicht staat.

Ondertussen maakt de SP zich ernstige zorgen over het openbaar vervoer in Zeeland. Samen met de bonden, het personeel en de reizigers vraagt de SP zich vier weken voor het aflopen van de concessie af wanneer er duidelijkheid komt. De bezwaarprocedure duurt normaal gesproken zes weken, maar tot op de dag van vandaag is nog steeds niet duidelijk hoeveel banen dit gaat kosten. De SP krijgt hier graag een uitleg van.

De SP durft zich hier vandaag hardop af te vragen of alle miljoenen die dit college in de economie heeft geïnvesteerd netto wel iets hebben opgeleverd. Er zijn echter nog andere ontwikkelingen en ik geef daar het college niet de schuld van. Ik noem de sluiting van eerstehulpdiensten, ontslagen bij ZorgSaam en ontslagen in de thuiszorg. Het zijn allemaal stapelingen van maatregelen, ook vanuit Den Haag, waar we hier mee te maken hebben. De gedeputeerde heeft eergisteren overleg gehad met Klaverblad. Daar gingen we wel over. Deze instelling vraagt € 30.000 om overeind te blijven. Krijgen wij vandaag een verslag en eventueel een voorstel van deze gedeputeerde voor deze instelling? Is deze instelling juist nu tijdens het overdragen van de

zorgtaken niet echt keihard nodig? Is het geen kennis- en kapitaalvernietiging om deze instelling om te laten vallen?

Zo raken we meer kwijt in deze provincie. Is er echt geen mogelijkheid om het fietsvoetveer op het huidige niveau te behouden?

De SP heeft nog een leuke in het collegeprogramma gevonden. Als oplossing voor de krimpregio staat er dat het college zich ook wil inzetten om rijksmiddelen naar Zeeland te halen die bestemd zijn voor de krimpregio's. Dat hier naartoe halen is wel gelukt, maar daarna zijn deze middelen nooit in de krimpregio's aangekomen: het mysterie van de verdwenen krimpgelden. Om die reden vraag ik het college vandaag of in deze begroting ook krimpgelden zijn verstopt. Wij willen dit zeker weten, zodat het college niet weer de Statenleden de schuld geeft dat zij de krimpgelden aan iets anders hebben besteed.

De heer **Frans Babijn** (CDA). Nu schiet mevrouw Van Unen toch een beetje door. Al een aantal keren is uitgelegd hoe het met die krimpgelden zit. Dit is echt voor de Bühne.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Dat is niet waar.

De heer **Frans Babijn** (CDA). Dat is echt voor de Bühne wat mevrouw Van Unen nu doet. Zij moet de feiten wel juist weergeven en zeggen hoe de gedeputeerden hier destijds op gereageerd hebben. Dat weet mevrouw Van Unen donders goed.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ik wil zeker weten dat in deze begroting niet weer dergelijke gelden verstopt zijn waar wij niet van weten. Daar wil ik een antwoord op.

De heer **Frans Babijn** (CDA). Mevrouw Van Unen suggereert in feite dat het college aan het jokken is. Klopt dat?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Nee!

De heer **Frans Babijn** (CDA). Zij spreekt over "verstopping". Dat is natuurlijk wat anders. Het college verstopt niets. Er wordt geprobeerd, transparant met de begroting te zijn. Mevrouw Van Unen moet aangeven waar het college dan gefaald heeft bij het opstellen van deze begroting.

Mevrouw **Van Unen** (SP). DELTA NV kan ons nog meer vertellen, maar wij willen toch het dividend voor de komende jaren, waar we op gerekend hebben. Voor de volgende jaren stellen we het een beetje bij, maar we willen toch 10 miljoen van DELTA per jaar ontvangen.

DELTA is nog wel een van de grootste werkgevers in Zeeland. Dit bedrijf in gevaar brengen, is de Zeeuwse werkgelegenheid in gevaar brengen. De SP wil graag een uitgebreide uitleg van deze brief. Wij hebben daarover een aantal concrete vragen. Hoe kan het college beter dan DELTA weten hoeveel dividend wij kunnen verwachten? Wil dit college ook dividend van DELTA als het bedrijf geen winst maakt? Verwacht het college dat deze dividendeis gevolgen heeft voor de werkgelegenheid bij DELTA? Zadelst dit college zo niet een volgend college op met eventuele tegenvallers bij DELTA? Klopt het dat het dividend de enige vrije beleidsruimte is voor een volgend college? Verwacht het

college dat dit besluit kan leiden tot tariefsverhogingen voor de klanten van DELTA? Heeft het college zicht op het aantal gemeenten dat in problemen komt als DELTA geen dividend meer kan uitkeren? Klopt het dat dit college volgend jaar 11 miljoen uitgeeft voor de Economische Agenda? Hoeveel van dit geld is al toegezegd? Is het niet verstandiger om misschien even te wachten en een jaar uitstel te nemen, zodat we het kunnen gebruiken om de directe werkgelegenheid bij DELTA te redden en zo niet een volgend college met de problemen op te zadelen?

Samen met deze begroting bespreken we ook de verlenging van de Cultuurnotaperiode. Dat is op zichzelf niet zo spectaculair. Voorgesteld wordt, hetzelfde wat het college nu doet nog een jaar voort te zetten. Deze week las de SP echter een bericht in de krant over het aantal kinderen in Zeeland dat in armoede moet opgroeien. Het bericht kwam erop neer dat 8.500 kinderen in Zeeland onder de armoedegrens moeten opgroeien. De Kinderombudsman riep de Zeeuwse overheden op om iets voor deze kinderen te doen. Deze kinderen kunnen er niets aan doen. Zij kunnen niet zelf iets doen om hun positie te verbeteren. Zij lopen een achterstand op die zij de rest van hun leven bijna niet meer kunnen inhalen. Zij komen waarschijnlijk nooit in culturele instellingen en de evenementen die de provincie subsidieert. De provincie mag niet aan inkomenspolitiek doen en dat willen wij ook niet, maar deze Zeeuwse kinderen verdienen wel de aandacht van deze Provinciale Staten.

Voorzitter. De SP wil in tweede termijn een motie over de verlenging van de Cultuurperiode indienen, waarin wij Gedeputeerde Staten oproepen om met de gesubsidieerde instellingen in overleg te gaan en om als randvoorwaarde voor subsidieverstrekking iets te doen voor deze kinderen. Vooraf willen wij graag een reactie op dit initiatief.

Wij zien de antwoorden op onze vragen met belangstelling tegemoet.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Ook ik heb gemerkt dat dit de laatste Najaarsnota van deze Statenperiode is en daarom zal ik daar een paar opmerkingen over maken en terugblikken op de gehele Statenperiode. Daarbij zal ik ook een oude belofte aan de heer Bierens inlossen. Beloofd is beloofd, en dat betekent wat bij D66.

Hoe kan het gebeuren dat we keer op keer voor verrassingen worden gesteld, na alles wat we hebben meegemaakt met DELTA? Keer op keer worden we in de staart gebeten. Onze kat thuis wordt in de staart gebeten als hij op de vlucht staat. Misschien zit daar de oorzaak. In die zin ben ik ook blij met de reactie van het college in zijn brief, dat het juist de discussie wil aangaan en niet op de vlucht wil slaan. Ik vind het wel heel erg jammer dat die discussie alleen lijkt te gaan over het dividend in de toekomst. Ik ben namelijk ook niet helemaal klaar met wat ik ooit een "verdwijntrein" noemde. Toen ik dat deed, wist ik nog niet hoe relevant die opmerking zou zijn. Die ging namelijk over het dividend over 2013. Wij vroegen toen hoe het mogelijk was dat bij heel redelijke bedrijfsresultaten toch zo weinig dividend werd uitgekeerd. Dat is met de knol de pot ingegaan: het kan niet, want de energieprijzen zijn laag. Ja, de energieprijzen zijn al jaren laag, maar de energieprijzen bepalen toch niet de hoogte van het dividend. Dat wordt door de bedrijfsresultaten bepaald. De argumentatie die DELTA keer op keer hanteert, vind ik flinterdun en ik zou

de discussie met hen daarover willen laten gaan. Ik zou genoegen nemen met een lager dividend als er een heel goede motivatie onder ligt, als ik kan zien dat dit bedrijf inderdaad op dit moment geen dividend kan betalen omdat het niet goed genoeg gaat en het anders kapotgaat. Ik heb geen vrede met de manier waarop het nu gaat. In die zin ben ik blij dat iedereen het erover heeft en dat de gedeputeerde hier vast veel over gaat zeggen.

De ambtenaren hebben een loonsverhoging afgedwongen. Na zo veel jaren hebben zij daar recht op – al was het maar omdat ik zelf ook ambtenaar ben – maar ik vind het wel erg jammer dat de financiële consequenties niet in deze Najaarsnota zijn verwerkt. Ik heb ze althans niet kunnen vinden. Ik ben er erg benieuwd naar hoe groot die consequenties zijn. Misschien kan de gedeputeerde daar wat over zeggen en dan meteen vermelden hoe dat wel wordt verwerkt. Naar mijn mening gaat het om een substantieel bedrag.

In de Najaarsnota wordt heel kort gerept van de verkenner in de zorg. Wij zien niets en wij horen niets. De verkenner is toch niet verdwaald?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). De heer Hijgenaar spreekt over "verdwaald", maar hij weet dat we daarvoor een werkgroep hebben en dat de Zorgverkenner binnenkort onder andere de resultaten aan onze werkgroep zal presenteren. De heer Hijgenaar was voor die werkgroep uitgenodigd, maar wij hebben hem zelden gezien. Misschien is er de volgende keer weer een uitnodiging, waardoor hij de verdwaalde Zorgverkenner weer kan hervinden.

De heer **Hijgenaar** (D66). Hartelijk dank voor deze interruptie. Bij mijn weten ben ik één keer uitgenodigd en toen kon ik niet. Misschien is het echter ook handig om de Staten te informeren zonder dat ze naar een bijeenkomst hoeven te komen. Het hoeft niet ingewikkeld te zijn. Wij hebben het recht om geïnformeerd te worden over de dingen die gebeuren. Dat mag in een commissie, maar dat mag ook met een korte brief. Ik was daar tevreden mee geweest. Nog een bijeenkomst was voor mij niet nodig, maar mevrouw Evertz weet ook dat er op die middag drie of vier bijeenkomsten waren.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Dan ligt het toch echt aan de heer Hijgenaar zelf. Hij wordt gewoon geïnformeerd.

De heer **Hijgenaar** (D66). Mijn vraag aan het college blijft staan en mevrouw Evertz is het niet met mij eens. Dat mag.

Het cultuurbeleid is een apart agendapunt, maar ook weer niet. Om die reden ga ik er nu kort op in. D66 heeft er zich bij meerdere gelegenheden een voorstander van getoond om de looptijd van een nota te verlengen, bijvoorbeeld geen vier maar zes jaar geldigheidsduur van een beleidsstuk. Dat doen we om de bestuurlijke drukte te verminderen en om meer tijd te krijgen voor het daadwerkelijk uitvoeren van het beleid in plaats van erover te discussiëren. Bij het cultuurbeleid hebben we daar alleen een beetje moeite mee, omdat wij het cultuurbeleid al bij de behandeling ervan een beetje magertjes vonden. Men herinnert zich misschien de ruime hoeveelheid amendementen die deels in deze vergadering besproken zijn maar deels door de gedeputeerde zijn meegenomen om in de eindnotitie te verwerken. Hij zal daar ongetwijfeld zijn best voor hebben

gedaan, maar niet zozeer dat daarmee onze scepsis is weggenomen.

Wij zullen het verzoek tot verlenging wel steunen. Dat heeft er mee te maken dat wij niet per se een verbetering verwachten als wij dat niet doen. Heel duidelijk is aangegeven dat er geen geld is. Wij behouden ons echter wel het recht voor om in de komende maanden en jaren een lans te breken voor het cultuurbeleid zodra dat mogelijk is. We hebben dat in het recente verleden al gedaan, maar dat mocht niet baten. We zullen het wel blijven doen in de hoop toch meer diversiteit aan te brengen en vooral de beginnende initiatieven van kunstenaars een kans te geven om te ontdekken wat Zeeland nog mooier kan maken.

Wij maken ons natuurlijk ook zorgen over de financiële situatie als het faillissement en vooral de sanering van Thermphos afgewikkeld zijn. Wij pleiten er zeer voor dat vooral Zeeland Seaports daarin het voortouw neemt. Wij vinden niet dat de provincie zelf hoofdelijk verantwoordelijk is voor het debacle dat wellicht in de afwikkeling zichtbaar wordt. Dat het mogelijk niet helemaal lukt, is een ander verhaal, maar naar onze mening moet die lijn worden ingezet.

Ik heb gezegd dat ik mijn belofte aan de heer Bierens zou inlossen. In de junivergadering merkte ik op dat het collegeprogramma misschien voor 80% was gerealiseerd. De heer Bierens trok daaruit de conclusie dat ik het college dus een 8 gaf. We hadden allebei ongelijk; laten we eerlijk zijn. Er is geen 80% van het collegeprogramma gerealiseerd en het is ook geen 8 waard. We hadden in nog meer zaken ongelijk. Ik heb de heer Bierens overigens bij die gelegenheid beloofd dat ik vandaag het eindcijfer bekend zou maken. Ik heb er niet één cijfer van gemaakt, maar een cijferlijstje. Ik zal daar kort doorheen lopen. Voor Nederlands krijgt het college een 8. Ik wilde ergens een 8 voor geven. Ik kan het nog wel uitleggen dat dit voor Nederlands is. Boven deze cijferlijst staat geen naam. Normaal staat je naam erboven of eronder en dan daaronder de handtekening van de examencommissie. Boven deze cijferlijst staat Statenperiode 2011-2015, omdat ik na de discussie met de heer Bierens toch tot de conclusie ben gekomen dat het uitvoeren van het collegeprogramma niet een zaak is van alleen het college. Als er een naam boven deze cijferlijst had gestaan, zou ik er hebben gezet "wie de schoen past, trekke hem aan". Men weet zelf wel op welke wijze en in welke mate men aan deze cijferlijst heeft bijgedragen. Ik zal er gaandeweg een paar noemen.

Nederlands een 8, buitenlands een 6. Dat ligt vooral aan de uitspraak. Ik ben blij dat in de kranten wat stelling wordt genomen tegen buitenlandse dienststreizen, want hier en daar kan het echt beter. Boekhouden een 7 en dat komt omdat de getalletjes altijd goed zijn opgeteld en daarover uiteindelijk niets is op te merken. Het is vaak het beleid erachter dat wel of niet gerealiseerd is dat ons zorgen baart. Daarom krijgt economie een 5. Waarom geen 3 of een 2? Dat had ook gekund, maar dat komt omdat wij met zijn allen en ook het college de tijd niet hebben meegehad. Je kunt bovendien niet alles vanuit de provincie regelen. We hadden wel meer kunnen regelen en daar kom ik straks nog op.

Communicatie een 4. Ik zou bijna zeggen dat ik dit niet hoeft uit te leggen. Er wordt te veel in beslotenheid vergaderd, ook over onderwerpen waarvan ik met de beste wil van de wereld niet weet waarom zij besloten

moeten worden behandeld. We worden vaak laat geïnformeerd en ik kom meer en meer tot de ontdekking dat degenen die ons moeten informeren zelf ook niet altijd goed geïnformeerd zijn. Ik heb dat bij DELTA al even aan de orde gesteld. Communicatie krijgt dus echt een 4. Aardrijkskunde krijgt een 7 en dat is vanwege de pogingen om Zeeland op de kaart te zetten. Ik wil vandaag overigens onthullen dat we al op de kaart staan. Geschiedenis krijgt een 8. Nog een 8 en dat heeft natuurlijk vooral te maken met Tobias, maar ook met de evenementen in het kader van Zeeland 200 jaar die overal plaatsvinden en met de gebeurtenissen rond de Slag rond de Schelde, die heel veel aanwezigen bewogen hebben. Sport krijgt een 7 en daar heeft vooral gedeputeerde De Reu aan bijgedragen en de paar Statenleden die ik bij de Ride of the Roses mocht ontmoeten. Ik zeg niets meer.

Gedrag een 5. Dat is toch weer het college dat die 5 gescoord heeft. Dat heeft voornamelijk te maken met waar we het al heel even over hadden en wat de aanleiding was tot deze cijferlijst, namelijk het niet realiseren van doelstellingen uit het collegeprogramma. Vlijt krijgt een 7. Ik zeg daar verder niets bij; wie de schoen past, trekke hem aan. Ik heb heel veel ijverige collega's en collegeleden gezien en soms ook wat minder ijverige. Ik vind een 7 een mooi gemiddelde. Godsdienst krijgt ook een 7 en dat is vanwege de verdeling.

Voor het eindcijfer konden we kiezen uit bevorderd, geslaagd en gezakt. Wij hebben er twee opties onder gezet "blijven zitten" en "niet blijven zitten". We hebben uiteindelijk voor de laatste gekozen, voor "niet blijven zitten". Voorzitter. Het rapport wordt u nu aangeboden.

De heer **Colijn** (CU). Komt de heer Hijgenaar zelf ook in al die cijferlijsten voor?

De heer **Hijgenaar** (D66). Je kunt jezelf beter geen cijfer geven, mijnheer Colijn. Dat weet u toch ook? Natuurlijk hebben wij er ook in zekere zin aan meegewerkt en hebben wij het soms tegengewerkt. Ik had gehoopt dat ik daar ook ruimte voor heb ingebouwd, gezien de aard van mijn betoog en de manier waarop ik het heb opgezet, dat wil zeggen niet te zeer gespist op het college.

De heer **Bierens** (VVD). De heer Hijgenaar sprak met name aan het begin aan zijn betoog in de "wij"- vorm toen hij het over het cijferlijstje had. Daar betrof hij mij ook bij. Voorzitter. Het zal u niet verbazen dat ik mij niet in de cijfers herken die de heer Hijgenaar heeft gegeven. Dat komt ook omdat wij het nog te vroeg vinden om cijfers te geven. Deze collegeperiode is nog niet afgelopen en wij doen dat liever begin maart.

De verleiding is er ook om D66 nu cijfers te geven. Collega Colijn vroeg er ook naar. Wij kunnen die verleiding op dit moment echter nog weerstaan, maar wellicht komen wij daar begin maart op terug, ook in de debatten.

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik wens de heer Bierens veel succes. Ik zal niet deelnemen aan die debatten! Ik weet echter wie er wel aan zal deelnemen. Mijnheer Bierens, ga uw gang en vergis u niet!

Ik ben een licht teleurgesteld man op dit moment. Ik had een interruptie van de heer Roeland verwacht, maar die zit zich misschien voor te bereiden op zijn

voorzitterschap van vanmiddag. Toen ik de vorige keer zei dat niet alles uit het collegeprogramma is gerealiseerd, vroeg hij mij voorbeelden te noemen. Ik heb een heel klein briefje bij me en hij weet, dat ze daar nooit op kunnen staan. Hij vraagt niet weer om voorbeelden, maar hij krijgt ze toch.

Ik heb nog een groter briefje. Ik weet niet hoe het met mijn spreektijd staat, maar ik zal proberen het snel te doen.

De **voorzitter**. Het wordt een rustige middag.

De heer **Hijgena** (D66). Voor het gemak van de heer Roeland heb ik de bladzijdenummers erbij gezet, niet van de Najaarsnota maar van het collegeprogramma. Op bladzijde wordt gerept van de samenwerking die tot stand gebracht wordt. De Tafel van 15 staat behoorlijk wankel op dit moment, op drie poten. Dat is dus toch nog niet gelukt. Ik zal het woord "nog" toevoegen, omdat de heer Bierens zegt dat het nog wat vroeg is, maar hij realiseert zich misschien nu dat dit voor mij wel de laatste kans is.

Op bladzijde 11 staat dat deregulering en vermindering van bestuurlijke drukte maar in zeer beperkte mate zijn gelukt. Het Omgevingsplan heeft wel deregulering tot stand gebracht, maar op andere beleidsterreinen hebben we daar toch heel erg weinig van gezien. Bovendien begint die deregulering mij bij het Omgevingsplan ook wat zorgen te baren. Er komen nu initiatieven tot stand waarbij ik denk dat er misschien toch ook nuttige regels waren.

Op bladzijde 13 staat dat de boventallige provincieambtenaren van werk naar werk zullen worden begeleid. Er zijn precies nul deelnemers aan de regeling die door de provincie begeleid zijn naar nieuw werk. Dus dat is ook niet gelukt.

Op bladzijde 15 wordt gesproken over stevige economische groei. Ik maak daar verder geen opmerkingen over.

Op bladzijde 16 wordt gesproken over de WCT. Die is geen stap dichterbij gekomen, maar eerder verder weg geraakt. Mevrouw Van Unen sprak daar al over.

Op bladzijde 17 staat dat de tweede kerncentrale Borssele er niet komt.

Op bladzijde 21 wordt gesteld dat de meldkamer en andere diensten naar Zeeland moeten worden gehaald. De Marinierskazerne is gelukt – complimenten daarvoor – maar "diensten" is meervoud en dat is niet gelukt. Voor de versterking van het goederenvervoer hebben we wat geïnvesteerd in het spoor, maar ik heb meer het idee dat enkele bewoners rond Goes daar blij mee zijn dan dat het goederenvervoer daar blij mee moet zijn.

Nog niet zo lang geleden stond in de krant dat het doek valt voor de Hedwigepolder. Maar niet voor de Hedwigenatuur.

De algemene reserve zakt ruim onder de 25 mln. en ik zou zeggen dat dit bijna structureel is.

Het rendement van DELTA is niet echt verbeterd. DELTA heeft zich nog niet tot haar core business beperkt. Het wegvallen van de incidentele middelen van DELTA leverde, in tegenstelling tot wat in het collegeprogramma wordt verondersteld, wel degelijk structurele problemen op. Dat is toch vreemd.

De aandelen van Evides zijn nog niet verhangen, maar misschien stijgt de heer Harpe nog boven zichzelf

uit. De Staten hebben wellicht zijn motie al gezien en anders zullen zij er binnenkort over horen.

Er is sprake van onderbestedingen in de Economische Agenda. Van de geplande 19,5 mln. zijn er maar 13,8 gerealiseerd. Dan begrijp je ook waarom er toch een 5 voor economie wordt gegeven. Ondanks het feit dat de tijden slecht waren, hadden we er minimaal voor kunnen zorgen dat we hier het maximale gedaan hadden.

Aan energie en klimaat is niet 1,5 mln. maar 638.000 euro besteed. Dat is minder dan helft. Aan landbouw is geen 1,5 mln. maar 898.000 euro besteed, iets minder dan de helft. Aan onderwijs, arbeidsmarkt en innovatie geen 3 mln., maar 1,16 mln. Dat is nog geen 40%.

Ik heb maar twee blaadjes meegenomen en dat is maar goed ook. Ik meen hiermee concrete voorbeelden te hebben gegeven van wat er niet goed is gegaan in de Economische Agenda en het collegeprogramma. Daarmee heb ik de belofte aan de heer Roeland ingelost.

De **voorzitter**. Dank voor deze cijferlijst. Het is in ieder geval een heel mooie lijst. Ik zie een embleem, de S van Sinterklaas. Ik dank u hartelijk. Ik zal deze lijst ter inzage leggen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Ik ben blij van school af te zijn. Mijn zoon zit op de middelbare school. Hij zit midden in zijn repetitieweek en heeft ook van alles met cijfers. Wij zitten hier in de politiek, maar blijkbaar is het schoolse weer terug vanuit D66 en worden wij beoordeeld aan de hand van cijfers. Maar goed, politiek gaat om maatschappelijke problemen en die moeten worden opgelost. Dat doen wij niet door het geven van cijfers.

Luctor et emergo: ik worstel en kom boven. Dat is de spreuk op het wapen van Zeeland. Zeeland worstelt met zijn provinciale financiën. Ze zijn niet florissant. Het DELTA-dividend loopt averij op en wederom moet de provincie Zeeland gaan snijden in taken en dat doet pijn. Maar we kunnen niet bij de pakken gaan neerzitten. Zeeland mag niet tot stilstand komen. Dat zou achteruitgang betekenen en daar kan een progressieve partij als de PvdA niet mee leven. Zeeland zal zich op de toekomst moeten voorbereiden om een plaats in de wereldeconomie te veroveren en te behouden. Zeeland staat voor een grote uitdaging om met veel minder provinciale middelen Zeeland welvarend te houden.

Werkgelegenheid en onderwijs zijn belangrijk voor de Zeeuwse economie. Werk is belangrijk voor een goede boterham op tafel, maar ook voor het welzijn van de Zeeuwen. Onderwijs is belangrijk om als Zeeuw goed werk te kunnen krijgen, maar ook voor de persoonlijke ontwikkeling. Voor de PvdA blijft het creëren van nieuwe banen in Zeeland onze hoogste prioriteit. Wij willen dat de mensen die hun baan door faillissement of reorganisatie zijn kwijtgeraakt, weer aan de bak kunnen en dat de jongeren deze prachtige provincie niet hoeven te verlaten om elders te gaan werken.

Ik heb het al eens eerder verwoord in de Staten: ook Voltaire wist wat werk betekende voor de mens. Hij schreef dat arbeid ons bevrijdt van drie grote rampen; verveling, ondeugd en armoede. Helaas wordt Zeeland geconfronteerd met het verloren gaan van banen. Het Ziekenhuis ZorgSaam moet banen schrappen, Imtech verdwijnt uit Zeeland en Philips Lighting in Terneuzen

verdwijnt met een verlies van 80 banen. Andere bedrijven hebben de poorten jammer genoeg ook moeten sluiten. Daarbij moet DELTA als kleinste energiebedrijf maar als grootste werkgever voor Zeeland zich staande houden in een zeer concurrerende energiemarkt met een overcapaciteit aan energie. Het gaat niet goed met DELTA en ook de werkgelegenheid staat onder druk. Daarbij maakt het DELTA-dividend een belangrijk onderdeel uit van de provinciale begroting en gaan de Zeeuwen echt pijn voelen bij het wegvallen van dit dividend. Culturele en economische programma's worden onder andere uit dit dividend betaald en dat maakt DELTA voor de provincie tot een ingewikkeld dossier. Enerzijds is er duurzame werkgelegenheid en anderzijds het dividend. Daartussen moet een balans worden gevonden en dat is geen gemakkelijke opgave.

Gedeputeerde Staten schrijven in hun brief van 12 november dat de continuïteit van DELTA van bijzonder belang is, maar dat DELTA in staat moet zijn om uit haar gereguleerde activiteiten -- Evides en het netwerkbedrijf - - het dividend volledig uit te keren. De PvdA-fractie kan zich dan ook vinden in de lijn van het college om uit te gaan van een voorzichtige raming van de dividenduitkeringen die uit de gereguleerde activiteiten van DELTA komen. Wel meent de PvdA-fractie dat er nu snel duidelijkheid moet komen over de strategische opties voor DELTA. Vertraging hiervan doet de verhoudingen tussen de publieke aandeelhouders en de directie van DELTA immers geen goed. Graag krijg ik hierop een reactie van de gedeputeerde.

Tegelijkertijd zijn er -- en dat moet ook worden gezegd -- vele banen in het MKB-bedrijf bij gekomen. Zo is de Bax-shop het snelst-groeiende bedrijf. In 2013 had dit bedrijf een omzetgroei van 164% en in elf jaar is het gegroeid naar 220 personeelsleden. Het wordt straks ook marktleider in Europa. Dus toch een grote diversiteit van de Zeeuwse werkgelegenheid. De PvdA-fractie is van mening dat dit beleid krachtig moet worden uitgebouwd en ondersteund door de Economische Impuls Zeeland.

De heer **Colijn** (CU). Mevrouw Evertz noemt een zeer succesvol bedrijf in Goes, maar voor zover ik weet, heeft de provincie er geen enkele bemoeienis mee gehad om die groei te realiseren en is het bedrijf zelfstandig tot deze omvang gekomen. In de context van haar verhaal is het toch wel een beetje vreemd dat wij met een Economische Agenda en allerlei gelden proberen de economie aan te sterken en mevrouw Evertz zegt dat het goed gaat in Zeeland. Kan zij nog eens duidelijk maken hoe zij dat ziet?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Dat waren mijn woorden niet. Ik heb niet gezegd dat het zo goed gaat met Zeeland. Ik heb gezegd dat er andere economische ontwikkelingen zijn, ondanks het feit dat er banen verdwijnen door faillissementen. Aan dat laatste kan de provincie ook niets doen. We kunnen inderdaad niet alles doen, maar wij zijn er wel in geslaagd om hier een goed vestigingsklimaat te creëren. Daarvoor hebben we ook goede voorzieningen nodig.

Ik kom nog even terug op de Economische Impuls Zeeland. Wij willen graag dat dit beleid wordt uitgebouwd. Wat is de visie van de gedeputeerde daarop? Wij zijn voornemens om een provinciaal fonds economie en werkgelegenheid op te richten. Wij krijgen daarop graag de reactie van de gedeputeerde.

Wat betreft het voorzieningenniveau gaat het om een goed openbaar vervoer. Goed openbaar vervoer is voor een dunbevolkt gebied als Zeeland van essentieel belang voor de leefbaarheid. Onder bewoners uit Zeeuwse kernen, bijvoorbeeld IJzendijke, is onrust ontstaan over het verdwijnen van het openbaar vervoer uit hun dorpen. Die onrust is begrijpelijk. Veel voorzieningen verdwijnen uit de dorpen, waardoor er meer gereisd moet worden om de noodzakelijke voorzieningen te kunnen bereiken. De angst is dat het openbaar vervoer nog minder aantrekkelijk wordt als er haltes verdwijnen uit het dorp en de kans groot is dat het openbaar vervoer voor de kleine kernen helemaal verdwijnt. De PvdA-fractie is van mening is dat iedere Zeeuwse kern met het openbaar vervoer bereikbaar moet blijven. Zij zal een motie indienen om in ieder geval bepaalde knelpunten in de bereikbaarheid van de kleine kernen te inventariseren en om in samenwerking met Connexxion te onderzoeken of de bushalte in IJzendijke te behouden valt.

De heer **Colijn** (CU). In de afgelopen Statenperiode is veel werk gemaakt van de Economische Agenda. Is deze naar de mening van mevrouw Evertz passend of juist niet meer passend en kan met het door haar voorgestelde fonds niet precies hetzelfde worden gedaan als wij met de Economische Agenda al lang doen? Het bevreemdt ons een beetje dat zij dit zo in het voorbijgaan even noemt. Kan zij dat nog eens uitleggen?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Zoals ik eerder heb gezegd, spreken wij in december over de Economische Agenda. Wij staan achter deze agenda, maar waar wij mee zitten is dat een belangrijk gedeelte uit het DELTA-dividend wordt betaald. Er zou een permanent fonds kunnen komen, waaruit deze programma's uit de Economische Agenda betaald kunnen worden. De PvdA vindt met name het behoud van werkgelegenheid en het creëren van nieuwe banen in Zeeland belangrijk. Daar is een aantal opties voor. Ik wil graag bekijken of zo'n fonds in het leven kan worden geroepen.

De heer **Colijn** (CU). Als ik mevrouw Evertz goed begrijp, wordt zo'n fonds een financieringsbron van de Economische Agenda bij het wegvallen van het dividend van DELTA. Is dat wat zij bedoelt?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Nee, zo zeg ik het niet. De heer Colijn verdraait mijn woorden. Wij ondersteunen wat in de Economische Agenda gebeurt en daarover zullen wij in december met elkaar spreken. Wij kijken echter ook naar de toekomst. Als een aantal programma's uit de Economische Agenda is afgerond, kunnen we verder kijken hoe we werkgelegenheid voor Zeeland kunnen behouden. Hoe je het draait of keert, maar daar heb je investeringsfondsen voor nodig. Daarbij zouden we onder andere aan een werkgelegenheidsfonds kunnen denken.

De **voorzitter**. Door de leden Evertz en De Kaart is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland in vergadering bijeen op vrijdag 14 november 2014,

overwegende dat:

- Provinciale Staten van Zeeland besloten hebben, over te gaan op een vraagafhankelijk openbaar vervoer, zoals vastgesteld in het beleidsplan Nieuwe Lijnen;
- het openbaar vervoer in Zeeland voor de periode 2015-2015 opnieuw is aanbesteed;
- er onder de Zeeuwse bevolking grote ongerustheid bestaat over de bereikbaarheid met het openbaar vervoer van de kernen in Zeeland;
- kennisgenomen wordt van deze onrust, zoals verwoord in acties als in IJzendijke voor het behoud van de bushalte ter plaatse;
- de gedeputeerde eerder heeft aangegeven dat iedere kern bereikbaar zal blijven met het openbaar vervoer;

spreken als mening uit dat:

- een goed openbaar vervoer voor een dunbevolkte provincie als Zeeland van essentieel belang is voor de leefbaarheid van deze provincie;
- iedere kern in Zeeland bereikbaar moet zijn met het openbaar vervoer;
- er snel duidelijkheid moet komen over de invulling van het lijnennet van het openbaar vervoer met alle aanvullingen daarop voor de bereikbaarheid van iedere kern;

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- de bereikbaarheid van iedere kern in Zeeland met het openbaar vervoer te garanderen;
- in samenwerking met Connexxion mogelijkheden te onderzoeken om de bushalte in de kern IJzendijke te behouden;
- te inventariseren welke andere Zeeuwse kernen knelpunten in de bereikbaarheid met het openbaar vervoer ondervinden en welke oplossingen voor die knelpunten kunnen worden aangedragen;
- Provinciale Staten hierover door middel van een korte notitie te informeren,

en gaan over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Zij krijgt nr. 1.

De heer **Roeland** (SGP). Is het de bedoeling van de PvdA-fractie om meer geld beschikbaar te krijgen voor economie? Wat zou de omvang van het fonds moeten zijn en op welke manier zou dat fonds gevoed moeten worden?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). De heer Roeland stelt een ingewikkelde vraag. Toen wij ons verkiezingsprogramma schreven, was het de bedoeling om in ieder geval een gedeelte van het DELTA-dividend voor een innovatiefonds, een werkgelegenheidsfonds te reserveren. Misschien kan dat uit Europese middelen. Ik hoor graag hoe de gedeputeerde daarover denkt. Misschien kunnen we nu al bestaande fondsen bundelen. We zullen moeten bekijken hoe we dat gaan voeden. Als we eenmaal de intentie hebben om dit te doen, komen de middelen er uiteindelijk. Het is van belang dat wij tussen

de oren krijgen dat Zeeland moet investeren om niet stil te blijven staan.

Ik wil nu overgaan op het onderwerp ruimte.

De heer **Roeland** (SGP). Ik stelde drie vragen achter elkaar en ik kan me goed voorstellen dat een daarvan mevrouw Evertz is ontschoten. Ik heb namelijk ook gevraagd aan welke omvang van zo'n fonds zij denkt.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Daar kan ik nu nog geen uitspraken over doen.

De laatste tijd is de bebouwing van de kust nadrukkelijk aan de orde. Provinciale Staten hebben een motie over windmolens in de kustzone aangenomen, strandhuizen op het Sofiastrand van Noord-Beveland en misschien ook elders en wel of geen hoogbouw langs de kust. Het zijn allemaal onderwerpen die de gemoederen bezighouden. Ze zijn van grote invloed op de kwaliteit van de Zeeuwse kust: onze kip met de gouden eieren. Tegelijkertijd bieden zij vaak ook uitzicht op economische bedrijvigheid en werkgelegenheid. Het is de taak van de provincie hierbij te zorgen voor een balans tussen economie en ruimtelijke kwaliteit. Naar de mening van de fractie van de PvdA is de kaderstelling in het Omgevingsplan 2012-2018 wat betreft kustbebouwing onvoldoende uitgewerkt. De PvdA-fractie dient daarom een motie in, waarin zij Gedeputeerde Staten vraagt op dit punt een visie te formuleren. Deze visie kan gebruikt worden bij de eerstvolgende herziening van het Omgevingsplan. Deze motie hebben wij samen met de ChristenUnie en D66 ingediend.

De **voorzitter**. Door de leden Evertz, Aalfs en Colijn is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland in vergadering bijeen op vrijdag 14 november 2014,

constaterende dat:

- de ruimtelijke kwaliteiten van de Zeeuwse kust van grote betekenis zijn voor het woon- en leefklimaat en de toeristische aantrekkelijkheid van deze provincie;
- sinds de vaststelling van het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 bebouwing op en langs de kust herhaaldelijk aanleiding heeft gegeven tot discussie (bijvoorbeeld windmolens op zee, strandbebouwing en hoogbouw langs de kust);
- het onderwerp kustbebouwing in dit omgevingsplan en de daarbij behorende verordening niet zijn uitgewerkt;

overwegende dat:

- het de taak is van de provincie om kaders te stellen voor de ruimtelijke ontwikkeling waarin de balans tussen landschap en economie geborgd is;
- deze kaders voor inwoners, bedrijven en overheden helder moeten zijn;
- deze kaderstelling de toetsende taak van de waterkeringbeheerder, waar het gaat om waterveiligheid, onverlet laat;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- een visie te formuleren op de wenselijkheid en de mogelijkheid van bebouwing op en langs de Zeeuwse kust en de daarbij behorende kaderstelling,

en gaan over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Zij krijgt nr. 2.

De heer **Harpe** (GL). Ik verwonder mij een beetje over de bijdrage en de motie van mevrouw Evertz op dit punt, omdat dit beleid de hele collegeperiode is toegestaan. GroenLinks heeft schriftelijke vragen gesteld over waar het college mee bezig is, maar ik heb de PvdA niet gehoord. Is zij aan het einde van de rit niet bezig met een geweldige inhaalslag om foutjes te vereffenen?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Nee. Dit is wat ik vertelde. Het is ontwikkeld. Wij hebben ondertussen gezegd dat er toch een visie op het kustbeleid moet komen. Misschien hadden we dat eerder kunnen doen, maar dit is het moment naar onze mening.

De heer **Harpe** (GL). Het kwaad is al geschied. De PvdA zit echt zelfs achter de bezemwagen aan. Het beleid is voor een heel groot deel uitgevoerd en nu dient zij een motie in dat het anders moet. Maar het is al gebeurd.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Volgens mij niet. Er is nog een hoop te doen en een hoop te bekijken. Om die reden vinden wij dat er zo'n visie moet komen.

De heer **Bierens** (VVD). Ik wil toch een verduidelijking. Begrijp ik uit de inhoud van de motie van de PvdA dat zij strengere regels wil maken binnen de kustzones en dat dit er ook toe kan leiden dat daar minder economische ontwikkeling mogelijk wordt dan nu het geval is?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Wij willen een visie. Dat is wat anders dan strengere regels. Eerst een visie en dan gaan we het verder bekijken.

De heer **Bierens** (VVD). Maar ik proef toch uit de woorden in de algemene beschouwingen van mevrouw Evertz dat zij wat wil remmen. Zij noemde zojuist ook een voorbeeld. Zegt zij nu dat het te ruim is geweest en dat de touwtjes moeten worden aangehaald? Wat beoogt zij met die visie? Er moet een aanleiding voor zijn. In die zin snap ik de vraag van de heer Harpe ook wel. Het Omgevingsplan is met een breed draagvlak vastgesteld. Natuurlijk kunnen er ontwikkelingen zijn die ertoe leiden dat we iets anders willen, maar dan is het wel goed dat aan de voorkant duidelijk is met welke insteek mevrouw Evertz die veranderingen wil bereiken, zodat wij weten wat de achterliggende gedachte is.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). In het Omgevingsplan is er geen echte visie op de kust. Voor de PvdA is het de vraag of de kust helemaal vol moet worden gebouwd zoals dat onder andere in België gebeurt dan wel of we eens moeten kijken naar de kwaliteiten die de Zeeuwse kust heeft. Dat is een visie op de toekomst. We willen de kip met de gouden eieren niet slachten. Daar ontbreekt het wat aan in het Omgevingsplan en daarom willen we zo'n visie opstellen en met elkaar bekijken hoe om te

gaan met onze Zeeuwse kust, ook in het kader van recreatie. Niet meer en niet minder. Ik praat helemaal niet over strengere regels of dat soort zaken. Het is gewoon een visie.

De heer **Bierens** (VVD). Ik maak uit haar woorden toch op dat mevrouw Evertz suggereert dat er nu mogelijkheden zouden zijn om de Zeeuwse kust te bebouwen op eenzelfde manier als de Belgische kust. Dan gaan wij ons zorgen maken over de motie en het doel wat de PvdA daarmee beoogt.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Ik wil de heer Bierens een vraag stellen. Is hij zich bewust van het feit dat in het Omgevingsplan geen kaders gesteld worden voor bijvoorbeeld windmolens langs de kust, terwijl er wel dergelijke ontwikkelingen zijn? Wij hebben daarover ook een motie aangenomen. Zo zijn er meer voorbeelden die nieuw zijn sinds het verschijnen van het Omgevingsplan. Is hij zich daarvan bewust?

De heer **Bierens** (VVD). Jazeker, mijnheer Van Haperen, daar ben ik me zeker van bewust. Daarom is het ook goed dat het Omgevingsplan met enige regelmaat wordt geëvalueerd via de Omgevingsbalans. Waar nodig worden bijstellingen en maatwerk geleverd. Onze gedeputeerde heeft dat al eerder toegezegd. Over de windmolens hebben wij inderdaad een motie aangenomen dat zij alleen buiten de 12-mijlszone mogen worden geplaatst. Maar dat zijn onderwerpen die in toekomstige aanpassingen zullen worden meegenomen. Met de motie die zojuist is ingediend maken wij ons toch wat ongerust over de mogelijkheden tot economische ontwikkelingen. Ik herken mij totaal niet in de suggestie dat wij op grond van de huidige voorschriften hier een Belgische kust kunnen krijgen.

De heer **Colijn** (CU). Onze fractie heeft deze motie mede ingediend, omdat wij duidelijkheid willen krijgen. In het huidige Omgevingsplan is eigenlijk helemaal niet zo veel geregeld. In het verleden mocht er niets op het strand of aan de kust. Op dijk- en zeeweringen mocht niet gebouwd worden. Inmiddels zijn wel strandtenten en allerlei andere zaken toegestaan. In de afgelopen 25 jaar hebben wij een ontwikkeling doorgemaakt. Wij denken dat er behoefte bestaat aan een betere regeling en een betere visie op de wijze waarop wij de Zeeuwse kust willen inrichten. Het is belangrijk genoeg. Dat is het enige wat de motie beoogt. Misschien hebben we het daar vanmiddag nog wat uitgebreider over als de motie echt aan de orde is.

De heer **Bierens** (VVD). De opmerkingen van de heer Colijn bieden ons nu meer duidelijkheid. Ik moet constateren dat de VVD meer vertrouwen in de gemeentebesturen heeft dan in deze motie tot uiting komt. Overigens beoogde het nieuwe Omgevingsplan juist meer ruimte te bieden en meer verantwoordelijkheid te leggen bij de gemeentebesturen. Ik heb het gevoel dat er nu wat teruggekrabbeld wordt. Dat mag, maar laten wij er helderder over krijgen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Cultuur kleurt het leven. Wel schreef Godfried Bomans dat van cultuur pas sprake kan zijn als er een minimum aan materiële welstand is: geen bloem zonder wortels. Het DELTA-

dividend is een van de wortels van de Zeeuwse cultuur. Vele culturele programma's worden ervan betaald. Nu het DELTA-dividend dreigt weg te vallen, vindt de PvdA-fractie dat het Zeeuwse cultuurbeleid niet mag opdrogen waardoor er geen culturele bloemen meer in Zeeland zouden bloeien. De nieuwe Provinciale Staten zullen een nieuw cultuurbeleid moeten opstellen, maar de PvdA-fractie kan om juridisch-technische redenen akkoord gaan met het Statenvoorstel om de Cultuurnota 2013-2015 met een jaar te verlengen.

De PvdA-fractie vindt het een verheugende ontwikkeling dat steeds meer gemeenten op 11 oktober de regenboogvlag laten wapperen op het gemeentehuis als ondersteuning van mensen met een andere seksuele geaardheid. Helaas wappert deze vlag nog niet op het Abdijplein. De PvdA-fractie zou graag zien dat het provinciebestuur een LHBT-beleid heeft. Is dat er en, zo ja, waaruit blijkt dat? Als ondersteuning van het LHBT-beleid zouden wij graag zien dat vanaf 2015 jaarlijks op 11 oktober de regenboogvlag op het Abdijplan wappert. Daartoe dient de PvdA-fractie een motie in.

Provinciale Staten van Zeeland in vergadering bijeen op vrijdag 14 november 2014,

overwegende dat:

- *acceptatie van lesbiennes, homo's, bi- en transeksuelen een kernwaarde is in onze samenleving;*
- *de overheid hierin een voorbeeldfunctie dient te vervullen middels een LHBT-beleid;*
- *sinds 1988 er jaarlijks wereldwijd op 11 oktober een Coming Out Day wordt georganiseerd;*
- *sinds 2009 in Nederland aan de Coming Out Day aandacht wordt besteed;*
- *op steeds meer overheidsgebouwen de regenboogvlag op 11 oktober wordt uitgestoken als teken van solidariteit met de LHBT-doelgroep;*

spreken als mening uit dat:

- *het een goed gebaar zou zijn om jaarlijks op 11 oktober de regenboogvlag van de Abdij in Middelburg te laten wapperen;*

dragen Gedeputeerde Staten op:

- *ingående 2015 jaarlijks op 11 oktober de regenboogvlag van de Abdij te laten wapperen,*

en gaan over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Zij krijgt nr. 3.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Goed werk, een rijk cultureel leven en een mooi landschap in Zeeland. Het goede Zeeuwse leven komt ons niet aanwaaien. We zullen er hard voor moeten werken en ons best ervoor moeten doen. Maar, zoals de Zeeuwen altijd zeggen, ik worstel en ik kom boven.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De voorliggende begroting is de laatste financiële stap van het college voor deze beleidsperiode. Het college is dik tevreden over de begroting – en hoe kon het ook anders – inclusief het Meerjarenperspectief. Het is voor een niet-

collegepartij eenvoudig om die stellingname te bestrijden met een alternatieve begroting. Ik heb daar niet voor gekozen. Het komt mij beter voor, de vreugde van het college te toetsen aan de werkelijkheid van vandaag.

Om te beginnen: is er sprake van een sluitende begroting? Formeel misschien wel, maar de gaten in de kaas zijn op een van de eerste bladzijden al zichtbaar, namelijk de onzekerheid van de afwikkeling van het Thermphos-dossier. Daarom – zo staat in de begroting te lezen – pakken we geen nieuwe initiatieven meer op, maar zetten we erop in om het collegeprogramma af te ronden en de organisatie voor te bereiden op een nieuwe collegeperiode. Dan is er een begroting die structureel sluit, aldus het college. Er hapert kennelijk dus wat. "Structureel sluiten" is onjuist. De komende tegenvallers voor Thermphos en DELTA bedragen vele miljoenen. Die zijn groter dan het verwachte niveau van de algemene reserve en het te verwachten geld dat het college al heeft ingeboekt. Rekenen op het nog te verwachten dividend van DELTA dat volstrekt onzeker is, is een gok. Als je wilt gokken, kun je beter een staatslot kopen. Dan win je misschien de hoofdprijs. Dat is net zo zeker als dividend. Koop een staatslot!. Mijnheer Roeland, u zit me zo aan te kijken!

De heer **Roeland** (SGP). Nu verbaas ik me toch over de heer Harpe. Ik kende hem als een Statenlid die gedegen zijn werk doet en meestal gedegen uitspraken doet. Dit past niet in dat rijtje.

De heer **Harpe** (GL). Het was ook slechts een voorbeeld. Een ander kritiek onderwerp is de uitzichtloze positie van DELTA. In de vorige Statenvergadering heb ik gesteld dat wij het zicht op DELTA verloren zijn. Dat heb ik ernstig genoemd en dat vind ik nog steeds zo. DELTA kan Indaver nog verkopen om een betere schuldpositie te krijgen, maar dat is het dan. Middels een amendement van de collegepartijen werd de gedeputeerde gemaand alle nog te nemen stappen in dit dossier met de Staten te delen. Gedeputeerde Van Beveren spreekt van het mogelijk nemen van draconische maatregelen ten gevolge van het mogelijk wegvallen van het DELTA-dividend. Hij zegt in de PZC: "Als de dividendbron droogvalt, loopt de provincie als grootste aandeelhouder 10 miljoen per jaar mis." Dat slaat een gat in de begroting voor 2015. Ik moet vandaag constateren dat de wens er wellicht is tot meer DELTA-dividend – met alle risico's van dien – maar dat het geld er niet is. Dan is er maar één conclusie te trekken en dat is dat de begroting niet sluitend is.

Het gaat niet erg goed in Zeeland. Een deel van de economische dragers is aan de einde van de life cycle. Voorbeelden zijn bekend. Er vertrekt meer uit Zeeland dan er binnen komt. Innovatie clustert zich rond kenniscentra. Het Mattheuseffect: hen die hebben, zal gegeven worden. Het is het college niet aan te rekenen dat de grotemensenwereld en de economie eruit zien zoals zij eruit zien. GroenLinks verwacht ook niet dat dit college alle wereldproblemen oplost. Toch vragen ongebruikelijke tijden om ongebruikelijke maatregelen. De Zeeuwse politiek focust nog te veel op het verleden. WCT en andere voorbeelden zijn al genoemd. Neem het beleid – of wat ervoor doorgaat – rond DELTA. Dividend en werkgelegenheid waren speerpunten van de aandeelhouders. Het dividend is nu weg en binnenkort, als het zo doorgaat, ook de werkgelegenheid. Afscheid

nemen van de commerciële delen van DELTA, zo snel mogelijk, en onverwijd DELTA Netwerkbedrijf en Evides uit DELTA halen! Dan borgen we het publieke belang en kan het DELTA Netwerkbedrijf een actievare rol spelen in de energietransitie. Dan kunnen we het dividend uit deze ondernemingen benutten om op een nette manier het DELTA-debacle af te ronden voor met name de werknemers.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Door Evides eruit te halen – een winstgevend onderdeel – breng je het bedrijf DELTA toch nog meer in gevaar?

De heer **Harpe** (GL). Mevrouw Van Unen, het bedrijf is al verschrikkelijk in gevaar. Door de winstgevende delen eruit te halen, red je in ieder geval dat deel van een zekere ondergang, althans naar de mening van GroenLinks.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Schrijft GroenLinks DELTA vandaag af?

De heer **Harpe** (GL). DELTA "afschrijven" is een verkeerde term. Ik probeer te redden wat er te redden valt. Helaas is de situatie zo erg, want DELTA of een deel van DELTA is in zekere zin failliet. Dat heb ik al eens eerder gezegd. Laten we nu verschrikkelijk ons best doen om dat te doen wat we moeten doen.

De heer **Van Dijen** (SP). Mijnheer Harpe, wanneer de aandelen Evides uit DELTA worden gehaald, gaat ook een groot gedeelte van de cashflow van DELTA weg. We hebben al gemerkt dat de rating van DELTA naar beneden is gegaan in de afgelopen periode. Dat betekent ook dat de rente die zij moeten betalen en die nu al 26 miljoen is, weer omhooggaat, doordat er minder geld in de organisatie beschikbaar is en zij dus tegen een hogere rente kapitaal moeten aantrekken. Op het moment dat u de aandelen Evides eruit haalt, haalt u het hart uit DELTA in dat opzicht.

De heer **Harpe** (GL). Ik moet in herhaling treden, maar niets doen betekent in ieder geval de ondergang van DELTA. Daar kiest GroenLinks niet voor. Door het dividend in te zetten voor transities in de economie, kun je weer werken aan de groei.

De inhoudelijke beleidslijnen zijn er, biobased en circulair. De slagkracht ontbreekt. Nogmaals Mattheus: aan sterke partijen wordt gegeven en niet aan partijen die voornamelijk naar het verleden kijken en treuren om de teloorgang van een energiebedrijf. GroenLinks kiest voor borging van het publieke belang, voor toekomstgericht beleid en voor de ontwikkeling van slagkracht ten behoeve van economische versterking. Als we nu niet doorpakken bij DELTA, wanneer dan wel?

Dan blijft het gedoe met onze Aandeelhoudersvisie die tot op heden niet wordt uitgevoerd. Het verhangen van de Evides-aandelen gebeurt niet, ondanks herhaalde plechtige beloften van het college en een brief van het ministerie van I en M. Het DELTA Netwerkbedrijf dreigt mede ten onder te gaan in de malaise. Het DELTA-dividend gaat naar nul en ziehier het volgende gat in de provinciale kaas. De begroting is niet meer sluitend en dat is een novum. Dat is reden voor een motie om dat te doen wat allang gedaan had moeten worden. In dat licht is een bedrag

van in totaal 8 ton uit de Najaarsnota voor een aandeelhoudersvisie dan niet meer nodig. De motie constateert dat herhaalde, ook schriftelijke, toezeggingen van het college over het verhangen van de Evides-aandelen niet zijn nagekomen. Ik heb begrepen dat I en M in een brief heeft geschreven dat dit jaar de aandelen nog verhangen moeten worden. Ik heb deze brief opgevraagd, maar die mag ik niet zien. Misschien zou dat alsnog kunnen gebeuren.

Provinciale Staten van Zeeland in vergadering bijeen op vrijdag 14 november 2014,

gelet op:

- *het Statenvoorstel vaststellen begroting 2015 inclusief meerjarenraming;*

overwegende dat:

- *het energiebedrijf DELTA dit jaar geen interim-dividend zal uitbetalen aan de aandeelhouders;*
- *ook de komende drie jaar naar verwachting geen dividend uitgekeerd zal worden;*
- *dit de begroting voor 2015 en andere jaren substantieel zal beïnvloeden en daardoor de begroting niet meer sluitend kan zijn;*

constaterende dat:

- *herhaalde – ook schriftelijke – toezeggingen van het college over het verhangen van de Evides-aandelen niet zijn nagekomen;*
- *in de op 1 november 2013 door de Staten aangenomen Aandeelhoudersstrategie DELTA NV is opgenomen dat ten aanzien van het Netwerkbedrijf en Evides verwacht wordt dat de door DELTA te ontvangen dividenden volledig worden uitgekeerd aan de aandeelhouders;*
- *dit Statenbesluit tot op heden niet is uitgevoerd;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- *de positie van het Netwerkbedrijf en Evides veilig te stellen voor de aandeelhouders door het per direct verhangen van de aandelen Evides en Netwerkbedrijf,*

en gaan over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Zij krijgt nr. 4.

De heer **Roeland** (SGP). Kan de heer Harpe aangeven wat de gevolgen zijn? Heeft hij of iemand anders die in kaart gebracht?

De heer **Harpe** (GL). Ik heb de gevolgen, voor zover ik die in kaart kan brengen, aangegeven in mijn antwoord op de vragen van de fractie van de SP. Niets doen betekent echt de ondergang van het gehele bedrijf. Het is niet ongebruikelijk om de winstgevende delen eruit te halen en te proberen de andere delen af te stoten. Dat zal ook een keer gebeuren, mijnheer Roeland. Daar ben ik niet bang voor.

De heer **Roeland** (SGP). Mijn vraag was wat de gevolgen zijn als het wel gebeurt, dus als de motie wordt uitgevoerd.

De heer **Harpe** (GL). Als de motie uitgevoerd wordt, komt er in ieder geval een sterk netwerkbedrijf en zijn de aandelen van Evides verhangen. Dat hebben de Staten besloten en wie wil dat niet?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Heeft GroenLinks ook nagedacht over wat dit betekent voor het aantal arbeidsplaatsen bij DELTA?

De heer **Harpe** (GL). Daar heb ik zeer zeker over nagedacht. Nogmaals, door niets te doen zijn we alles kwijt. Dan zijn we het gehele bedrijf DELTA kwijt. Nu kunnen we door deze motie uit te voeren in ieder geval een groot deel van de werkgelegenheid behouden. Nogmaals, niets doen betekent sluiting van DELTA. Dat kost heel veel banen en dat kost DELTA. Dat is de mening van GroenLinks. Daar kunt u het mee oneens zijn, maar ik ben bang dat u dan ongelijk krijgt.

De heer **Roeland** (SGP). De SGP-fractie zit er wat anders in. De verkenningen worden uitgevoerd en daaruit zullen resultaten komen. Daarna kunnen wij naar onze mening op een verantwoorde wijze tot besluitvorming komen en onze visie bepalen. Waarom loopt de heer Harpe zo voor de muziek uit?

De heer **Harpe** (GL). Dat laatste is zeer zeker niet het geval. Ik heb al diverse malen aangedrongen op uitvoering van de Strategienota. Dat is een goed document en ik kan daar nog steeds goed mee uit de voeten. Als de heer Roeland mij vraagt waarom ik zo op de muziek vooruitloop, moet ik hem de wedervraag stellen waarom hij de Strategienota niet gewoon uitvoert en waarom hij de brief van de minister niet volgt, waarin staat dat nog dit jaar de aandelen verhangen moeten worden.

De heer **Roeland** (SGP). Het is de heer Harpe niet opgevallen, maar hij had uit mijn vraag kunnen opmaken dat wij de Aandeelhoudersstrategie uitvoeren. Wij wachten op de uitkomst van de verkenningen om vervolgens tot verantwoorde besluitvorming te kunnen komen. Ik vraag de heer Harpe nogmaals waarom hij niet tot verantwoorde besluitvorming wil komen.

De heer **Harpe** (GL). Ik weet niet of de heer Roeland in tijd gezien tot verantwoorde besluitvorming wil komen, want hij heeft het al zo vaak uitgesteld. Als een Statenbesluit zo duidelijk en misschien een wet van Meden en Perzen is, moet het ook worden uitgevoerd of moeten er gegronde redenen zijn om daarvan af te wijken. De heer Roeland en ik verschillen niet zo veel van mening, want we willen beiden het beleid uitvoeren. Alleen is hij in tijd wat trager dan GroenLinks. Dat komt echter vaker voor. Dat is niet erg.

Een ander punt van zorg is het gebeuren rondom de Tafel van 15. Daar lopen wij misschien ook wat sneller. De grootste bezuiniging zit wellicht bij de overheden zelf. Edoch, daar zingt eenieder vooralsnog zijn eigen lied. Het ware raadzaam als de Staten daarin een eigen positie innamen. Ik denk daarbij aan het voorbeeld van onder andere de provincie Groningen. Daar is een prachtig rapport Grenzeloos gunnen, waarin neutraal in kaart is gebracht wat er zou kunnen en niet wat er zou moeten. Een onafhankelijk onderzoek naar de

verbetering van de kwaliteit van het Zeeuwse openbaar bestuur kan helpen bij de discussie in Zeeland. Daarvoor heb ik een motie voorbereid. Mijn wens is om de vaart erin te brengen en als Staten te laten zien dat het ons ernst is. Dit onderwerp mag niet doodbloeden door overloos vergaderen.

Provinciale Staten van Zeeland in vergadering bijeen op vrijdag 14 november 2014,

gelet op:

- *de ontwikkelingen rondom de zogenaamde Tafel van 15;*

overwegende dat:

- *de voorgang in dit dossier tot op heden te wensen overlaat;*
- *dit begrijpelijk is, gelet op de weerbarstige materie;*
- *een onderzoek door een externe partij/bureau als steuntje in de rug, maar ook in tijd kan helpen bij het bespreekbaar maken en houden van dit onderwerp;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- *dit als voorstel aan de orde te stellen bij de Tafel van 15 en de Staten daarover te rapporteren,*

en gaan over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Zij krijgt nr. 5.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Denkt de heer Harpe nu dat het geld voor een onderzoek door een externe partij nuttig wordt besteed om ervoor te zorgen dat de Tafel van 15 zijn doel zal bereiken of stappen zal zetten? Wij hebben daar grote twijfels over.

De heer **Harpe** (GL). Dat hoop ik. Ik denk dat het zal helpen om de Tafel van 15 te ondersteunen of op ideeën te brengen. Ik ben bang dat er nu heel veel gepraat wordt maar weinig wordt gezegd.

Een ander punt dat GroenLinks al vaker aan de orde heeft gesteld zijn de onrechtvaardigheden in de opcentenheffing. Die is in strijd met het gelijkheidsbeginsel verwoord in de Grondwet en in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Slechts een deel van de Zeeuwse bevolking betaalt er gemakkelijk aan mee en merkt het eigenlijk niet, maar alleen de autobezitters en de bromfietzers betalen en de rest rijdt wat dat betreft vogelvrij rond.

Hetzelfde geldt voor de waterschapslasten, een welbekend onderwerp van deze kant. Ook daar, zo blijkt uit onderzoek, betalen de burgers gemakkelijk. Het valt eigenlijk wel mee. Zij realiseren zich echter niet dat zij te veel bijdragen aan dit fenomeen, althans de meesten. Ik ga er zonder meer van uit dat onze vertegenwoordiger in het dagelijks bestuur van het IPO mijn stellingname daar manmoedig zal bepleiten. Het rechtvaardigheidsbeginsel is hem toch niet vreemd. Het kan niet zo zijn dat slechts een deel van de Zeeuwse bevolking de lasten voor een ander draagt. Het uitgangspunt is toch dat men elkanders lasten draagt. De verantwoordelijke minister heeft een evaluatie toegezegd na de verkiezingen in 2015. Ik

geloof deze minister echter niet. Zij voert het regeerakkoord in dezen al niet uit en ik voorspel dat het slechts een move is om tijd te rekken.

Dat is ook het geval bij het bezwaar dat het Waterschap Scheldestromen heeft ingediend tegen het verminderen van het aantal geborgde zetels, een bevoegdheid van de Staten die wettelijk is geregeld. Overheden die dan menen te moeten procederen uitsluitend vanwege het procederen, bewegen zich op het randje van wat bestuurlijk behoorlijk is. Premier Balkenende – ooit mijn grote vriend – vond dat overheden niet tegen elkaar moesten procederen. Ik citeer hem nog maar eens tijdens de invoering van de Crisis- en herstelwet. Hij had groot gelijk.

Over cultuur kan ik kort zijn. Het college draagt met het voorstel de materie in feite over aan een nieuw college en wat erbij hoort. Ik hoop dat het nieuwe college anders zal denken dan het huidige college. Ik spreek ook de hoop uit dat er een einde komt aan het supergrootschalige denken in dezen met veel te weinig aandacht voor de kleinschaligheid van Zeeland. De bezuinigingen hebben deze sector geen goed gedaan. Het verlengen van deze periode is een verkeerde keuze. Het is jammer dat de heer Roeland nu even weg is, want ik ben het waarschijnlijk op andere gronden helemaal met hem eens.

De openheid ten aanzien van milieu-incidenten is onvoldoende. Het laatste voorval, de lozing van een poliovirus op de Westerschelde, maakt dat nog eens duidelijk. Ik mis een progressief beleid van de Regionale Uitvoeringsdienst, de RUD. Slechts achteraf mag de omgeving toevallig weten wat er is gebeurd en met enige moeite wordt ook nog het bedrijf genoemd. Lozingsgegevens dienen op voorhand openbaar te zijn en bij incidenten moet er direct melding worden gemaakt van het hele gebeuren. Het kan niet zo zijn dat je niet op de hoogte bent – wie het dan ook is – van hetgeen in jouw achtertuin gebeurt. Het is van groot belang voor de omgeving. Die heeft er recht op. Ik zou graag een toezegging van de gedeputeerde krijgen over een koerswijziging in dezen bij de Regionale Uitvoeringsdienst.

Over het Omgevingsplan is al meer gezegd. Het legt een te groot beslag op de openbare ruimte. Zeeland is weliswaar de grootste provincie, maar qua landoppervlak is Zeeland klein. Er moet behoedzaam worden omgegaan met ons nationale landschap. Dat mis ik in het omgevingsplan ten enenmale. De hotspots zijn het voorbeeld van ongepast grootschalig denken in een te kleine omgeving. Natuurlijk wordt er gecompenseerd, maar we zijn een keer uitgecompenseerd. Uitbreiding is dan niet meer aan de orde. Zeeland zal zich meer en misschien alleen maar moeten inzetten op renovatie en rehabilitatie, in casu zorgvuldig ruimtegebruik. Zorgvuldig ruimtegebruik gaat verder dan alleen het fysieke grondgebruik, zoals het maximaliseren van het gebruik per vierkante meter. Het gaat ook om het indirecte gebruik van de ruimte, bijvoorbeeld als gevolg van milieuzones of horizonvervuiling. Daarnaast gaat het om het zorgvuldig gebruik van ruimte in de tijd. Het tijdelijk gebruik van ruimte, zoals braakliggende gronden en leegstaande gebouwen, valt hier ook onder. Ook het gedeeld gebruik hoort erbij. Samengevat, gaat het om een efficiënt gebruik in het heden en het beschermen van mogelijkheden voor de toekomst. Het college zou dit als uitgangspunt moeten nemen voor het bij voortduring

bestemmen van nieuwe bedrijventerreinen. Ook daar hebben we in Middelburg een mooi voorbeeld van. Het kan minder.

Het college maakt een eindsprint naar 18 maart. Althans, dat neem ik aan. Maak maar geen end term review, college, want ik weet al wat er wordt gezegd: bling bling. Doe als de apostel Paulus die niet over zichzelf wilde roemen: toon uw zwakheden voluit en dan bent u sterk. Dat is beter dan blijven volhouden dat het allemaal goed gaat. Dat hoeft ook niet. Er liggen moeilijke dossiers en die lossen wij niet op door geld voor de volgende bestuursperiode alvast weg te sluisen naar deze begroting.

Er komt een einde aan dit college. Iedereen mag er een waardeoordeel aan toevoegen. Laat vers en fris bloed het begin zijn van een nieuwe collegeperiode. Nu zitten daar Carla, Ben, Kees en George stralend voor mij. Laat het niet zo zijn dat een volgend college zal bestaan uit Arie, Carla, Ben en Kees. Laat de kiezer écht kiezen.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Allereerst wil de PVV-fractie ingaan op het in de begroting 2015 opgenomen bedrag van 4,5 miljoen voor de sanering van het Thermphos-terrein. Het zal inmiddels ruimschoots bekend zijn dat wij dat bedrag volstrekt ontoereikend achten. Ik ga een paar stappen terug in de dramatische historie van dit hoofdpijndossier.

Centraal bij ieder faillissement staat het te gelde maken van de bezittingen om met de opbrengst daarvan schulden af te lossen. Sommige schulden staan bij de uitdeling vooraan in de rij en andere achteraan. Eerst worden de boedelschulden betaald, daarna de preferente schulden en als laatste pas de concurrente schulden. De centrale vraag bij Thermphos is of de saneringskosten aangemerkt kunnen of moeten worden als boedelschuld. Deze vraag is essentieel voor de mate waarin de saneringskosten op de failliete boedel verhaald kunnen worden. Het College van Gedeputeerde Staten neemt geen duidelijk standpunt in op het punt of de saneringskosten nu wel of niet als boedelkosten moeten worden aangemerkt. Het college zwalkt; het lijkt erop dat het college dit dossier niet onder controle heeft. Ik zal proberen te duiden waarom wij dat vinden. Op de informatiebijeenkomst van 29 maart 2013 neemt het college geen standpunt in over de vraag of de saneringskosten nu wel of geen boedelkosten zijn. Dan krijgen we de brief van 12 november 2013, waarin GS het standpunt innemen dat de saneringskosten wél boedelkosten zijn. Met het aanvaarden van de voorwaarden in het termsheet blijkt dat Gedeputeerde Staten het standpunt dat de saneringskosten boedelkosten zijn, weer verlaat.

Vervolgens krijgen we een brief van 1 augustus 2014. Het college zegt daarin twee zaken. In de eerste plaats zijn rechterlijke uitspraken gedaan, waaruit volgens GS blijkt dat een curator als beheerder van de boedel vanaf het moment van faillietverklaring van een bedrijf verantwoordelijk is voor de uit de milieuwetgeving voortvloeiende verplichtingen van dat bedrijf. Dit maakt dat de vordering van AIMG nu in feite een waarde nul heeft, omdat de saneringskosten als boedelkosten het gehele boedelactief opsouperen en dus geen uitkering aan concurrente schuldeisers zoals AIMG kan plaatsvinden. In de tweede plaats meent het college dat met de uitspraken van de Raad van State de discussie over boedelschulden kan worden afgesloten, omdat de

curatoren nu snel de sanering kunnen starten waartoe in beginsel het volledige boedelactief van ruwweg 49 miljoen moet worden ingezet. GS nemen hier wederom het standpunt in dat de saneringskosten boedelkosten zijn en dat het gehele boedelactief aan saneringskosten moet worden besteed. Daar is de PVV-fractie het uiteraard volkomen mee eens.

Dan volgt de brief van 7 oktober 2014 over de overeenkomst met de curator. Uit deze brief blijkt dat AIMG in de door haar aangespannen procedure in het ongelijk is gesteld. AIMG wilde niet dat de curatoren de overeenkomst, gebaseerd op de termsheet met de provincie, zou tekenen.

GS zeggen vervolgens de overeenkomst te gaan tekenen, een overeenkomst gebaseerd op de termsheet waarbij ervan wordt uitgegaan dat de saneringskosten geen boedelkosten zijn. Dit, terwijl het speelveld volgens de uitspraken waarnaar in de brief van 1 augustus 2014 werd verwezen, duidelijk is gewijzigd. In die brief gingen GS er juist onomwonden van uit dat de saneringskosten wel boedelkosten waren. Het is duidelijk dat hier een tegenspraak in zit.

Uit de rechterlijke uitspraak, waarbij AIMG in het ongelijk is gesteld, kunnen wij een aantal zaken afleiden. Ten eerste is de concurrente vordering van AIMG 50 miljoen. De saneringskosten bedragen tussen 70 en 90 miljoen, het uiteindelijke boedelactief zal 59 miljoen bedragen – waar GS ervan uitgaat dat het 49 miljoen is – en de opruimkosten zullen in het gunstigste geval 36 miljoen bedragen. Het meest waarschijnlijke is dat zij 86 miljoen bedragen en in het ongunstigste geval 178 miljoen. Voor de sanering neemt het college genoeg met de afkoopsom van 35 miljoen. Nogmaals, de boedelopbrengst bedraagt volgens GS 49 miljoen en volgens de rechter 59 miljoen.

De PVV constateert dat GS tussen 14 en 24 miljoen in de boedel laten zitten. GS laten dus moedwillig een bedrag van 14 tot 24 miljoen lopen. Hiermee benadelen GS de Zeeuwse belastingbetaler en bevoordelen zij een concurrente schuldeiser, wiens vordering een waarde nul heeft. De fractie van de PVV kan deze opstelling met de beste wil van de wereld niet begrijpen. De prangende vraag aan het college is derhalve of er iets is wat de Staten moeten weten, iets wat het college tot nu toe niet heeft gedeeld waardoor zijn opstelling in dit dossier voor de Staten en voor de Zeeuwse belastingbetaler uiteindelijk duidelijk wordt. Wat ons betreft, volstaan een simpel ja of nee.

Ik wil graag overgaan naar het op dit moment zeer actuele punt van het DELTA-dividend. Een bedrijf dat geen winst maakt, moet en kan geen dividend uitkeren. DELTA maakt geen winst en moet en kan dus geen dividend uitkeren. De gedeputeerde van Financiën denkt daar, blijkens zijn uitlatingen in de PZC, heel anders over: "Gedeputeerde Van Beveren vindt dat het energiebedrijf slecht omgaat met zijn aandeelhouders. Een dividend van 20 miljoen moet mogelijk zijn, denkt hij. Waar een wil is, is een weg. De provincie zag de bui al hangen, want zij zet voor 2016 en 2017 het dividend niet meer in voor jaarlijkse uitgaven." Uit dit citaat blijken twee zaken. In de eerste plaats maakt DELTA geen winst en toch moet het volgens gedeputeerde Van Beveren gewoon mogelijk zijn om dividend uit te keren. Deze opmerking roept bij ons ernstige twijfels op over de bedrijfseconomische kennis van de gedeputeerde. Bovendien is de gedeputeerde van

mening dat DELTA slecht omgaat met zijn aandeelhouders.

De bestuursstructuur van DELTA mag dan wel niet door de gedeputeerde ontworpen zijn, hij heeft deze wel mede in stand gehouden. Dan moet hij niet klagen over een slechte behandeling door DELTA. De aandeelhouders mogen de baas zijn bij DELTA, zij zijn zelf op de achterbank gaan zitten. Dan mokken als een kleuter als hij zijn zin niet krijgt, is ongepast.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). De heer Van Dijk citeert de gedeputeerde in de PZC. Heeft hij bedrijfsinformatie van DELTA die wij niet kennen? We hebben alleen een persbericht van DELTA gehad, waarin wordt gesteld dat het heel ingewikkeld is om dividend uit te keren. Ik wil daar heel serieus mee omgaan. Ik ga ervan uit dat de heer Van Beveren als voorgeschoven post van ons die kennis wel heeft. In de brief staat ook duidelijk dat het college voor een heel voorzichtige benadering heeft gekozen. De heer Van Dijk baseert zijn betoog helemaal op de PZC en waarschijnlijk ook op de reacties aan de PZC. Nogmaals, heeft hij bedrijfskundige kennis waarmee hij ons ervan kan overtuigen dat het dusdanig slecht gaat met DELTA dat daadwerkelijk de continuïteit van het bedrijf in gevaar is als geen dividend wordt uitgekeerd? De heer Van Dijk zou die kennis met ons kunnen delen.

De heer **Van Dijk** (PVV). Daar kan ik kort over zijn. Ik heb geen informatie die mevrouw Evertz ook niet bezit. Wij hebben dezelfde informatie.

De heer **Roeland** (SGP). Op het gevaar af dat ik net zo'n kort antwoord krijg, probeer ik het toch. Vindt de heer Van Dijk het niet verstandiger om de uitkomsten van de verkenningen af te wachten alvorens definitieve uitspraken over het dividend te doen? Wij krijgen nog allerlei informatie, ook van deskundigen. Daarna kunnen we tot een goed en afgewogen oordeel komen.

De heer **Van Dijk** (PVV). Het punt is wat ons betreft nu aan de orde. Wij doen deze uitspraak op basis van de informatie die wij op dit moment hebben. Mocht er in de toekomst nieuwe informatie tot onze beschikking komen, dan zullen wij op basis daarvan bezien of wij onze visie heroverwegen. Daar is op dit moment geen enkele aanleiding voor.

De heer **Bierens** (VVD). Ik wil het toch even duidelijk krijgen. Baseert de heer Van Dijk zijn uitspraken uitsluitend op wat in de pers staat? Hij zegt tegen mevrouw Evertz dat hij niet over meer informatie dan anderen beschikt. Wij hebben de afgelopen periode veel informatie gekregen in het licht van de aandeelhoudersverkenning. Wij hebben ook presentaties gehad en de mening werd breed gedeeld dat dit goed onderbouwde presentaties waren. Die sporen niet met wat allemaal in de krant is verschenen en met de visie van DELTA. Wat vindt de heer Van Dijk daarvan?

De heer **Van Dijk** (PVV). Er is ons heel veel ter ore gekomen en dat heeft er allemaal toe bijgedragen dat wij ons ernstig zorgen maken over de positie van DELTA en met name over de toekomst van DELTA. De splitsingswet is ook een donkere wolk die boven het bedrijf hangt. Op basis van al die informatie zijn wij tot dit

standpunt gekomen. De heer Bierens mag er uiteraard anders over denken. Dat kan prima zo zijn.

De heer **Harpe** (GL). Ik heb een vraag aan de heer Roeland, die een heel interessante opmerking maakte als tegenstelling op de uitspraken van de heer Van Dijk. Hij vroeg of we niet moeten wachten tot de nieuwe visie is vastgesteld. Dan weten we pas – en dat zijn mijn woorden – hoe het met de dividenduitkering vergaat. Is de heer Roeland dan voornemens om voor deze begroting te stemmen? Daar zit volgens hem een gat in van 10 tot 15 miljoen.

De heer **Roeland** (SGP). De heer Harpe heeft een eigen manier van interpreteren, die op inlegkunde lijkt. Dit is wat mij betreft ook inlegkunde. Ik heb niet gezegd wat de heer Harpe concludeert.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Ik zal mijn betoog vervolgen. In het verleden heeft de PVV eerder de degens gekruist met deze gedeputeerde over het DELTA-dividend. Tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota op 24 juni 2011 heeft de PVV over het DELTA-dividend het volgende opgemerkt: "In het voorstel zien wij een opvallende rode draad lopen door de begrotingen van 2012 tot en met 2015. Het betreft het veelbesproken DELTA-dividend. Naar onze mening is het vreemd dat een door de aard onzekere bron van inkomsten, iets wat elke vorm van dividend is, door de provincie wordt ingeboekt als een substantiële en structurele inkomstenpost. Het debat met de zonnepanelen bij DELTA heeft duidelijk laten zien hoe wankel het DELTA-dividend kan zijn. Graag horen wij van het college hoe een mogelijk gedeeltelijk of geheel wegvallen van het DELTA-dividend in de nabije toekomst kan worden opgevangen." De heer Van Beveren antwoordde dat hij de PVV niet helemaal begreep. Hij stelde: "Er zijn ook opmerkingen gemaakt over het DELTA-dividend. De heer Van Dijk heeft daarbij stilgestaan en heeft aangegeven dat hij het vreemd vindt dat dit als een structurele inkomstenpost wordt ingeboekt. Het DELTA-dividend wordt incidenteel ingezet. Het is een misvatting die bij de PVV-fractie leeft, die ik hierbij graag rechtzet", aldus de gedeputeerde.

Ik recapituleer nog even. De gedeputeerde verklaarde uitdrukkelijk dat het DELTA-dividend niet ingeboekt was als structurele inkomstenpost en dat het slechts incidenteel wordt ingezet. Op de vraag aan het college hoe een mogelijk gedeeltelijk of geheel wegvallen van het DELTA-dividend in de nabije toekomst kan worden opgevangen, werd toentertijd geen antwoord gegeven. Dat was natuurlijk ook niet nodig, want het geld werd slechts incidenteel ingezet.

Uit de reactie van de gedeputeerde blijkt dat het DELTA-dividend voor 2015 en de voorafgaande jaren wel degelijk structureel is ingeboekt. Het is ingeboekt voor structurele uitgaven en niet voor incidentele uitgaven. Immers, waarom maakt de gedeputeerde anders zo'n stampij in de PZC als het dividend gepasseerd wordt? Graag horen wij van de gedeputeerde hoe hij zijn uitlatingen in de PZC van afgelopen zaterdag ziet in het licht van zijn opmerkingen bij de behandeling van de Voorjaarsnota in 2011.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Aanvaard wat je niet veranderen kunt, maar verander dat

wat je niet aanvaarden kunt. Zo heb ik onze fractiemiddag geopend, waarop we met elkaar de Najaarsnota en de begroting hebben besproken. Nu DELTA heeft meegedeeld geen interim-dividend uit te keren – dat moet althans op 18 december besloten worden – zullen we dat moeten aanvaarden. Maar de komende jaren helemaal geen dividend uitkeren, kunnen we niet aanvaarden en hopen we te kunnen veranderen.

Het college heeft aangegeven voorlopig het vigerende dividendbeleid te willen volgen en te verwachten dat de dividenden van het netwerkbedrijf en het renderende Evides volledig worden uitgekeerd. Is echter al rekening gehouden met minder dividend, juist ook gezien de zo belangrijke continuïteit van de onderneming? Gistermorgen las ik de kop "Provincie op ramkoers en eist 20 miljoen dividend" in de krant. De heer Roeland sprak er ook al over. Dat komt dan inderdaad wel erg bot over. De zogenaamde ramkoers heb ik in de brief van het college niet kunnen ontdekken. Wij krijgen hiervan graag de uitleg van de gedeputeerde.

De heer **Haaze** (PVV). Is mevrouw De Milliano van mening dat het DELTA-dividend incidenteel wordt ingezet in onze begroting?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik heb daar geen uitspraak over gedaan. Ik denk ook niet dat dit altijd gebeurt. Ik wil graag aangeven dat DELTA voor de CDA-fractie een belangrijk bedrijf voor Zeeland is en geworteld is in Zeeland. Het zorgt voor directe maar ook indirecte werkgelegenheid, mede dankzij het dividend dat wij van DELTA ontvangen. Mevrouw Evertz van de PvdA heeft dat ook al aangegeven. Wat ons betreft wordt er niet geramd, maar wordt op een zorgvuldige wijze met elkaar omgegaan.

Zorgvuldigheid vindt het CDA belangrijk en daarom steunen wij ook het voorstel van het college om de periode van de Cultuurperiode met een jaar tot en met 2016 te verlengen, zodat instellingen niet op de korte termijn vervelend verrast kunnen worden en een nieuw college en nieuwe Staten zorgvuldig een cultuurvisie kunnen neerleggen.

De heer **Harpe** (GL). Ik wil nog even naar de ramkoers: misschien is de letter "p" in het midden vergeten. Dat zou kunnen, maar het komt ongeveer op hetzelfde neer. Is mevrouw De Milliano niet van mening dat het college erg hoog spel speelt? Als de aandeelhouders tegenover de raad van commissarissen komen te staan – dat is niet uitgesloten – weet zij dan wat de consequenties zijn? Dat is toch een ram- of een rampkoers?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik ben het met de heer Harpe eens dat het een zorgelijke situatie is, ook de huidige gang van zaken. Het verbetert het er natuurlijk niet op. Ik heb het vooral over de woorden "ramkoers" en "eisen". De gedeputeerde zal er ongetwijfeld op ingaan, maar als ik de brief lees, vind ik het allemaal niet zo dwingend als de kop in de krant doet veronderstellen. Wij houden daar afstand van.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik wil de heer Harpe een vraag stellen. Heb ik hem goed begrepen dat hij zegt dat de aandeelhouder geen eigen mening mag ontwikkelen over dividend maar DELTA gewoon moet

volgen? Dat heeft de heer Harpe volgens mij namelijk gezegd.

De heer **Harpe** (GL). Mijn vriend Roeland is horende doof. Dat heb ik absoluut niet gezegd en ook niet bedoeld.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik vervolg mijn betoog. Bij dieper snijden als het dividend van DELTA wegvalt moet naar de mening van het CDA worden voorkomen dat bezuinigd wordt op uitgaven waar veel arbeidsplaatsen mee gemoeid zijn. De werkgelegenheid in Zeeland staat ondanks het lage werkloosheidspercentage nog steeds onder druk. Nog steeds worden er bedrijven gesloten. Vooral voor de 50-plussers die nog in de fleur van hun leven zijn, blijkt het in de praktijk moeilijk om snel een passende baan te vinden. Hier ligt ook een taak voor de werkgevers: waardeer en beloon de werkervaring van deze grote groep medewerkers en geef ze een nieuwe kans. Ik wijs in dit verband op de reorganisatie die bij ZorgSaam op stapel staat. Honderden mensen verkeren nog steeds in onzekerheid. Het is ongewenst en droevig dat het zo ver moest komen. Het is goed om te vernemen dat de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten actie ondernemen richting Den Haag en Brussel. We hopen dat dit tot resultaat leidt. Wij horen graag van het college of het bereid is zich hierbij aan te sluiten en hoe het zijn rol ziet om de werkgelegenheid in Zeeland of over de grens in Vlaanderen te stimuleren. Wat de toekomstbestendige zorginfrastructuur voor heel Zeeland betreft wensen wij de Zorgverkenner de heer De Beer veel succes toe met zijn opdracht. Wij hopen dat het resultaat, ondanks de zorgelijke ontwikkeling, de moeite en de financiële middelen die wij daarvoor beschikbaar hebben gesteld, waard is.

Het CDA is van mening dat contacten in Brussel belangrijk zijn voor de Zeeuwse economie. Wij dringen er bij het college op aan de Europese gelden – het is al genoemd – voor innovatieve projecten vrij te maken. Dat zal uiteraard op basis van cofinanciering moeten plaatsvinden. Zo zit het nu eenmaal in elkaar. We hopen dat deze middelen optimaal benut worden, waarbij ook de rol van de lobbyist belangrijk is. Ik hoor graag van de gedeputeerde of hij hierover meer actuele dingen kan melden. Het CDA is van mening dat we op deze manier de meerwaarde van het provinciale beleid direct ten gunste van de burger laten komen. In dit kader wil ik ook onze Zeeuwse digitale agenda betrekken. De CDA-fractie is er tevreden over dat het college hier nu concreet mee aan de slag gaat. Dat heeft in elk geval geleid tot diverse vraagbundelingstrajecten, betrokkenheid van de Recron, de ZLTO en verschillende gemeenten. Aanstaaende woensdag is daarover weer een bijeenkomst in IJzendijke. Ik roep de gemeenten die er nog mee aan de slag moeten op om die noodzakelijke digitalisering verder op te pakken.

Gelukkig hebben veel ondernemers een positief beeld van Zeeland. Het vestigingsklimaat springt er daarbij gunstig uit door lage grondprijzen en lage kosten voor vastgoed. Er wordt hier prettig zaken gedaan. Het is goed om te horen dat het snelst-groeiende internetbedrijf in Zeeland is gevestigd. Mevrouw Evertz heeft er ook al aan gerefereerd. Als je op een drukke contactdag bent waar zo veel enthousiaste Zeeuwse bedrijven aanwezig zijn – en zelfs één politieke partij – kunnen we trots zijn

op Zeeland. De promotiefilm “Zeeland, something different” doet zijn naam eer aan.

Juist de kleinschaligheid van onze provincie geeft zo veel voordelen. De Zeeuwse identiteit bindt de inwoners van de dertien gemeenten. Wij kiezen voor actieve samenwerking, maar of dat met zijn vijftien aan één tafel moet zijn, betwijfelen wij. Laten we geen geld en tijd stoppen in overlegstructuren die tot niets leiden. Verplichte samenwerking of fusie moet geen doel op zichzelf zijn. Het gaat om samenwerking daar waar die gewenst is. Dat kan de ene keer tussen drie gemeenten zijn en de andere keer met zeven gemeenten met het waterschap en de provincie erbij. Een intensieve samenwerking tussen gemeenten, waterschap en Rijk op het gebied van onderhoud van wegen – in gladheidsbestrijding wordt al samengewerkt – vindt het CDA een kans die we moeten verzilveren. Wat ons betreft hoeft daar geen ingewikkelde structuur voor bedacht te worden.

De heer **Colijn** (CU). Begrijp ik uit de woorden van mevrouw De Milliano dat het CDA afscheid neemt van de Tafel van 15 en dat verder niet meer ondersteunt?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Dat was ook precies mijn vraag.

De heer **Harpe** (GL). Eigenlijk van de hele stapel!

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Wat een openbaring. Wij willen er duidelijk in zijn. Wij hebben grote twijfels bij de voortgang van de Tafel van 15. Als het aan ons ligt wordt er samengewerkt tussen minder overheden. De heer Harpe twijfelt ook aan de Tafel van 15. Daarom dient hij een motie in om er nog eens extra geld bij te leggen om te kijken of het dan wat wordt. Voor ons is dat echter niet nodig.

De heer **Harpe** (GL). Dat is toch wel een heel eigen vertaling door de CDA-fractie. Dat is misschien ook de reden waarom ik ooit uit het CDA ben gestapt.

De heer **Bierens** (VVD). Het is best verrassend wat het CDA hier meldt. Mag ik hieruit concluderen dat het CDA tevreden is en geen verdere inspanningen tot samenwerking tussen de vijftien Zeeuwse overheden noodzakelijk acht?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik heb aangegeven dat wij voor samenwerking zijn, liefst van onderop. Die moet niet opgelegd worden, want dan duurt het veel te lang. Dat hebben wij met fusies van gemeenten gezien. Dat schiet niet op. Ik heb een voorbeeld van verbetering aangedragen, dat wil zeggen samenwerking met het waterschap over onderhoud van wegen. Er zullen best heel veel mogelijkheden zijn om de samenwerking die er nu al op kleine schaal is veel meer uit te breiden, maar om vijftien gemeenten met de neuzen dezelfde kant op te krijgen is erg moeilijk. Iedereen weet dat.

De heer **Bierens** (VVD). Mevrouw De Milliano zegt dat het CDA afscheid neemt van de Tafel. Vindt het CDA het dan niet meer nodig dat de vijftien Zeeuwse overheden binnen een structuur of een club blijven zitten?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik zeg niet dat ze dat niet mogen, maar als een verplichte bijeenkomst als de Tafel van 15 geen resultaat heeft, moeten we het op een andere manier doen. De VVD is voor een fusie tussen het waterschap en de provincie, maar dat gaat ons een stap te ver. Wij zijn voor samenwerking op het gebied waar dat mogelijk is.

De heer **Bierens** (VVD). Toch even een kleine correctie van de vrije vertaling die het CDA hanteert. Dat kan echter veroorzaakt worden door krantenkoppen, zoals wij ook op andere terreinen hebben gezien. De VVD is een voorstander van een onderzoek naar minder bestuurlijke drukte, waaronder ook een onderzoek naar een Gewest Zeeland, waarin provincie en waterschap zouden kunnen samengaan. Daaraan zouden eventueel ook andere taken van Zeeuwse overheden kunnen worden toegevoegd op terreinen waarop zij het maar niet eens kunnen worden en – sterker nog – waarop de provincie soms moet interveniëren. Dat is heel wat anders dan deze kort-door-de-bocht-reactie.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Dan denk ik gelijk aan de heer De Beer die zo'n zelfde rol krijgt. En dan kijken wij of hij eruit komt met de ziekenhuizen. Dat gaat ook over samenwerking tussen beide partijen – CZ heeft daar een belangrijke rol in – die niet lukt. Ook daar hebben wij onze zorgen over. Nogmaals, wij zijn voor samenwerking en nog meer dan nu gebeurt, maar als het een verplicht iets is met zo veel mensen en het niet opschiet moeten wij het geld juist in deze tijd van bezuinigingen even ergens anders in steken.

De heer **Bierens** (VVD). Nu proef ik dat het CDA ook afscheid neemt van de Zorgverkenner, waar het eerst voor was.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Daar hebben wij altijd kritisch in gezeten. Wij hebben meegestemd, want wij willen constructief zijn en het een kans geven. Wij hopen van harte dat dit tot resultaten leidt.

De heer **Harpe** (GL). Ik krijg de neiging om heel veel vragen te stellen, maar ik zal mij er tot één beperken. Mevrouw De Milliano zegt dat het CDA het geld liever ergens anders aan besteedt dan aan de Tafel van 15. Dient zij een motie daartoe in?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Dat zult u straks zien.

De heer **Colijn** (CU). Ik begrijp dat het CDA in ieder geval geen zorgautoriteit wil voor de Tafel van 15. Het heeft echter wel een ondersteuning gegeven aan Zeeland 2040, een herbezinning op het gebied van bestuurlijke vormgeving. Hoe ziet het CDA dat dit verder moet plaatsvinden? Ik begrijp nu dat het gelegenheidscoalities laat ontstaan. Gemeenten die het met elkaar kunnen vinden of een waterschap dat een belang heeft moeten het dan maar samen met de ander doen. Dat is toch een beetje het water over de akker laten vloeien.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik denk dat ik helder geweest ben. Voor ons is samenwerking

belangrijk, of dat nu spontaan tussen vijftien gemeenten gebeurt met het waterschap en met de provincie erbij, als het maar tot resultaat leidt. Gebeurt het tussen drie gemeenten of met Vlaanderen of Brabant – het houdt niet op bij de grenzen – dan moet dat worden aangegrepen.

Ik wil graag door met mijn betoog. Ik was bij de wegen gebleven, waar wij trots op zijn. De infrastructuur wordt flink op de schop genomen in de provincie voor een betere doorgang en snellere verbindingen. Het vergt wel geduld van de weggebruiker, maar dat geduld zal beloond worden. Uiteraard wil ik hier ook de realisatie van de Sluiskiltunnel noemen, een prachtig project dat in mei volgend jaar wordt opgeleverd. Chapeau voor iedereen die dit mogelijk heeft gemaakt. Het zou natuurlijk helemaal geweldig zijn als er na afronding van het project nog financiële meevallers te verwachten zijn die we misschien kunnen inzetten voor het eerder tol vrij maken van de Westerscheldetunnel. Daar spreken we echter nog over. Wellicht kan de gedeputeerde al iets vertellen over mogelijke financiële meevallers.

Ik wil ook aandacht vragen voor het toerisme in onze provincie. Volgens het Kenniscentrum Kusttoerisme zorgt de toerisme- en recreatiesector voor bijna 16.000 banen en 500 miljoen aan toegevoegde waarde. Voor deze sector zijn er volgens het CDA nog meer kansen. Al eerder hebben wij aandacht gevraagd voor de watersport, waarna een watersportcoördinator aan de slag is gegaan met het Masterplan Watersport. Inmiddels heeft het Kenniscentrum kusttoerisme het rapport "Zeeland als hotspot watersport" uitgegeven en ingezoomd op surfen en zeezeilen. Een hotspot watersport hoort bij Zeeland. Wij willen daar graag ook bestaande en toekomstige jachthavens bij betrekken. Uiteraard past daar de visie van de nieuwe stichting bij die deze week is opgericht om meer cruiseschepen naar Zeeland te halen, welk initiatief wij toejuichen. Wij hopen dat dit tot mooie resultaten leidt.

Naast watersport als hotspot vragen wij ook aandacht voor de kansen van het zorgtoerisme en agrotourisme. Voor de kleinschalige landbouw zijn de streekproducten belangrijk. Wellicht kan de gedeputeerde aangeven op welke wijze het college hier aandacht voor vraagt.

Zo ben ik bij de landbouw aangekomen. Het CDA zal zich blijven inzetten om deze sector te versterken. De vorige week heeft de voltallige fractie een bezoek gebracht aan het grootste landbouwbedrijf in Zeeland, waar met name graan, juun, aardappelen en bieten worden geteeld. De producten gaan in bulkvorm de provincie uit. Vervolgens komen er elders veel meer handen aan te pas om deze producten weer verder te verwerken en te verhandelen. Het zou toch mooi zijn als nieuwe initiatieven ontstaan, waarbij verwerking van die producten binnen de provincie kan worden gehouden. We zijn benieuwd of het college hier ook kansen voor ziet.

Tijdens het werkbezoek hebben we begrepen dat er bij veel ondernemers veel vraag is naar landbouwgrond. Er is een wachtlijst van investeerders en ze betreuren het dat er al tientallen jaren landbouwgrond omgezet wordt in natuur. Wellicht moeten we af en toe meer out of the box denken en creatievere oplossingen zoeken, juist in tijden van bezuinigingen. De provincie heeft zelf ook landbouwgrond in bezit, de BBL-gronden. Kan de gedeputeerde aangeven hoeveel hectares

landbouwgrond de provincie in bezit heeft? Deze gronden zouden bij verkoop aan de landbouw de provincie best een flink bedrag opleveren. Zou een deel mogelijk verkocht kunnen worden of zijn we dan aan regeltjes gebonden, waardoor dat niet mogelijk is? Misschien kunnen de gronden wel ingezet worden voor ruilgrond. Wij horen graag van de gedeputeerde hoe hij tegen dit idee aankijkt.

In relatie tot de landbouw wil ik nogmaals aandacht vragen voor de ganzenschade. Vorig jaar december hebben wij schriftelijke vragen gesteld, waarna het college in januari aangaf dat ernaar gestreefd wordt om voor Zeeland tot een Zeeuws ganzenakkoord te komen. Ruim drie maanden geleden hebben we opnieuw aan de bel getrokken door het uitblijven van dit akkoord. De grondeigenaren weten nog steeds niet waar ze aan toe zijn en het draagvlak neemt snel af. Het CDA ziet bij voorkeur een actief beheer van de ganzenpopulatie en ook terreinbeheerders lijken daartoe bereid.

Dat de praktijk soms anders is dan in de beleidsstukken is vermeld geldt ook voor de toegankelijkheid van de natuur. Nog steeds moeten we constateren dat ondanks toezeggingen de toegankelijkheid van natuur niet hoog op de prioriteitenlijst van het college staat. Wij horen graag van de gedeputeerde hoe dit mogelijk is, terwijl ons provinciaal beleid juist inzet op toegankelijkheid van die natuur. De meeste natuurgebieden worden in Zeeland beheerd door Staatsbosbeheer, Zeeuws Landschap en Natuurmonumenten. Wat ons betreft, is een nauwere samenwerking op het gebied van onder andere huisvesting tussen deze drie terreinbeheerders een reële optie die ertoe kan leiden dat een groter deel van het budget beschikbaar komt voor natuurbeheer en minder nodig is voor overhead. In het nieuwe Europese gemeenschappelijke landbouwbeleid worden mogelijkheden geboden om agrarische natuurverenigingen in te zetten voor natuurbeheer en vergoening. Is dit al ingevoerd?

Ik ben toegekomen aan een onderwerp waar al heel veel over gesproken is – maar niet deze ochtend – en waar heel veel tijd en geld is ingestopt. Dat is de Zuidwestelijke Delta. De keuze ligt voor om dit meer te verzilten, verzilting die zeer slecht voor de landbouw is. Het mag duidelijk zijn dat wat het CDA betreft eerst het zoet en dan het zout moet. In de Najaarsnota wordt aangegeven dat we fors mee moeten betalen aan die verzilting, waarvan wij de noodzaak absoluut niet meer zien. De blauwalgproblematiek is toch ook al opgelost. Soms voelt het als “ik stond erbij en keek ernaar” of “we staan met de rug tegen de muur en kunnen de plannen niet meer keren”. Maar laten we dat geld alsjeblieft voor andere opgaven besteden en niet instemmen met enige vorm van bijbetalen vanuit de regio. Wij horen graag of de gedeputeerde het hiermee eens is.

Vandaag wil ik ook nog eens de aandacht vragen voor de Programmatische Aandacht Stikstof, de PAS. Wij weten allemaal dat het een ramp voor Zeeland kan zijn, niet alleen voor de landbouw maar voor de gehele economie. Indien er geen oplossing voor onze provincie gevonden wordt, gaat Zeeland op slot. De gedeputeerde heeft aangegeven dat er overleg is om voor Zeeland een passende oplossing te vinden, maar wij hebben de indruk dat ze in Den Haag nog niet weten hoe. We horen graag van de gedeputeerde de actuele stand van zaken. Er zal binnenkort wel weer een gesprek zijn, maar we zijn

bovendien benieuwd of huidige aanvragen voor uitbreiding van economische activiteiten behandeld worden alsof er geen PAS is. Of wordt er toch al stiekem rekening mee gehouden? Dat zouden wij zeer ongewenst vinden. We roepen het college op om zich sterk te maken voor Zeeland en misschien eens niet het braafste jongetje – of meisje in dit geval – uit de klas te zijn.

Deze oproep geldt niet voor onze integriteit. De CDA-fractie hecht er grote waarde aan dat de integriteitscode spoedig wordt vastgesteld. Gedoe omtrent integriteit is niet goed voor de politiek en schaadt het vertrouwen.

De heer **Bierens** (VVD). Heeft mevrouw De Milliano de indruk dat tot op heden het college, een van de jongens of het meisje, te lief en te braaf is geweest?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Het college doet hartstikke zijn best. Het heeft ook al een cijfer gekregen voor ijver, maar we mogen soms best eens een stapje verder gaan ook in dit dossier, dat zo belangrijk is voor Zeeland. We moeten duidelijk aangeven waar de noodzaak is. Misschien moeten we hier inderdaad niet te leidend zijn en er nog eens extra tegenaan gaan. Ik twijfel absoluut niet aan de kundigheid van de leden van het college.

De heer **Bierens** (VVD). Maar ik proef toch dat volgens mevrouw De Milliano de gedeputeerde op dit dossier kennelijk te mat optreedt.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Het gaat erom dat wij vaker zeggen dat iets niet kan omdat er regeltjes zijn.

De heer **Bierens** (VVD). Maar waar baseert u dat op?

De **voorzitter**. Eerst even mevrouw de Milliano!

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). We hebben lang over de PAS gesproken. Op korte termijn moet daar een oplossing voor worden gezocht. De heer Bierens weet hoe het gaat met overlegstructuren. Het duurt allemaal lang vanwege de terugkoppelingen. Wij vragen de gedeputeerde nogmaals om een tandje bij te zetten.

Ik wil mijn eerste termijn afsluiten met een compliment aan het college voor de uitvoering van het collegeprogramma tot nu toe, maar roep het tevens op om juist in een tijd van nieuwe bezuinigingen de laatste maanden van deze Statenperiode een extra sprint te maken ten behoeve van de economische groei-ontwikkeling en innovatie, die in het collegeprogramma worden genoemd. Verander wat je niet aanvaarden kunt, in het belang van Zeeland.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Dit is de laatste begroting die het college in deze samenstelling heeft gemaakt. Dat is al eerder gememoreerd. Het is ook de laatste begroting die wij als huidige Staten zullen vaststellen. Dan is het ook goed om te constateren dat in de afgelopen jaren veel is verbeterd aan de leesbaarheid van de stukken. Ook zijn grote stappen gezet naar een betere beschrijving van doelen en middelen. Er is veel beter SMART geformuleerd en daarvoor complimenten

aan het college en ook aan de ambtenaren die hiervoor verantwoordelijk zijn.

De afgelopen jaren hebben zich gekenmerkt door financiële en economische tegenvallers. Zij stonden in het teken van bezuinigingen. Helaas stelt onze fractie vast dat we daarmee nog niet geheel klaar zijn. We zien echter ook kansen en mogelijkheden. Er is perspectief en daar gaat het ons om. De kern van de Zeeuwse economie wordt gevormd door veel MKB-bedrijven, vaak familiebedrijven met een grote veerkracht en een sterk doorzettingsvermogen. De Zeeuwen mogen van de Staten verwachten dat zij juist nu hun verantwoordelijkheid nemen en scherpe keuzes maken.

Dat brengt ons naar de Kerntakendiscussie. In een eerder stadium hebben we al gepleit voor een nieuwe discussie over de kerntaken. Alleen de VVD gaf toen aan dat de discussie over de taken wel plaats moest vinden, maar stelde deze liever nog uit. Wij zijn van mening dat we dit voorjaar toch hierop hadden moeten doorpakken. Dat zou nu meer duidelijkheid hebben gegeven. Een discussie halverwege 2015 vinden wij zorgelijk laat, maar we aanvaardden dat als een realiteit. In de commissie BFW heeft het college echter toegezegd wel een takendiscussie te willen voorbereiden en die dan gelijk begin 2015 door de nieuwe Staten te laten voeren. Maar hoe staat het er nu mee? Hoe gaat die takendiscussie er dan nu uitzien en hoe laat het college daar Provinciale Staten in participeren? Dat is iets wat wij in deze periode moeten doen.

Al eerder is door dit college stevig bezuinigd, namelijk 13 miljoen en vorig najaar nog eens 6 miljoen. Het waren stevige noodingrepen die helaas zonder breed gewogen discussie tot stand kwamen. Het collegepakket was er een van "gelieve te tekenen bij het kruisje" en dat mag wat de ChristenUnie betreft niet nog een keer gebeuren.

We zien met de huidige beperkte financiële situatie geen ruimte om in te stemmen met het verlengen van de looptijd van de Cultuurnota. We moeten met de verantwoordelijkheid die we hebben nu besluiten nemen voor de komende jaren, zeker omdat bezuinigingen bij cultuurinstellingen vaak niet direct als besparing kunnen worden ingeboekt. Helaas zijn veel instellingen nog maar juist bezig de voorgaande bezuinigingen te verwerken en zullen we ze opnieuw voor pijnlijke beslissingen moeten zetten. De instellingen verdienen snel duidelijkheid in plaats van langdurige onzekerheid. Ruimte voor besparingen is er wat de ChristenUnie betreft nog wel, bijvoorbeeld bij professionele podiumkunsten en de grote festivals. We willen daar echter snel en op een afgewogen manier besluiten over kunnen nemen.

De heer **Frans Babijn** (CDA). De heer Colijn licht de podiumkunsten eruit, maar cultuurbeleid en cultuureducatie zijn destijds allemaal afgewogen. Nu doet hij een ingreep op dat beleidsveld. Vindt hij het niet verstandig om alle beleidsvelden eens tegen het licht te houden en niet alleen in te zoomen op cultuur?

De heer **Colijn** (CU). Dat is precies de kern van het betoog. Dat gaan we namelijk inderdaad doen. Dat willen we allemaal, maar op dit moment ligt het voorstel voor om de looptijd van de Cultuurnota te verlengen. Wij zijn van mening dat de luxe niet aanwezig is om dat te kunnen doen. Om die reden moeten wij nu besluiten nemen.

De heer **Frans Babijn** (CDA). Noemt u de podiumkunsten een luxe?

De heer **Colijn** (CU). De heer Babijn moet mijn woorden niet uit de context trekken. Ik heb duidelijk gezegd dat wij afgewogen besluiten willen nemen, maar wij denken dat daar nog ruimte zit.

De heer **Frans Babijn** (CDA). Ik kan het met u eens zijn, maar ik vind het verkeerd om nu voorbeelden te noemen.

De heer **Colijn** (CU). Dat kan, mijnheer Babijn, maar ik sta nu hier en ik noem deze voorbeelden.

Het nemen van verantwoordelijkheid en het maken van keuzes is zeker noodzakelijk wanneer we de onzekerheid met betrekking tot het DELTA-dividend in acht nemen. Uit de brief van Gedeputeerde Staten blijkt dat zij jaarlijks aan 10 miljoen willen vasthouden. De PZC kopt zelfs met het "opeisen" van het dividend. Wij zijn daar zeker nu geen voorstander van. Wij lezen dit gelukkig ook niet in de brief van het college, waarin staat dat GS uitgaan van vigerende dividendafspraken en de begroting daar ook op afstemt. Het college gaat op 18 december met DELTA in gesprek over de interim-uitkering en in mei 2015 over de uitkering voor 2015. Graag vernemen wij van het college hoe het dat gesprek wil aangaan, gezien de toon en de stijl in de PZC en van Omroep Zeeland. Opnieuw lijkt het dat op deze manier de communicatie niet goed gaat en dat de leercurve op dit punt wel erg vlak is.

Over het standpunt van de ChristenUnie willen wij geen twijfel laten bestaan. Voor ons blijft de Aandeelhoudersstrategie het uitgangspunt, namelijk een degelijke afweging tussen afspraken over dividend en de continuïteit van DELTA. Wij verwachten van DELTA dat het op dit punt wel met een heel goed en zorgvuldig onderbouwd dividendvoorstel zal komen. Het opeisen van dividend kan pas nadat de accountant van DELTA een liquiditeitsprognose heeft overhandigd, die ons objectief laat zien of en, zo ja, hoeveel ruimte er is om het dividend uit te keren. Mocht die ruimte er dan wel zijn, dan heeft het bestuur van DELTA opnieuw weer heel veel uit te leggen. In afwachting daarvan pleiten we voor een voorzichtige, duidelijke en gebalanceerde omgang met DELTA. Dat betekent vooralsnog, uitgaande van de nieuwe realiteit, helaas opnieuw bezuinigen. Op welke manier willen Gedeputeerde Staten die bezuinigingen invullen? Ik heb al bedragen van 8 miljoen, 5 miljoen, 10 miljoen en 15 miljoen gehoord. Laten we het op een later moment dan maar over het bedrag hebben, maar het is ons wel duidelijk dat we die kant opgaan.

Voor 2016 en verder zijn het dividend en de taakstelling al geneutraliseerd, maar daardoor vervalt wel de financiële ruimte voor de Plustaken. De ChristenUnie wil graag actief meedenken en -praten over de invulling van de extra structurele bezuinigingen die gebaseerd zijn op een toekomstvisie voor Zeeland en DELTA.

Het verhangen van de aandelen van Evides vormt ook op dat punt een onderdeel van deze strategie en vinden wij op dit moment niet aan de orde.

De algemene reserve is bedoeld als dekkingsmiddel voor nieuwe investeringen en het verzilveren van goede kansen voor Zeeland. Voor de nu afgelopen periode was de ondergrens bepaald op 25 miljoen. De algemene reserve zakt de komende jaren ver

door de bodem van die 25 miljoen. Wij vinden dat zorgelijk, zeker ook vanwege de risico's met betrekking tot de afwikkeling van Thermphos en de relatie met Zeeland Seaports en WarmCO₂. De ChristenUnie zou graag een algemene reserve van 20 miljoen willen behouden – het weerstandsvermogen plus 5 miljoen – voor eventuele investeringskansen.

Naast de moeilijke keuzes die gemaakt zullen moeten worden dient er ook geïnvesteerd te worden om Zeeland een aantrekkelijke, leefbare provincie te laten blijven. Ik wil hiervoor drie dingen noemen. Investeren in een daadkrachtige en efficiënte overheid, investeren in innovatie en het MKB en investeren in de ontsluiting van Zeeland. Dat past in de Economische Agenda. Daar tegenover hebben we inmiddels wel een kritische houding. Het college heeft volgend jaar weer 11 miljoen voor de uitvoering van de Economische Agenda uitgetrokken. De commissie gaat nog in gesprek over het Jaarplan, maar in hoeverre zijn de doelstellingen van de gesteunde projecten nu eigenlijk gehaald? We blijven ervoor pleiten dat de gesteunde projecten controleerbare doelen moeten hebben en dat zij moeten werken met een systematiek die resultaten en geld koppelt en het behalen van een meetbaar resultaat. Natuurlijk, met revolving funds en het geld uit Europa dat volgens de gedeputeerde voldoende aanwezig is, zal de hefboomfunctie moeten worden benut. Zo maken we lichtpunten voor Zeeland.

Op het gebied van infrastructuur is het van essentieel belang dat de verbeteringen ook in het belang van de provinciale economie plaatsvinden. In lijn met de aandacht die wij hebben gevraagd voor de doorstroming en de verkeersveiligheid op de A58 blijven we pleiten voor meer investeringen, ook in de Dammenroute. Knelpunten dienen te worden aangepakt en de verkeersveiligheid op provinciale wegen zoals de N656 moet verbeterd worden.

De staat van de Tafel van 15, 14 of 13 baart ons zorgen. Bij de in juli nog door de Staten breed aangenomen motie hebben we het college opgeroepen om de dialoog met nieuwe energie op te pakken. Om toekomst en perspectief te bieden moeten Zeeuwse overheden slagvaardig zijn, maar ook dienstverlenend naar burgers. De nieuwe netwerksamenleving vraagt om een andere opstelling van haar overheid, waarbij de digitale dienstverlening steeds verder zal groeien. Dat geldt zeker ook voor de provincie en haar relatie met het waterschap en de gemeenten. Voor herindelingen, reorganisatie en fusies is ons uitgangspunt dat er winst aan bestuurskracht moet worden geboekt. Dan blijft de vraag of het college behoefte heeft aan een meer kaderstellende opdracht op het gebied van de doelen en de wijze waarop de Tafel van 15 nu wordt georganiseerd. Wat is nu de stand van zaken met betrekking tot de Tafel van 15?

We moeten ons wel blijven realiseren dat we nog steeds in een welvarend land en in een prachtige provincie leven, in een tijd waarin de economische vooruitzichten lijken te verbeteren. Het is dan ook nooit goed om te blijven somberen, maar het werk met optimisme aan te vatten. We moeten u daarbij Gods kracht en wijsheid toe.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter, collega's, toehoorders. Voor ons liggen de laatste begroting en najaarsnota die we in deze Statenperiode behandelen.

Laat ik beginnen met een compliment aan organisatie en gedeputeerde voor de vernieuwde opzet van de begroting en het betrekken van Provinciale Staten daarbij. Verbeteringen in bijvoorbeeld de formulering van doelstellingen blijven een uitdaging, maar het inzicht dat de Staten via huidige begroting en najaarsnota hebben gekregen, bijvoorbeeld als het om inzicht in risico's gaat, stemt de VVD-fractie tot grote tevredenheid.

Wat gaat de tijd snel en wat is er veel gebeurd in de bijna afgelopen Statenperiode. Beoogde of voorziene ontwikkelingen waren er, zoals een nieuw Omgevingsplan met aanzienlijk meer ruimte voor gemeenten, burgers en bedrijfsleven, een reorganisatie, forse afslanking en centrale huisvesting van de provinciale organisatie en noodzakelijke forse bezuinigingen en ombuigingen, maar ook het binnenhalen van de Marinierskazerne en de deelname van de VVD aan Contacta. Er deden zich echter ook gebeurtenissen voor die niet te voorzien en triest waren, zoals het overlijden van gedeputeerde Sjoerd Heijning en collega-Statelid Eric Hageman. Het failliet gaan van Zalco en Thermphos met veel ontslagen tot gevolg was ook zo'n onverwachte en betreurenswaardige gebeurtenis.

Bij de behandeling van de begroting 2015 met meerjarenplanning en een terugblik op de afgelopen periode kunnen we ook niet om DELTA NV heen, het Zeeuwse Energiebedrijf met publieke aandeelhouders. DELTA "verbindt" is de commerciële slogan van het bedrijf. De VVD hoopt van harte dat dit verbindend vermogen van DELTA nu ook eens in de verhoudingen en de communicatie met de aandeelhouders tot uitdrukking gaat komen, nu partijen elkaar in het belang van Zeeland juist ook in deze fase zo hard nodig hebben. Helaas hebben we daar de afgelopen periode, na de beloofde beterschap door DELTA eind september, nog weinig of niets van kunnen merken. De VVD betreurt het ook dat daardoor mede via de pers naar buiten het beeld is ontstaan van aandeelhouders, met de grootaandeelhouder provincie voorop, die te weinig oog zouden hebben voor de lastige omstandigheden waarin DELTA verkeert en eigen gewin voorop zouden stellen. De VVD herkent zich daar niet in, want ook de aandeelhouders hebben het beste met hun eigen bedrijf DELTA voor. Juist daarom maken zij zich al langere tijd zorgen om DELTA en de grote belangen die er Zeeuws-breed mee verbonden zijn, waaronder die van veel Zeeuwse werkgelegenheid en de nuttige investeringen die door gemeenten en provincie jaarlijks in de Zeeuwse samenleving worden gedaan van het dividend. Mag ik er in dit verband aan herinneren dat het de aandeelhouders zijn geweest die in 2011 op de rem hebben getrapt, toen er grote bedragen in het geding waren bij de plannen voor de bouw van een nieuw hoofdkantoor en bij het project voor een tweede kerncentrale Borssele en noodzakelijke partners en een sluitende business case vooralsnog niet in het verschiet lagen? Niemand zal toch de grote betrokkenheid van de aandeelhouders willen ontkennen en zeggen dat het niet verstandig is geweest en niet in het belang van de onderneming dat die investeringen niet zijn gedaan, omdat de aandeelhouders er een stokje voor staken?

Het is ook nog wel goed te vermelden dat, toen DELTA in 2012 het strategisch plan 2013 "Zelfstandig en gezond" lanceerde, de provinciaal aandeelhouder op voorstel van de VVD verdere initiatieven heeft genomen

tot toekomstgerichte stappen voor DELTA in een sterk veranderende energie-omgeving en -markt. Die hebben geresulteerd in de vorig jaar vastgestelde aandeelhoudersstrategie, waarvan ook onderdeel uitmaakt het verkennen van een drietal strategische opties, met als belangrijke uitgangspunten duurzame Zeeuwse werkgelegenheid, risicobeperking, het borgen van de publieke belangen binnen het netwerkbedrijf en waterbedrijf Evides en rendement. Naar de mening van de VVD zou alle aandacht en energie zich nu moeten richten op een structurele en toekomstbestendige oplossing voor DELTA en liefst met de neuzen van Raad van Bestuur, Raad van Commissarissen en aandeelhouders in dezelfde richting.

Maar, de VVD wordt ongeduldig. Het is inmiddels ruim een jaar geleden dat de Aandeelhoudersstrategie is vastgesteld. Alle uitkomsten moeten bekend kunnen zijn en het is tijd voor integrale afwegingen en keuzes, ook als die pijn veroorzaken. De VVD moedigt gedeputeerde Van Beveren en zijn collega's aan, nu desnoods met een "tandje bij" -- mede in het licht van het verkoopproces Indaver -- vlot met een voorstel te komen dat recht doet aan de belangen die in de aandeelhoudersstrategie zijn gedefinieerd.

Met betrekking tot het dividend steunt de VVD de genuanceerde en goed onderbouwde lijn die Gedeputeerde Staten in hun brief van 11 november jongstleden hebben verwoord. Wij vinden daarin meer dan voldoende evenwicht terug tussen gemaakte afspraken, ook als het gaat om minder dividend, de belangen van DELTA in de vorm van continuïteit van de levensvatbare onderdelen daarvan en de aandeelhoudersbelangen. De definitieve besluitvorming over een dividendum over het boekjaar 2014 zal plaatsvinden in mei 2015 en de ontwikkelingen daaromtrent wachten wij af. Wij hopen dat Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen van DELTA daarin een constructieve rol willen spelen.

De heer **Harpe** (GL). De heer Bierens zegt dat de VVD-fractie de uitkomsten van het dividendoverleg afwacht. Ik neem aan dat hij doelt op de Aandeelhoudersvisie, waarvoor geld wordt gevraagd in de Najaarsnota. Als ik dat juist heb is mijn vraag of de VVD-fractie in afwachting van het definitief vaststellen van het DELTA-dividend nu instemt met de begroting, waar dan gewoon een tekort in zit? Zij wacht het namelijk nog af.

De heer **Bierens** (VVD). Het past binnen de procedures en het tijdspad. We hebben een Aandeelhoudersstrategie en op betrekkelijk korte termijn verwachten wij de uitkomsten. Bij de besluitvorming over het verkoopproces Indaver hebben wij gezegd dat wij die uitkomsten ook vooraf willen hebben, dat wil zeggen voordat wij een besluit over de definitieve verkoop nemen. Wat ik heb gezegd over het dividend over dit jaar, heeft betrekking op de gebruikelijke procedure. In mei van het jaar daaropvolgend, wanneer het definitieve resultaat van de onderneming bekend is, wordt in de AVA het dividend vastgesteld. Daar mogen de aandeelhouders uiteraard ook wat van vinden.

De heer **Harpe** (GL). Daar gaat mijn vraag over. Dat wordt volgend jaar pas bekend, maar DELTA zegt nu dat het er niet is. Dat is ook de reden waarom ik mijn staatslot heb laten zien – er zat overigens geen prijs op –

want dan kun je net zo goed een staatslot kopen. We weten het namelijk niet; misschien komt er wat uit. Die onzekerheid heeft de heer Bierens, maar desondanks neemt hij het op in de begroting.

De heer **Bierens** (VVD). Mijnheer Harpe, je moet wel eens risico's nemen in het leven. Het risico dat wij hiermee nemen durven wij aan. Wij hebben een goed gemotiveerde brief van Gedeputeerde Staten gekregen en van DELTA in feite niet meer dan een "njet" vanwege de marktomstandigheden. Over 2014 zal er nog wel een positief resultaat van DELTA zijn. Naar mijn mening moeten Provinciale Staten, volksvertegenwoordigers en de grootste aandeelhouders de positie innemen dat het goed en verstandig is om Gedeputeerde Staten te steunen in de lijn die zij nu aanhouden, door het inzicht dat Gedeputeerde Staten hebben en de wijze waarop zij dat hebben verwoord.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Wij hebben het hier over een risico van 10 miljoen. Dat is toch aanzienlijk. De heer Bierens schuift het voor zich uit naar mei en daarmee zadelt hij het volgende college er misschien mee op. Vindt hij dat niet bezwaarlijk?

De heer **Bierens** (VVD). Nee, ik heb al gezegd dat wij het op basis van de huidige omstandigheden en door de motivering van Gedeputeerde Staten verantwoord vinden om de lijn te kiezen die wij nu inzetten. Er zal zich geen ramp voltrekken als wij die 10 miljoen niet krijgen, maar ik ben het met mevrouw Van Unen eens dat de nieuwe Staten dan een stevige uitdaging te wachten staat. Ik wil haar er echter ook aan herinneren dat deze Staten aan het begin van dit jaar erin geslaagd zijn om zo'n taakstelling te realiseren. Laat ik er helder in zijn: we hebben het alleen over het overgangsjaar 2015. Het grote voordeel is dat de provincie het dividend van DELTA niet structureel heeft ingeboekt. Er is dus geen belasting voor de jaren daarna.

Mevrouw **Van Unen** (SP). In de brief van Gedeputeerde Staten was ook te lezen dat in dat geval rigoureuze maatregelen moeten worden genomen. Daar zadelen we dan een eventueel volgend college mee op.

De heer **Bierens** (VVD). Dat ben ik niet met u eens. Ik ga straks nog iets zeggen over de takendiscussie, maar dat kan geen verrassing meer zijn. Het spoort prima in dat tijdspad. Als het door mevrouw Van Unen geschetste doemscenario zich voordoet moeten daar in de tweede helft van het komend jaar maatregelen voor genomen worden. Die lopen dan parallel met de takendiscussie. Qua tijd past dat prima in elkaar. De VVD wil overigens, als die omstandigheden zich voordoen, daarvoor binnen het nieuwe college wel verantwoordelijkheid nemen.

De heer **Harpe** (GL). De heer Bierens zet de 10 miljoen afhankelijk van de takendiscussie. Dat is toch een broos geheel. Of wij het altijd eens zijn met elkaar is vers twee, maar ik ben wel een stukje degelijkheid van de heer Bierens gewend. Dit is gewoon kijken hoe het uitkomt.

De heer **Bierens** (VVD). Nu stelt de heer Harpe mij toch teleur. Ik denk dat die degelijkheid ook ten aanzien van het dividend in dit betoog aanwezig is. Wij vinden het helemaal niet broos. Je moet gesprekken en

onderhandelingen met vertrouwen ingaan. Je kunt je als een doodziek vogeltje gedragen, maar ook vol energie zeggen dat iets naar jouw overtuiging verantwoord is om te doen. Dan is het jouw taak om de andere partij daarvan in goede harmonie en met goede verhoudingen te overtuigen. Die uitdaging vinden wij verantwoord en die willen wij ook best aangaan. Wij steunen de vertegenwoordiger van de aandeelhouders daar van harte in, net als wij hem al veel eerder in dit lastige dossier hebben gesteund. Maakt u zich niet al teveel zorgen, mijnheer Harpe, voor de opvolgers van uw partij! Ook daar zullen wij goed voor zorgen.

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota heb ik met betrekking tot de financiële positie van de provincie in het meerjarenperspectief tot 2018 aangegeven, dat zorgen, waakzaamheid en aanpakken op hun plaats zijn. En dat is nog steeds zo. We moeten aan de hand van ook het huidige cijfermateriaal vaststellen dat er weliswaar sprake is van een structureel evenwicht, maar tegelijkertijd ook dat de begrotingen over de komende afzonderlijke jaren niet sluitend zijn. De geleidelijke forse afname van de algemene reserve laat zien dat we interen en op enig moment ook geen buffers meer hebben om onverwachte tegenvallers op te vangen of buitenkansen te benutten. Dat is nu juist iets waar de VVD een groot voorstander van was en is. De geraamde uitgaven zijn de komende jaren groter dan de geraamde inkomsten en dat zouden we als provincie niet moeten willen. Enerzijds, omdat de provincie via GS een rol vervult in het financieel toezicht op de gemeenten en daarom in de ogen van de VVD het goede voorbeeld zou moeten geven en anderzijds, omdat het binnen het voeren van een solide financieel beleid als uitdaging zou moeten worden gezien om sluitende begrotingen te hebben en maatregelen te nemen om interen te voorkomen. De tering naar de nering zetten dus.

De VVD moet ook constateren dat het voor de komende periode aan echte, financiële ruimte ontbreekt voor grote nieuwe investeringen, bijvoorbeeld via de Economische Agenda en via cofinanciering met Europa. Ja, de VVD heeft ook nog wel een verlanglijstje, bijvoorbeeld als het om de digitale agenda gaat, dat wil zeggen overal in de provincie voor iedereen internet via breedband.

Mede in het licht van de onzekerheden over het DELTA-dividend blijft de VVD van mening dat we toe zijn aan een nieuwe takendiscussie. Het doet ons goed dat andere partijen inmiddels die mening ook zijn toegedaan. Die takendiscussie met nieuwe keuzes zouden de nieuwe Staten in het begin van de komende Statenperiode moeten kunnen voeren. Daartoe is het van belang dat dit college van Gedeputeerde Staten het voorbereidende huiswerk nog deze periode verricht. Wij danken gedeputeerde Van Beveren voor de toezegging die hij daartoe in de commissievergadering BFW van 17 oktober heeft gedaan.

Bij deze kritische noot van de VVD over het financiële beleid past het ook om aandacht te vragen voor het huidige uitgavenpatroon. Wij hebben dat bij de Voorjaarsnota gedaan en ik wil dat nogmaals herhalen. Wij verzoeken gedeputeerde van Beveren erop toe te zien dat alle uitgaven nog eens kritisch en met een loep worden bekeken.

Voorzitter. De indruk mag niet ontstaan dat de VVD pessimistisch is. Onder de huidige economische en financiële omstandigheden is zij realistisch. Dat houdt

haar scherp. Wij gaan met vol vertrouwen, op welke positie dan ook, de komende Statenperiode tegemoet.

Tenslotte spreek ik namens de VVD-fractie waardering uit voor de inzet in de afgelopen periode van het college, van de Statengriffie en de ambtelijke organisatie en voor de prettige samenwerking die wij hebben ondervonden. Ook uit dat oogpunt zien wij de komende periode met vertrouwen tegemoet.

De heer **De Putter** (VVD): Voorzitter. Voorgesteld wordt, de Cultuurnota te verlengen met één jaar, tot 2016. Het mag bekend zijn dat de VVD een groot voorstander is van een praktische manier van werken, maar de keuzes die in dit voorstel gemaakt zijn roepen toch echt vragen bij ons op. Waarom zijn Gedeputeerde Staten niet eerder met een nieuwe Cultuurnota gekomen? Waarom hebben GS de keuze gemaakt om juist de Cultuurnota te verlengen en niet bijvoorbeeld de Economische Agenda? Dat had in de ogen van de VVD even goed gekund.

In de beargumentering van de bekorting van de looptijd van de huidige Cultuurnota is klaarblijkelijk heel bewust de keuze gemaakt om die van 2013 tot en met 2015 te laten lopen. Als onderbouwing zeggen Gedeputeerde Staten dat zij besluitvorming over 2016 – toen – een verantwoordelijkheid vonden van het nieuwe college. Wat is er in de tussenliggende periode veranderd waardoor GS nu met dit voorstel komen?

Het was in de ogen van de fractie van de VVD best mogelijk geweest om tijdig met een procedure te komen die of voorzag in het nog door de oude Staten vast laten stellen van een nieuwe Cultuurnota, of een procedure die er in voorziet dat tenminste de uiteindelijke Cultuurnota, tijdig, dus vóór 1 juli 2015, door de nieuwe Staten doorlopen kan worden, zodat de nieuwe Staten en het nieuwe college ook een besluit kunnen nemen in de “regeringsperiode” waarvoor zij ook verantwoordelijk zijn. Natuurlijk impliceert die werkwijze dan wel dat we nu een Start- en een Kadernota nog door deze Staten vast moeten laten stellen. De motivatie om de nieuwe Staten een Startnotitie provinciaal cultuurbeleid vanaf 2017 voor te leggen, is daarom wat de VVD betreft tenminste arbitrair te noemen.

In dit dossier speelt ook nog de voorgestelde financiële dekking. De benodigde financiële bedragen 3,4 miljoen. Daarvan is structureel 9 ton beschikbaar. Voorgesteld wordt om de ontbrekende 2,5 miljoen uit andere provinciale middelen beschikbaar te stellen. Dit bedrag is wel al opgenomen in de Najaarsnota. Het moet ons van het hart dat het, mede gezien de financiële staat van de provincie en de negatieve verwachtingen met betrekking tot structurele of incidentele meevallers van welke aard of omvang dan ook in de toekomst, voor de VVD op dit moment zeer de vraag is of dit voorstel werkelijk juist is. Zou het niet veel beter zijn om dit dossier te betrekken in de integrale takendiscussie die in totaal 8 miljoen moet opleveren? Om die reden zijn wij heel blij dat onze collega van het CDA Frans Babijn bij interruptie van de bijdrage van de heer Colijn zei dat ook hij er een voorstander van was om dat integraal te doen. Hij was erop tegen om juist de Cultuurnota er nu uit te lichten. Daarvoor alvast onze dank. Wij zijn benieuwd naar de antwoorden van de gedeputeerde.

De heer **François Babijn** (PvZ). Geachte voorzitter, collega's, andere aanwezigen, luisteraars en kijkers thuis. Onze provincie Zeeland staat aan de vooravond van een

zeer grote bezuinigingsoperatie, eentje waar iedere inwoner iets van gaat merken, onder andere vanwege de door de Rijksoverheid doorgevoerde kortingen, het wegvallen van het DELTA-dividend en de zich uitdiepende crisis.

Alle politieke partijen en Provinciale Staten zullen dan ook moeten samenwerken om deze opdracht tot een goed einde te brengen. Zij zullen keuzes moeten maken, keuzes die we eigenlijk liever niet willen maken. Het zijn keuzes met consequenties die wij de inwoners van onze mooie provincie Zeeland graag zouden willen besparen, maar wij kunnen helaas niet anders.

Op Prinsjesdag is vaak herhaald dat Nederland zich moet omvormen van een verzorgingsstaat naar een participatiemaatschappij. Wij moeten dus voor elkaar gaan zorgen. Hoe zien wij dat voor ons in een maatschappij waarin iedereen het vooral heel druk heeft met zichzelf, waar dubbele banen inmiddels nodig zijn om het hoofd boven water te houden, dat terwijl de werkloosheid nog steeds stijgt en massaontslagen aan de orde van de dag zijn, deze week weer Philips Terneuzen? Zo'n 80 mensen verliezen daardoor hun baan. Hopelijk wordt het niet een "ieder voor zich en God voor ons allen"- maatschappij.

Voor ons ligt de laatste begroting van dit college. Het is en was geen gemakkelijke klus om een sluitende begroting voor te leggen, want elk jaar geeft de provincie meer uit dan er binnenkomt. De vraag is echter of deze begroting nog wel sluitend is. De Partij voor Zeeland spreekt de hoop uit dat het de komende jaren zal lukken om onder moeilijke omstandigheden – en dan zonder een greep in de algemene reserves en zonder DELTA-dividend – een sluitende begroting op te stellen.

Een bijkomend punt van zorg is de aangekondigde invoering van vennootschapsbelasting op alle commerciële activiteiten in 2016, waarvan de Westerscheldetunnel en het Havenbedrijf weliswaar zijn vrijgesteld, maar de eventuele winst op het Grondbedrijf niet.

Het college stelt in de Najaarsnota voor om de algemene reserve tot 2015 op 25 miljoen te houden en daarna op basis van weerstandscapaciteit vast te stellen. In de optiek van de Partij voor Zeeland is dat een ongewenste ontwikkeling. In het licht van onzekerheden, zoals de afwikkeling van Thermphos waarvoor maar 4 miljoen is gereserveerd, het wegvallen van het DELTA-dividend en de zich uitdiepende crisis, is dat wat ons betreft ook een onverantwoorde ontwikkeling. Is het collegevoorstel niet gewoon uit nood geboren, omdat het volgens de ingezette koers conform afspraak vasthouden van die drempel eenvoudigweg niet haalbaar is en het roer eigenlijk drastisch om zou moeten?

Het college eist een dividenduitkering van 20 miljoen van DELTA, dit ondanks de precaire financiële positie waarin het bedrijf verkeert. Welke gevolgen heeft de laatste winstwaarschuwing voor DELTA voor de kredietwaardigheid? Welke rating heeft men momenteel en welke rating zal het eventueel gaan worden na een mogelijke aanpassing? Wat betekent het voor DELTA als het kabelbedrijf moet worden afgesplitst? Wat als de opbrengst van de voorgenomen verkoop van het 75% belang in Indaver tegenvalt? Kortom, het lijkt de Partij voor Zeeland uiterst onverstandig om een hogere dividenduitkering van DELTA te verlangen en daarmee de toekomst van DELTA op het spel te zetten. Daarmee

zet de provincie Zeeland ook haar eigen toekomst op het spel.

Ik refereerde er zojuist al aan dat Zeeland aan de vooravond van zware bezuinigingen staat. We zullen moeilijke keuzes moeten maken. Dit doen we met elkaar als Provinciale Staten, maar ook samen met de inwoners van onze provincie Zeeland. De Partij voor Zeeland wil omwille van de grote veranderingen, dat wordt ingezet op een nog intensievere samenwerking met gemeenten en buurprovincies, ook grensoverschrijdend. Let wel, wij streven echter geen fusie na.

Het sterkt de Partij voor Zeeland in de gedachte dat, als het om bezuinigen gaat, prioriteiten moeten worden gesteld en eerst moet worden gekeken naar de eigen provinciale organisatie. Immers, van de inwoners van Zeeland kan niet verwacht worden dat zij accepteren dat het voorzieningenniveau omlaag gaat als de provincie niet bereid is eerst naar zichzelf te kijken. Bezuinigingen op de eigen organisatie betekenen dat hetzelfde werk met minder mensen en dus efficiënter gerealiseerd moet worden. Maar, met bezuinigingen op het ambtelijk apparaat alleen redden wij het niet. Er zal ook gesneden moeten worden op andere terreinen. Samen met de inwoners en de maatschappelijke organisaties zal gesproken moeten worden over het niveau van dienstverlening in de provincie. Hierbij komt wat de Partij voor Zeeland betreft ook de vraag aan de orde wat de inwoners van de provincie zelf willen bijdragen om voorzieningen in stand te houden. Vooruitlopend op de vele discussies die nog gaan volgen in de komende maanden zou de Partij voor Zeeland er in ieder geval voor willen pleiten om de provinciale opcenten in de toekomst niet extra te verhogen.

De Partij voor Zeeland zet in op samenwerking tussen coalitie en oppositie in Provinciale Staten. Samenwerken aan en in onze mooie provincie Zeeland, dat is wat we de komende jaren met elkaar moeten doen. Samenwerken op verschillende fronten en verschillende terreinen. Alleen door samenwerking kunnen we in Zeeland de komende jaren het hoofd boven water houden en een solide financieel beleid realiseren. Dat vraagt inspanningen van ons allemaal. Dat vraagt dat we over onze eigen schaduw heen stappen en ruimte geven voor elkaars ideeën. Wat ons bindt, is dat we het allemaal voor onze mooie provincie Zeeland doen.

Tot zo ver de inbreng namens de Partij voor Zeeland.

De **voorzitter**. Daarmee zijn we gekomen aan het einde van de eerste termijn van de Staten. U hebt allen – de een meer dan de ander -- uw spreektijd meer dan gebruikt. Een aantal leden heeft nog maar beperkte spreektijd voor de tweede termijn.

De vergadering wordt van 12.30 tot 14.00 uur geschorst.

Voorzitter: de heer Roeland

De **voorzitter**. Dames en heren. Wij vervolgen de vergadering met de eerste termijn namens het college. Het woord is aan de heer Van Beveren.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. We hebben dit jaar voor de tweede keer algemene beschouwingen gehouden. Normaal gesproken doen wij dat maar één

keer, maar het zal vast met de komende verkiezingen te maken hebben. Het college gaat daar echter graag op in, want het biedt ook de gelegenheid om het werk van de afgelopen tijd aan de hand van de vragen en de opmerkingen nog eens goed onder de aandacht van Provinciale Staten te brengen.

Ik wil beginnen met de twee partijen die een compliment hebben gemaakt over de begrotingsindeling. Een enkele partij heeft ook nog iets over de begroting gezegd. Dat waren de VVD en de ChristenUnie en ik dank hen hartelijk voor de complimenten, die ik zal overbrengen aan de ambtelijke organisatie.

Ik stel voor eerst wat onderwerpen af te wikkelen en op het einde op DELTA in te gaan, want dat is de hoofdmoot van mijn bijdrage. De SGP, de VVD, de PvdA, het CDA en de ChristenUnie zijn ingegaan op de bezuinigingen van ongeveer 8 miljoen. Er worden kansen en mogelijkheden gezien, maar wel is gevraagd hoe GS dat gaan invullen. De VVD heeft het antwoord eigenlijk al gegeven, namelijk dat wij kritisch naar de uitgaven zullen gaan kijken. Dat is het antwoord op die vraag. Dat betekent dat we dat nu dus ook al doen en dat we ook zullen proberen om een zo hoog mogelijk rekeningssaldo te laten ontstaan. Als we nu al uitgaven niet meer per se hoeven te doen, doen we dat ook niet meer. Dan krijgen we een wat hoger rekeningssaldo, dat we kunnen inzetten.

De heer **Colijn** (CU). De gedeputeerde zegt dat geld niet wordt uitgegeven. Dat betekent dat geld wordt overgehouden op programma's. Hoe worden de Staten daarover geïnformeerd? Op welke programma's wordt geen geld uitgegeven? Onderuitputting van uitgaven leidt tot schade bij programma's. Hoe gaan Gedeputeerde Staten dat doen?

De heer **Van Beveren** (GS). Het college heeft niet bij elkaar gezeten en gezegd dat daar en daar wordt bezuinigd. Het heeft de organisatie opdracht gegeven om op alle terreinen te kijken waar het mogelijk is om geld over te houden. Wij pikken er niet bepaalde onderdelen uit; het gaat over de volle breedte van de begroting.

De heer **Colijn** (CU). Maar dan nog blijft voor ons de vraag hoe het college ons daarover informeert. Het is belangrijk om goed te weten waar we het niet hebben uitgegeven, zeker ook in verband met de begroting voor volgend jaar.

De heer **Van Beveren** (GS). We hebben de Staten kort voor de kerst een voorstel beloofd. Daar zit ook in waar we mogelijkheden zien om wat geld over te houden of om te bezuinigen, ook voor volgend jaar. Dat wordt per begrotingsonderdeel aangegeven. Als de Staten het er niet mee eens zijn of van mening zijn dat elders meer of juist minder bezuinigd moet worden, is die mogelijkheid natuurlijk daar. Dat wordt echter in februari behandeld, omdat de Staten in januari niet vergaderen.

De ChristenUnie heeft wat betreft de takendiscussie opgemerkt dat dit allang gebeurd had moeten zijn. So be it; het is niet anders. Wij zullen die takendiscussie voorbereiden. De Staten krijgen inzicht in het huidige uitgavenpatroon en in de gelden die wij binnenkrijgen via de uitkering uit het Provinciefonds. We zullen ook aangeven waar deze gelden aan worden uitgegeven, zodat de verschillen zichtbaar worden. Wij

hebben in 2012 al een dergelijke exercitie gedaan en ik stel mij voor het weer op die manier te doen. Provinciale Staten spelen daarin nadrukkelijk een rol. Eigenlijk zijn het juist de Staten die daar gaan bepalen hoe de takendiscussie gevoerd wordt en zeker ook welke taken wel en niet worden gehandhaafd.

De VVD heeft vastgesteld dat de ruimte voor grote investeringen in de toekomst ontbreekt. Dat klopt. Dat voltrekt zich nu duidelijk doordat onze reservepositie zeker in de wat verdere toekomst afneemt. Daardoor wordt de ruimte voor nieuwe investeringen ook beperkt. Wij zullen ons meer en meer moeten toeleggen op het maken van keuzes. Als je nieuw beleid wilt zal je op enig moment oud beleid moeten inleveren als je geen reserves meer hebt. Dat zijn de gevolgen van dit soort zaken.

De heer **Frans Babijn** (CDA). Brengt de gedeputeerde ook in kaart hoeveel personele consequenties de takendiscussie heeft?

De heer **Van Beveren** (GS). Daar hebben wij in GS nog helemaal niet over gesproken. Als de Staten bepalen welke taken zij willen doen kijken wij vervolgens of dat personele consequenties heeft en niet andersom. Dat lijkt mij beter. We hebben er echt nog geen woord met elkaar over gewisseld.

Daarmee kom ik op de reservepositie en in relatie daarmee op de kostenbewaking waarover door de SGP, D66, de SP, GroenLinks en de ChristenUnie is gesproken. De heer Roeland heeft gevraagd naar de rekeningoverschotten. Ik kan met geen zinnig woord zeggen wat het rekeningoverschot 2014 zal zijn en ook in januari zal ik dat nog niet weten. Iedere keer, ik sta er zelf ook iedere keer versteld van, weten wij het saldo pas op de laatste dag. Het is van zoveel zaken afhankelijk dat het lastig is om dat van tevoren in te schatten. De praktijk is wel dat we altijd wel een paar miljoen op ons budget van 250 tot 300 miljoen overhouden. Ik heb dat nog nooit anders meegemaakt.

De heer Reu zal straks dieper ingaan op de vraag of er ook een relatie ligt met de onderbesteding in de Economische Agenda. Natuurlijk ligt er een relatie met onderbestedingen uit het verleden en de reservepositie die je opbouwt. Wel hebben we de onderbesteding in de Economische Agenda vooral moeten doorvoeren om bezuinigingsrondes in te vullen. Dat mogen we niet vergeten, want dat was de oorzaak.

De heer Harpe heeft in dit verband de tegenvallers uit het dividend van DELTA N.V. genoemd. Hij heeft opgemerkt dat er iets niet goed zit en dat het structureel fout gaat in de begroting. Dat is een misvatting, want wij hebben die dividenden niet structureel geraamd. Ik kom daar straks in mijn antwoord op de inbreng van de PVV nog even op terug.

De ChristenUnie wil graag een algemene reserve van 25 miljoen zien, 20 miljoen voor de risico's en 5 miljoen als een extra. Als de heer Colijn dan toch een cijfer wil noemen – ik zou het niet doen – zou het beter zijn om 15 miljoen voor de risico's te zien en 5 miljoen voor extra.

De heer **Colijn** (CU). De gedeputeerde heeft dat niet juist genoteerd. Zo hebben wij het namelijk ook gezegd. We zijn het helemaal eens.

De heer **Van Beveren** (GS). Prima, dan zijn we het eens. Dat is heel mooi.

In het kader van reserves en voorzieningen hebben de SGP, D66, GroenLinks, de PVV en de PvZ Thermphos genoemd. Een aantal woordvoerders heeft zorgen uitgesproken over de hoogte van de voorziening die we daarvoor hebben getroffen. Zij vinden die te laag. Zij vroegen of het college niet te optimistisch was. De heer Van Heukelom zal straks uitgebreid ingaan op het ontstaan daarvan en de gang van zaken. De heer Van Dijk heeft daar nadrukkelijk naar gevraagd en de heer Van Heukelom heeft dat in zijn rol ook goed behartigd. Ik kan niet anders zeggen. We zitten nu in de situatie dat we een bedrag vanuit de boedel hebben ondergebracht in een aparte entiteit, een BV. De provincie is vertegenwoordigd in de Raad van Commissarissen, die tot taak heeft goed te letten op de besteding van die middelen. De Raad zit daar heel kort op; iedere uitgave boven € 50.000 moet door de Raad van Commissarissen worden goedgekeurd. Bovendien is rekening gehouden met een post onvoorzien van 10%.

In deze eerste fase moeten wij de veiligheid en het milieu veiligstellen. Dat is de taak voor de provincie. Dat moet zij doen met de 35 miljoen en met de 3 miljoen die nog van I en M komt, dus met 38 miljoen. Wij gaan ervan uit dat dit lukt. Wij zitten daar heel kort op.

In de tweede fase wordt het terrein uitgegeven en de belangrijke partij daarbij is Zeelands Seaports, die dat moet realiseren. Zoals het er nu voorstaat en met de grip die wij op het proces hebben met een Raad van Commissarissen zijn wij van mening dat dit mogelijk is. Daar gaan wij echt voor.

De SP, D66 en GroenLinks zijn ingegaan op de eindreview die wij nog moeten opstellen. Ik zou zeggen dat zij daar nog even op moeten wachten. Het is beter om aan de hand van dat stuk te discussiëren over de resultaten van deze periode van Stuwende krachten.

Er zijn al cijfers uitgedeeld. Met name D66 heeft dat gedaan, maar ook de PVV heeft een cijfer uitgedeeld. Misschien moeten die twee nog eens samen praten, want van D66 kreeg ik een 7 voor boekhouden en van de PVV een zware onvoldoende. Er zit dus iets niet goed in de beleving.

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik zie op zichzelf geen reden om met de PVV in overleg te gaan hierover. Het geven van een cijfer was bij ons een autonoom proces op basis van de feiten. Wij blijven bij onze 7, maar dan alleen omdat de boekhouding altijd wel sluit. Dat vonden wij een 7 waard.

De heer **Van Beveren** (GS). Als cijfers kloppen is een 7 wel een heel bescheiden getal! Dan moet het hoger zijn. In de waardering zit er iets niet goed.

De heer **Hijgenaar** (D66). Dit komt mij welbekend voor uit mijn schooltijd. Ook toen kreeg ik er echter nooit iets bij.

De **voorzitter**. Ik kreeg een 10 als alles goed was.

De heer **Van Beveren** (GS). Ik dacht even dat er ook nog een lijstje zou komen met waarderingen of een cijferlijst van het bestuur van D66. Dat is vanochtend echter achterwege gebleven.

De heer **Hijgenaar** (D66). Het bestuur van D66 heeft niet de bevoegdheid om cijfers te geven. Dat doen de leden.

De heer **Van Beveren** (GS). Ja, maar ook de bestuursleden zijn lid van de partij!

Over de economische ontwikkelingen en de investeringen moet ik niet zo veel zeggen, want die zitten in de portefeuille van de heer De Reu. Er zijn echter wel een paar raakvlakken met mijn portefeuille. De PvdA en het CDA zijn daarop ingegaan. In Het Financieel Dagblad van deze week stond een mooi artikel over de FD Gazellen. Daar werd ook de bekende webshop genoemd die hier vanochtend een paar keer is genoemd. Er ligt natuurlijk een nauwe relatie tussen economie en infrastructuur. Die kwam in dat artikel prachtig tot uitdrukking. Ik hoef er verder helemaal niets meer over te zeggen. Als men dat leest, weet men precies hoe het met de infrastructuur zit.

Er is aandacht gevraagd voor de Dammenroute en de Midden-Zeelandroute. Over de Midden-Zeelandroute hebben de Staten een rapport gehad. We weten hoe we ervoor staan en welke zaken moeten worden aangepakt. Hoe dat allemaal betaald moet worden is vers twee, maar daar komen we nog op terug. De Dammenroute is een Rijksroute, maar het gebeurt wel vaker dat wij ons met zaken buiten onze huishouding bemoeien. Dat kan, maar om erin te investeren lijkt mij in dit geval nog even niet aan de orde.

De fondsvorming van de PvdA is hier een interessant punt. Ik wil daar inhoudelijk niet al te veel over zeggen, maar wel wil ik erop wijzen dat wij er in het algemeen niet voor zijn om aparte fondsen en reserves te vormen als dat niet echt nodig is. De relatie die in dit verband door de PvdA met het DELTA-dividend is gelegd, zou wel interessant kunnen worden. Dat staat los van de vraag of dat dividend er komt. In het verleden is dat wel gebeurd. Ik kan mij nog de tijden herinneren dat de helft van het DELTA-dividend werd afgezonderd voor investeringen in infrastructuur. Daar zijn we mee gestopt. Je zou zoiets weer terug kunnen invoeren en ook bijvoorbeeld naar economie kijken. Er zijn echter nog veel meer onderwerpen die de aandacht van de Staten krijgen. Ik wijs er echter op dat het heel gevaarlijk is om op die manier fondsen te voeden. Daarom zijn we er in het verleden ook mee opgehouden.

Het CDA heeft heel concreet gevraagd naar de meevallers bij de Sluiskiltunnel. Er komt binnenkort weer een overzicht ter inzage. De Staten krijgen dat een keer per halfjaar. De ontwikkeling van de cijfers ziet er gunstig uit.

D66 heeft gevraagd naar de gevolgen van de CAO-onderhandelingen, de loonsverhogingen. De Staten moeten ermee rekenen dat 1% loonsverhoging voor ons € 330.000 extra uitgaven betekenen. Dus als er 2% komt, kan de heer Hijgenaar uitrekenen wat het kost. Daarnaast is er nog een incidenteel bedrag in de onderhandelingen bedongen en dat zal ongeveer € 240.000 zijn. Wij hebben een stelpost in de begroting opgenomen van € 500.000. Die kunnen we direct aanwenden. Verder moeten we kijken hoe we het verschil kunnen opvangen. Er moet echter eerst getekend worden. Eerder kunnen we niet gaan rekenen.

De heer Babijn van de Partij voor Zeeland heeft de invoering van de vennootschapsbelasting genoemd. Hij wees met name op het Grondbedrijf. Wij hebben geen Grondbedrijf zoals een gemeente dat heeft. Wij hebben

wel gronden in voorraad. Mevrouw De Milliano heeft daar ook naar gevraagd en ik verwacht dat mevrouw Schönknecht daar straks op zal ingaan. Op het in voorraad hebben van de grond wordt geen vennootschapsbelasting geheven. Als we er winst mee maken, zou dat wel kunnen. Het is echter lastig om dat allemaal te bepalen. Het is dus een heel andere situatie dan bij de gemeente.

Ten slotte wil ik ingaan op het DELTA-dividend en op de brief die wij de Staten daarover hebben gestuurd. Ik heb gelukkig mogen vaststellen dat de meeste Statenleden die goed hebben gelezen. Vanochtend zei een Statenlid tegen mij voordat de vergadering begon dat er twee zaken aan de orde zijn: de brief van GS en het krantenartikel. Dat is inderdaad een beetje het geval. Ik kan er alleen maar naar gissen hoe zo'n krantenartikel tot stand komt. Ik heb daar verder geen mening over, maar het is inderdaad lastig als het artikel niet weergeeft wat wij schrijven. Wij staan daarmee direct op achterstand, want wat in de krant staat, is altijd waar.

Sommigen hebben gesproken over het "eisen" van dividend. Dat doen wij dus niet. Wij hebben een afspraak gemaakt in de algemene vergadering van aandeelhouders over het dividendbeleid en dat is door de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen overgenomen. Dat betekent dat zij dat beleid moeten uitvoeren. Doen zij dat niet en je komt erop terug, dan zou je eerder zeggen dat er daar iets verandert en niet bij ons. Wij houden ons nog steeds aan die afspraak. Wij schrijven dat wij dat voorlopig ook willen doen.

Sommige leden hebben gezegd dat geen dividend kan worden uitgekeerd als er geen winst wordt gemaakt. Dat is helemaal waar. Misschien beschikt de heer Van Dijk ook over informatie dat dit jaar geen winst wordt gemaakt. Ik hoor dat graag. Ik heb namelijk andere informatie. Los daarvan zijn er ook nog andere zaken.

De heer **Harpe** (GL). Het wordt nu wat academisch. De heer Van Beveren zegt dat hij andere informatie heeft dan de heer Van Dijk. Ik zou die informatie graag met hem delen. Welke informatie heeft de gedeputeerde?

De heer **Van Beveren** (GS). Ik heb informatie dat het bedrijf dit jaar nog wel winst maakt.

De heer **Harpe** (GL). Kunt u getallen noemen?

De heer **Van Beveren** (GS). Nee.

De heer **Harpe** (GL). Dan maakt u ons blij met niets!

De heer **Dorst** (SGP). DELTA geeft met regelmaat persberichten uit. Dat heeft het ook gedaan over het eerste halfjaar 2014. In dat persbericht staat dat de kosten 7% lager liggen dan in het eerste halfjaar van 2013 en dat het bedrijfsresultaat het eerste halfjaar van 2014 11 miljoen hoger is dan in het eerste halfjaar van 2013. Het is een positief persbericht over het eerste halfjaar van 2014. Die informatie hebben we allemaal tot ons kunnen nemen en dat geeft ons de overtuiging dat DELTA gewoon winst gaat maken. Er is ook geen nieuw persbericht gekomen waarin dat bericht werd herroepen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Heeft de gedeputeerde tussen het verschijnen van het persbericht van DELTA en vandaag nog contact met DELTA gehad, met name over

de vraag waarom het dan zo'n winstwaarschuwing afgeeft?

De heer **Van Beveren** (GS). Sinds het persbericht van vorige week woensdag of donderdag heb ik inderdaad nog contact gehad en de volgende week hebben wij een gesprek met de voorzitter van de Raad van Commissarissen en de voorzitter van de Raad van Bestuur hierover. Ik leef dus nog steeds in de veronderstelling dat het bedrijf dit jaar winst zal maken. Ik noem geen getallen. Dat moet ik ook niet doen; die moet het bedrijf naar buiten brengen. Ik ben niet de boodschapper. Wat ik wel durf te zeggen is, dat we – en dat staat ook in onze brief – netjes moeten blijven en moeten afwachten hoe het nu verder gaat. Er zal een bedrijfsresultaat over 2014 uitkomen. Op basis daarvan doet de Raad van Commissarissen ons een dividendvoorstel. Dat behandelen wij in de AVA van mei 2015 en dan kunnen wij een oordeel vormen over de vraag of het dividendbeleid dat hier bepaald is en dat door de AVA is overgenomen in stand kan blijven. Zolang wij geen berichten hebben dat dit niet kan houden we dat aan. In onze begroting ramen wij nu 10 miljoen. Dat is zeer bescheiden. Er zit een groot verschil tussen wat wij over de resultaten over 2013 hadden kunnen krijgen en wat we hebben gekregen. Dat staat ook in onze brief. Dat geeft aan dat de aandeelhouders zeer terughoudend zijn in hun dividendaanspraken, ook rekening houdend met de situatie waar het bedrijf verkeert.

De heer **Colijn** (CU). Ik ben blij te horen dat de gedeputeerde toch nog gaat doorpraten over de manier waarop wij communiceren, namelijk kennelijk weer via de pers. Wij doen dat ook rechtstreeks, maar de pers neemt een eigen loop met de communicatie. Kan de gedeputeerde toezeggen dat hij dit onderwerp weer ter sprake zal brengen, dat wil zeggen de manier waarop nieuws toch weer naar buiten komt en een eigen leven gaat leiden? Dit verstoort nog steeds het rustige en kalme overleg waar hij naar streeft.

De heer **Van Beveren** (GS). Natuurlijk komt de communicatie aan de orde, maar ik wil nadrukkelijk vaststellen dat ik niet via de pers over dit soort zaken communiceer. Dat is absoluut niet aan de orde.

De heer **Colijn** (CU). Maar DELTA dan?

De heer **Van Beveren** (GS). Dat heeft het college van Gedeputeerde Staten niet in de hand. Wij hebben dit heel netjes gedaan.

De heer **Colijn** (CU). Dat klopt en daarin treft de gedeputeerde ook geen verwijt. DELTA voert daarin een eigen beleid. Daar hebben wij in het verleden ervaring mee gehad. Nu tendeert het weer in die richting en het is belangrijk om dat opnieuw aan de orde te stellen.

De heer **Van Beveren** (GS). Dat waren wij al van plan en dat zullen wij ook zeker doen.

In dat verband is de strategie door een aantal leden aan de orde gesteld. Er moet nu haast worden gemaakt, zo wordt gezegd. De borging van de publieke belangen is daarbij genoemd. Wij hebben daarover twee weken geleden duidelijke afspraken gemaakt en het lijkt mij verstandig om die nu niet te doorkruisen. Die

duidelijke afspraken houden in dat de Staten weten wat de strategie van DELTA wordt voordat zij een besluit nemen over de verkoop van Indaver. Dat houdt in dat de Aandeelhoudersstrategie die de Staten hebben bepaald en die door de AVA is overgenomen ook concreet wordt uitgewerkt. Als hier wordt gezegd dat daarmee niets gebeurt is dat echt onzin. Iedere week wordt daaraan gewerkt. Het kost tijd, dat beseffen wij, maar de Staten hebben zelf afgesproken dat zij weten welke kant het opgaat voordat zij een besluit nemen over de verkoop van Indaver. De besluitvorming door de Staten en door de andere aandeelhouders in de AVA zal wel daarna vallen, maar de Staten kunnen hun afweging maken bij het besluit dat zij over Indaver zullen nemen.

In dat verband is ook van belang om nog even op het dividend terug te komen. Het gaat natuurlijk over de bedrijfsresultaten per jaar, maar in dit verband is de verkoop van Indaver een belangrijk onderdeel van de vraag of wel of geen dividend kan worden uitgekeerd. Dat besluit zal daar natuurlijk ook van afhangen. Als wij een goede prijs voor Indaver kunnen krijgen wordt het gemakkelijker om dividend uit te keren dan wanneer het allemaal net aan is. Dat zijn zaken die we op dat moment kunnen afwegen. Het college vindt het daarom zeer te rechtvaardigen om daarover in mei 2015 een besluit te nemen en dat niet nu al op nul te zetten. Dat zou zeer onverstandig zijn. Wij hebben ook in de brief geschreven dat de verkoop van verschillende onderdelen aan de orde is.

Mevrouw Van Unen heeft gevraagd of er gevolgen zijn voor de werkgelegenheid zijn. In alle scenario's zijn er gevolgen voor de werkgelegenheid. Laat mevrouw Van Unen niet denken dat wij met de keuze voor één scenario alle werkgelegenheid in Zeeland bij DELTA kunnen behouden. In alle drie scenario's gaat het arbeidsplaatsen kosten. Laat zij ervan doordrongen zijn dat het echt slecht gaat met dat bedrijf en dat er iets moet gebeuren!

Mevrouw **Van Unen** (SP). DELTA waarschuwt dat het geen extra winst kan uitkeren. De gedeputeerde zegt vast te houden aan de afspraken. Daar ging mijn vraag over en niet over de drie strategieën. Heeft het gevolgen voor de werkgelegenheid als de gedeputeerde daaraan vasthoudt?

De heer **Van Beveren** (GS). Als DELTA geen dividend meer uitkeert, blijft het geld binnen DELTA. Je zou kunnen zeggen dat daarmee binnen DELTA de werkgelegenheid overeind kan worden gehouden. Dat is een legitieme redenering. Aan de andere kant komt dat geld dus niet naar de aandeelhouders. Die kunnen dan niet de zaken uitvoeren die zij willen doen. De mensen die daarvoor op de payroll staan, kunnen in dat geval hun werk niet doen. Als je het dividend niet meer uitkeert, gaat Zeeland op slot. Daar hoeven we niet ingewikkeld over te doen. Dat zal ongetwijfeld ook bij ons en bij de andere aandeelhouders gevolgen voor de werkgelegenheid hebben. Het is of bij ons of bij het bedrijf, maar het heeft altijd gevolgen voor de werkgelegenheid. Ik kan het niet anders uitleggen.

Mevrouw Van Unen heeft gevraagd of de vrije beleidsruimte alleen wordt ingezet vanuit het DELTA-dividend. Ik kom er straks nog op terug, maar het DELTA-dividend wordt hier gebruikt om bepaalde zaken te realiseren die inderdaad in die vrije beleidsruimte

zitten. Als wij dat dividend niet meer krijgen kunnen we dat niet meer doen. Het mooiste voorbeeld is de Economische Agenda die voor het grootste deel wordt gefinancierd vanuit het DELTA-dividend.

Gevraagd is of het gevolgen heeft voor de tarieven voor de klanten. Ik denk niet dat dit het geval zal zijn. Het beste bewijs is het persbericht van deze week over de verlaging van de tarieven. Ondanks het feit dat het slecht gaat bij DELTA worden de energietarieven voor de klanten verlaagd. Die relatie kan dus niet worden gelegd.

Natuurlijk heeft het gevolgen voor de gemeenten. Net zoals het voor ons gevolgen heeft, heeft het gevolgen voor de gemeenten omdat zij ook aandeelhouder zijn en zij ook hun beleid moeten bijstellen als zij geen dividend meer krijgen. Zij moeten bezuinigingen doorvoeren, met alle gevolgen van dien.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Mijn vraag was of de gedeputeerde er zicht op heeft welke gemeenten in de problemen komen.

De heer **Van Beveren** (GS). Er is niet een gemeente die daardoor niet in de problemen komt. Zij hebben allemaal ramingen opgenomen in hun begroting en die zullen moeten worden aangepast. De ene gemeente kan het makkelijker opvangen dan de andere, maar het geeft voor allemaal problemen. In welke mate moeten wij nog bepalen, maar laten wij daar niet op vooruitlopen. Laten we de brief van het college ondersteunen en dan is het nog niet aan de orde.

De PVV heeft gezegd dat de gedeputeerde niet moet klagen als een kleuter. Dat heb ik echt ook niet gedaan. Dat het zo wordt gepresenteerd, is wat anders. Ik heb aangegeven wat de gevolgen zijn, zoals ik dat nu ook heb gedaan. Als de PVV dat uitlegt als klagen mag dat, maar ik ben van mening dat wij eerlijk moeten zeggen zoals het is.

De PVV kwam met betrekking tot de inzet van het DELTA-dividend op een discussie die wij blijkbaar op 24 juni 2011 hebben gevoerd. Dat zal ongetwijfeld waar zijn, want de heer Van Dijk heeft dat vast in de notulen opgezocht. Het dividend is een onzekere bron van inkomsten die niet structureel geraamd mag worden, zo is gezegd. Dat doen wij dus ook niet. Wij ramen die incidenteel. Een beter bewijs kan ik niet geven dan door de heer Van Dijk naar de begroting te verwijzen. Als we geen DELTA-dividend meer krijgen moeten we de raming voor 2015 eenmalig opvangen. Vanaf 2016 en volgende jaren is het als inkomsten geraamd, terwijl wij hetzelfde bedrag aan uitgaven hebben geraamd zonder dat die uitgaven zijn ingevuld. Het zijn stelposten die tegen elkaar weggestreept kunnen worden en dan is het nul. Alleen voor 2015 zou het voor onze begroting nog een probleem zijn. Dat wil niet zeggen dat het fijn is, want als we geen dividend meer krijgen, kunnen wij al die extra's – de vrije beleidsruimte – op onze buik schrijven. Dat willen we liever niet. De heer Van Dijk vroeg waarom ik mij druk maakte. Natuurlijk gaat het om de provinciale boekhouding. Het gaat echter veel verder, want het gaat om heel Zeeland. Als ook de gemeenten het dividend moeten missen is dat ook voor hen een enorme aderlating. We moeten alles op alles zetten om dat te voorkomen. Ik hoop dat duidelijk is dat wij, zoals de ChristenUnie het noemde, geen dividend opeisen. Zo zitten we er niet in. We gaan dat niet doen. We moeten

met elkaar in gesprek blijven. Dat is het beste voor het bedrijf, voor de aandeelhouders en voor Zeeland.

De heer Colijn heeft aangegeven dat je pas wat over het dividend kunt zeggen als de accountant een liquiditeitsprognose heeft afgegeven. Ik ben zojuist ingegaan op de wijze waarop dat proces zich voltrekt. De accountant zal een oordeel geven en het bedrijf zal de prognose zelf maken. Natuurlijk heeft de liquiditeitsprognose daar heel veel mee te maken. Dat mag duidelijk zijn.

De heer Bierens heeft er mijns inziens terecht op gewezen hoe het in het verleden met de voorgenomen investeringen is gegaan. Ik denk ook nog wel eens terug aan die tijd en aan de problemen die we zouden hebben gehad als we die hadden gedaan. De heer Bierens noemde als voorbeeld de bouw van een nieuw hoofdkantoor in Middelburg. Als we zo'n investering hadden doorgezet hadden we ons achteraf afgevraagd hoe we dat ooit hebben kunnen doen. Dat was toen. Toen was de wereld nog ietsje anders. Als aandeelhouders hebben we daar inderdaad invloed op uitgeoefend en, achteraf gezien, niet onterecht.

Het proces met betrekking tot Indaver moet zijn loop hebben. We moeten dat niet te veel onder druk zetten. De biedingen moeten op een fatsoenlijke manier beoordeeld worden. We zullen het echter ook niet onnodig lang laten duren.

De heer Babijn heeft gevraagd hoe het staat met de rating van DELTA. Tot voor kort was die nog BBB+ en die is nu BBB, dus triple B, met een negatief vooruitzicht. De kans dat de rating nogmaals omlaag gaat is meer dan een derde. Er hoeft niet zo heel veel te gebeuren of de rating gaat nog een keer omlaag. Dat kan verregaande consequenties hebben, omdat de banken eisen dat je liquiditeitsbuffers aanhoudt als de rating erg omlaaggaat en dat kost natuurlijk geld.

De gevolgen van de Splitsingswet moeten we nog even afwachten. We weten globaal wat die gevolgen zullen zijn, maar laten we daar niet op vooruitlopen. Op 9 januari komt er een uitspraak. Of die duidelijk zal zijn moeten we afwachten. Daar is niet zo veel over te zeggen. Hetzelfde geldt over de opbrengst van Indaver, waarnaar de heer Babijn vroeg. Ook daar kan ik nog geen zinnig woord over zeggen.

GroenLinks heeft een motie ingediend over het veiligstellen van het netwerkbedrijf en het waterbedrijf. Ik neem aan dat ik met mijn bijdrage heb duidelijk gemaakt dat het onverstandig is om deze motie op dit moment aan te nemen, omdat het al in de strategie is opgenomen die door de Staten is bepaald. Het is dus beter om deze motie nu niet aan te nemen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Voor mij ligt een aantal vragen over het Omgevingsplan en over de Zuidwestelijke Delta. Nog deze Statenperiode komt de startnotitie voor een partiële herziening van de Omgevingswet. Wij zullen daar een aantal zaken in meenemen. Deze Omgevingswet is nu twee jaar in werking en binnenkort wordt de situatie tussentijds opgemaakt in de Omgevingsbalans. Ter voorbereiding van een herziening zal ik nog deze Statenperiode een startnotitie indienen.

Zijdelings is een opmerking over containerisatie gemaakt en ik wil daar toch op reageren. Containerisatie is de afgelopen periode met 9,2% gegroeid. Dit college heeft daar in het Omgevingsplan de ruimte voor

geschapen. Het heeft ook in de PAS-discussie ruimte gemaakt voor containerisatie in het Sloegebied.

De SGP heeft vragen gesteld over de ILG-gelden. Het Bestedingsplan Natuur en Vitaal platteland 2015 zal de Staten in december bereiken. Dat zal dekkend zijn zonder de ILG-bestemmingsreserve. Die was voor later voorzien. Zonder de ILG-bestemmingsreserve zouden er problemen komen in 2018, maar die worden nu naar voren gehaald in 2016. In 2015 is een en ander sluitend en wij stellen de Staten voor om de resterende € 290.000 van de ILG-reserve in te zetten voor het programma Zeeuws Platteland 2.0. Na 2015 zullen wij slim moeten omgaan met onze budgetten en kijken of we via Europese subsidies de toekomstige bestedingen kunnen realiseren.

In antwoord op de vragen van het CDA over een zoet of zout Volkerak-Zoommeer verwijst ik graag naar de in 2012 aangenomen motie. Deze motie is mede ingediend door het CDA en daarin werd het college opgeroepen om zich vol in te zetten voor een zout Volkerak-Zoommeer. Ik heb de motie voor mij liggen. Daarna zijn er twee bijeenkomsten geweest waarin het college dit de Staten heeft voorgelegd en waarmee zij hebben ingestemd. Dat het eerst zoet moet zijn en daarna zout is altijd het uitgangspunt van dit college en van de Staten geweest. Wat dat betreft handelen wij zoals wij dat in 2012 met elkaar hebben afgesproken.

Gevraagd is naar de stand van zaken van het Ganzenakkoord. Zeer binnenkort komen wij met een Ganzenakkoord naar de Staten toe. Het is belangrijk om dat samen met partijen tot stand brengen. Dat is gelukt en ik ben ook erg blij met de constructieve houding van alle betrokken partijen.

De toegankelijkheid van de natuurgebieden zou niet hoog op de prioriteitenlijst van dit college staan. Op dit moment geldt als uitgangspunt dat alle bestaande en nieuwe natuur voor minimaal 80% toegankelijk is. Dat is een vast aandachtspunt. In samenwerking met toeristische uitvoeringsallianties en natuurbeheerders werken we aan de natuurgebieden met een wandelnetwerk, mountainbikepaden, excursies, buitendijks fietsen en een nieuw fietsroutesysteem dat wij samen met het waterschap opzetten. Al deze mogelijkheden maken volgens ons de natuur zeer toegankelijk.

Het CDA pleit voor een nauwere samenwerking tussen de natuurbeherende organisaties. Die is er. Wij hebben in Zeeland in elk geval al samenwerking op het gebied van beheer. Wij hebben regionale terreinbeheerders en het is dus niet zo versnipperd als in andere provincies. We voeren bestuurlijk overleg met de gezamenlijke terreinbeheerders. Misschien zou ik wel een fusie tussen de terreinorganisaties willen, maar dat is een complexe materie. De een is een landelijke instelling en de ander is een Zeeuwse instelling. De beheerskosten zijn weer landelijk vastgelegd. Ik zeg altijd dat het lengte keer breedte keer diepte is, maar zo is het eigenlijk niet. 75% van de werkelijke kosten worden via de SNL-contracten gedekt. De verdere samenwerking zou bijvoorbeeld zichtbaar kunnen worden in automatiserings- of huisvestingskosten. Daar praten we ook met elkaar over.

De vraag is gesteld hoe de ANV's worden ingezet bij de vergroeningsopgaven vanuit Brussel. Nog maar onlangs, juni jongstleden, heeft de staatssecretaris hierover duidelijkheid gegeven. Een extra

vergroeningsoptie is toegestaan die wat ons betreft door de Zeeuwse akkerbouwers wat gemakkelijker is in te vullen. De koppeling met het agrarisch natuurbeheer, landschap- en waterbeheer is daar heel goed mogelijk. De ANV's worden daar nauw bij betrokken en er wordt hard gewerkt aan de oprichting van de collectieven.

Wat betreft de PAS: ik sta ermee op en ik ga ermee naar bed, dus ik denk niet dat ik echt een stapje harder kan lopen op dit dossier. Gisteren is het nog besproken met de minister van I en M in een landelijke telefonische conferentie. Alle punten die wij in het overleg met staatssecretaris Dijksma hebben ingebracht zijn overgenomen. Wij wachten dan ook met spanning op de uitkomsten, want die moeten volgens ons realiseren dat we voldoende ontwikkelingsruimte binnen de PAS-maatregel krijgen. We zijn er nog niet voor 100% uit. Op 18 november zitten we opnieuw landelijk bij elkaar en daar is zowel ambtelijk als bestuurlijk alle mogelijke druk op.

Over recreatie en toerisme zijn vragen gesteld, ook door het CDA. Die hebben vooral betrekking op het agrotourisme. Via de Toeristische Uitvoeringsalliantie, dus via de kennisorganisatie, via de Economische Impuls en via de VVV's stimuleren wij initiatieven om producten in deze context te ontwikkelen. Initiatieven als de badstatus zijn naar mijn mening sterk gelieerd met gezondheidstoerisme. In Cadzand en Breskens worden deze ondersteund door de provincie. Agrotourisme maken we mogelijk via het Omgevingsplan. Daarin bieden wij bijvoorbeeld ruimte voor niet alleen nieuwe economische dragers, maar ook voor dagattracties op het platteland.

Wat betreft de motie van de PvdA heb ik al eerder opgemerkt dat wij werken aan een herziening van het huidige Omgevingsplan. Daar komt een startnotitie bij. Ik vermoed dat deze motie van de PvdA te maken heeft met de komende wijziging van de beleidslijn Kust. Dat is voor ons ook aanleiding tot de partiële herziening van het Omgevingsplan. Daar zouden mogelijk witte vlekken kunnen ontstaan in de kustzone en in het kustfundament. De beperkingen van bebouwing buiten aaneengesloten bebouwd gebied zullen in de nieuwe beleidslijn Kust worden aangepast. In het nieuwe Omgevingsplan zullen wij moeten kijken of wij dat moeten markeren of niet. In elk geval lijkt het mij goed om deze discussie te betrekken bij de startnotitie en bij het herziene Omgevingsplan. Overigens is bebouwing in het landelijk gebied ook nu al vanwege Natura 2000 en EHS zeer beperkt mogelijk.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Wellicht kan mevrouw Schönknecht gelijk ingaan op mijn vraag of de BBL-gronden die al door de provincie zijn aangekocht eventueel voor ruilgrond in aanmerking komen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Wij hebben de Staten een evaluatie van het Kavelruilbureau gestuurd. In de commissie REW hebben wij toegezegd dat wij met een vastgoednota komen, waar deze gronden onderdeel van uitmaken. Het is niet het beleid van de provincie om grond te bezitten. De gronden worden gebruikt om zaken mee te doen, bijvoorbeeld om een snelweg mogelijk te maken. Zij worden op dit moment ook ingezet voor tijdelijke teelt, bijvoorbeeld vlasteelt. Er worden proeven gedaan om de grond tijdelijk te benutten. De gronden

worden deels dus al ingezet voor projecten, maar in de vastgoednota wordt hier specifiek aandacht aan besteed.

De heer **François Babijn** (PvZ). De gedeputeerde zei dat het proces met het Ganzenakkoord de goede kant uitging. Betreft dat ook de kleine schades? Er moet eerst € 300 worden overgemaakt voordat de schade in behandeling wordt genomen. Vervolgens is er sprake van een eigen risico van € 200. Wordt daar ook nog een beetje bijgeschaafd? Anders is het niet echt relevant om kleinere schades te declareren.

In de vorige vergadering heeft de gedeputeerde een plafond van maximaal 2 miljoen aan uit te keren ganzenschade genoemd. Als eenmaal boven de 2 miljoen is uitgekeerd aan grote of kleine schades, houdt het dan op? Wordt dat plafond eventueel ook nog bijgesteld?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Het is een landelijk plafond. Daar gaan wij niet over. Hoe wij daar in Zeeland mee omgaan zou een aparte invulling kunnen zijn. Ik wil wat dit betreft toch verwijzen naar het komende Ganzenakkoord. Met de faunabeheereenheid heb ik afgesproken dat wij daar gezamenlijk over naar buiten komen, maar het moet eerst nog via GS lopen.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Hoewel de Economische Agenda de volgende maand weer terugkomt in de vergadering van Provinciale Staten wil ik daar naar aanleiding van de vragen en opmerkingen een paar dingen over kwijt. Ook wil ik ingaan op de Europese gelden, de Cultuurnota en de motie over het vlagbeleid.

De SP heeft een aantal zaken over de economische situatie in Zeeland naar voren gebracht. Mevrouw Van Unen ging daarbij in op bedrijfssluitingen, ontslagen, enzovoorts. Dat zijn trieste feiten en daar heeft zij helemaal gelijk in. Zij heeft ook gezegd dat het college niet kwalijk te nemen. Dat is heel genereus, maar dat klopt ook. Aan de andere kant gaat het ook om de feiten die mevrouw Van Unen er nog naast wil leggen. Het CBS heeft enkele weken geleden over het consumentenvertrouwen gerapporteerd dat het voor het eerst sinds het voorjaar van 2011 is gestegen. Het is nog niet groot, maar het is wel gestegen. Ik vond het een treffende uitspraak dat inmiddels door dat onderzoek blijkt dat er iets meer optimisten in Nederland zijn dan pessimisten. Ik zal me niet aan de clichés van glas, fles, halfvol en halfleeg beginnen, maar ik wil toch een paar dingen naast de feiten van de SP leggen die in Zeeland ook waar zijn.

Door collega Van Beveren is naar aanleiding van de opmerkingen van de PvdA bijvoorbeeld de Bax-shop genoemd, maar in de PZC konden wij ook lezen dat het bedrijf OOS in Serooskerke waarschijnlijk weer een gigantische order binnenhaalt. Van de Zeeuwse Connectie heeft OOS de pioniersprijs ontvangen en dat betekent dat er meer werkgelegenheid komt en dat het bedrijf zich heel erg inspant om de leefbaarheid van het dorp Serooskerke daarmee te bevorderen. Ik was gisteren op werkbezoek bij een aantal innovatieve bedrijven in West Zeeuws-Vlaanderen. Daar zit een grote groep bedrijven bij elkaar op het bedrijventerrein van Schoondijke: Unitron, Hydrauvison, de 21 groep en Technotron. Dat zijn innovatieve, high-techbedrijven die banen creëren en die niet allemaal een-op-een gevestigd zijn in Zeeland of in Schoondijke. Je ziet een heel

flexibele stroom banen. Mensen wonen en werken soms in Schoondijke, maar ook in Dordrecht en Brabant, omdat ze daar ook vestigingen hebben. Die bedrijven groeien hard. Daar is vooral technisch personeel nodig.

Ik was ook bij Biosfeer in Groede, een ongelooflijk innovatief bedrijf in de sfeer van land- en tuinbouw dat heel bijzondere groenten levert aan de toprestaurants. Ze voorspellen dat zij binnen drie of vier jaar 50 banen op de 5 hectare in Groede zullen kunnen creëren, want ze groeien en ze groeien. Het college was deze week op bezoek bij het Franse bedrijf Limagrain op Zuid-Beveland, de opvolger van Van der Have Zaden voor zaadveredeling. Zij willen fors uitbreiden en tientallen banen daarbij creëren. Zo kan ik nog wel even doorgaan. Dus naast de drama's bij Zalco, Thermphos, Philips, Neckermann, Meijer Staalbouw en Sas Glas zijn er vergelijkbare verhalen te vertellen over bedrijven die groeien en waar banen gecreëerd worden.

Het is misschien goed om te melden wat Provinciale Staten zelf hebben gedaan. Ik zal dat echt niet naar Gedeputeerde Staten toe rekenen. Wij maakten het eerste drama vlak voor kerst 2011 mee met Zalco. Inmiddels wordt de oude smelterij op het terrein van Zalco gesloopt en zijn er twee bedrijven actief. Er is een doorstart van Zalco, bestaande uit een nieuwe investeerder en vooral mensen van voorheen Zalco die daar weer aan het werk zijn. Het bedrijf heet ook weer Zalco, maar het gaat natuurlijk niet over 600 banen. Het gaat over 50 tot 60 banen op termijn. Het tweede bedrijf dat zich daar heeft gevestigd, is het Amerikaanse bedrijf Century dat de anodiefabriek weer nieuw leven inblaast. Daar worden in 2015 50 banen verwacht. Dat is de andere kant van het verhaal met de pessimistische kijk op de economie van Zeeland. Overigens ben ik van mening dat we niet overdreven pessimistisch maar ook niet overdreven optimistisch moeten zijn, want beide kloppen niet. We moeten kijken naar de feiten en de ontwikkelingen. Ik kan de cijfers uit de Economische Impuls wel weer herhalen over de werkgelegenheid in Zeeland die nog steeds de laagste van Nederland is, maar de cijfers over de toegevoegde waarde en de toename van de export geven allemaal positieve ontwikkelingen voor de economie van Zeeland weer. Als je een geboren pessimist bent moet je oppassen. Dan ben je vatbaarder voor depressies, zo valt op Google te lezen, en dan nemen de kosten van de gezondheidszorg ook weer toe. Dat moeten we dus niet doen.

Provinciale Staten hebben samen met de Rijksoverheid en het Brusselse geld van het Globaliseringsfonds enkele tonnen geïnvesteerd in de omscholing van de mensen van Zalco. 70% van de mensen van Zalco heeft weer een baan. We hadden wat geld over voor het mobiliteitscentrum van Thermphos en van de 418 mensen bij Thermphos die ingeschreven stonden voor WW zijn er nog 83 over. Ik ga niet bagatelliseren dat er nog veel mensen thuiszitten en niet aan werk kunnen komen, met name 55-plussers. Zij zitten echter niet allemaal weer thuis. Ik weet ook dat ze soms een veel minder contract hebben dan eerst en dat die werkgelegenheid soms maar tijdelijk is, maar het overgrote deel van de mensen is weer aan het werk. Dat is mede dankzij Provinciale Staten, omdat zij daarin hebben geïnvesteerd. Dat mogen wij niet vergeten.

Bij de rekenexercitie van de heer Hijgenaar met de cijfers in de begroting en de Najaarsnota wil ik toch een paar kanttekeningen zetten. Ik vond het een mooi

verhaal met de rapportcijfers en het rapport dat is ingelijst. Ik heb echter een onderwijsachtergrond. Ik heb wel wat glimlachend aangehoord hoe dat rapport van de heer Hijgenaar in elkaar steekt.

De **voorzitter**. Het college heeft nog vier uur spreektijd, maar u hoeft dat niet allemaal te gebruiken!

De heer **De Reu** (GS). Als fractievoorzitter zegt u er meestal bij dat het inspirerend is als het wat lang is.

De **voorzitter**. Ik ben nu objectief en geef nu geen waardeoordelen.

De heer **De Reu** (GS). Precies! Daar wachtte ik op.

In het rapport dat de heer Hijgenaar van mij krijgt voor de rekenexercitie krijgt hij voor rekenen een 4. Hij krijgt een 10 voor het naar zichzelf toerekenen. Hij heeft er namelijk heel selectief een paar dingen uitgehaald over wat minder is uitgegeven vergeleken met de begroting. Hij weet heel goed waar dat aan ligt, bijvoorbeeld omdat de Europese Agenda 2020 veel later is gestart dan wij verwachtten en wij daarop hebben moeten wachten. In projecten die wij in de samenleving hebben gemobiliseerd, bijvoorbeeld op het gebied van trainingscentra bio-economie zijn vertragingen opgetreden vanwege bestuurswisselingen. Kortom, er zijn allerlei verklaringen die de heer Hijgenaar feitelijk kent waarom minder geld is uitgegeven dan wij begroot hadden. De belangrijkste reden is dat wij tussentijdse bezuinigingen hebben ingevoerd met begrotingswijzigingen die in Provinciale Staten zijn vastgesteld. Het is dus wel heel erg selectief om even losjes te zeggen welke bedragen GS minder hebben uitgegeven. Het is moeilijk om het allemaal uit te rekenen, maar zoals een Chinese filosoof ooit zei: geld lijkt net op vet; van beide is er genoeg, maar het zit altijd op de verkeerde plaats.

Met name naar aanleiding van de vraag van de SGP en een andere fractie merk ik op dat wij zelf geen geld uit Brussel halen. Er komt geld uit Brussel, uit projecten zoals Operationeel Programma Zuid – het EFRO-fonds – de Interreg-projecten, de POL-projecten en dergelijke. Over die projecten geven wij nu volop informatie. Op 25 november wordt een tweede middag voor alle belanghebbenden in Zeeland georganiseerd, zodat in ieder geval het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden geïnformeerd worden over de mogelijkheden voor de nieuwe Europese Agenda 2020. Wij hebben deze ronde al eens eerder gemaakt. Wij dienen projecten voor OP-Zuid in samen met Limburg en Brabant, omdat wij in dat gebied zitten. Met dezelfde provincies en met de Vlaamse provincies dienen wij projecten in met de bedrijven en de kennisinstellingen in die regio. Wij begeleiden en jagen die projecten aan, onder andere via de Economische Impuls, zodat zij ook ingediend worden. Ik heb al eerder gemeld dat wij geen formule in die projecten hebben van een geografische verdeling, want dan zou ik de fractievoorzitter van de SGP moeten zeggen dat wij niet meer kunnen zeggen dat een zesde van het geld voor Zeeland is bestemd. De kwaliteit van de projecten gaat nu de doorslag geven. Om die reden hebben wij commissies van deskundigen die daarover adviseren. Ik heb daar veel vertrouwen in, omdat de kwaliteit van de Zeeuwse projecten altijd erg hoog is geweest. Op dat moment zal ik meedelen welke

bedragen erin omgaan. Dat zal minder zijn dan de € 84 miljoen in de periode tussen 2007 en 2013. Dat waren 348 projecten. Dat zullen er ongetwijfeld wat minder zijn, temeer omdat veel bedrijven het lastig vinden om nu mee te investeren. Het gaat altijd om Europees geld, maar 50% moet hier vandaan komen, dat wil zeggen van ons, van de gemeenten, van de bedrijven en van de kennisinstelling.

Voorzitter. Naar mijn mening heb ik hiermee voldoende gereageerd op de vragen over de Economische Agenda. We zullen dat in december vervolgen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). We geven volgend jaar 11 miljoen uit. Hoeveel van die 11 miljoen zijn al toegezegd?

De heer **De Reu** (GS). Er is een deel toegezegd, omdat dit structureel in de begroting zit voor de instellingen op economisch gebied, bijvoorbeeld Economische Impuls. Er zijn allerlei verzoeken binnengekomen om projecten al of niet in Europees verband toe te kennen binnen de agenda's van de bio-economie, maintenance, enzovoorts. Op dit moment beoordelen wij die projecten en ik kan daar nu moeilijk iets over zeggen. Er is nog vrijwel niets toegezegd. Dat biedt ook ruimte als de Staten nog een brede integrale discussie willen voeren over de financiën op het gebied van de Economische Agenda.

Daarmee kom ik op de Cultuurnota en de door het college beoogde verlenging daarvan. Ik constateer dat in het debat tot nu toe drie zaken een rol spelen. Dat begrijp ik heel goed. De vraag is alleen of we ze alle drie moeten mixen in het verstandige besluit dat het college voorstelt vandaag te nemen. Het eerste is de inhoud van het beleid. Ik kan mij voorstellen dat sommigen in de Staten het niet eens zijn met de huidige Cultuurnota, daar ook niet hebben voorgestemd en dus ook niet voor de verlenging daarvan gaan stemmen. Daar heb ik begrip voor.

Het tweede thema dat een rol speelt in de discussie is het tekort aan financiën. We zullen waarschijnlijk geen overschot hebben, zoals wij in de vorige ronde hebben gehoord. Het gaat om bezuinigingen op cultuur. Door sommigen is opgemerkt dat zij geen integrale afweging kunnen maken in het totale veld van financiën voor 2015 als de nota wordt verlengd. Dat begrijp ik ook. Anders zou je zomaar 2,4 miljoen voor 2016 noteren, terwijl je pas in december, januari of februari die afweging voor de gehele financiële situatie wilt maken. Ook dat begrijp ik heel goed.

Het derde thema is de aanleiding voor het voorstel van het college. Dat is de vraag of de huidige Staten nu willen beslissen over het toekomstige cultuurbeleid voor de periode van de nieuwe Staten. Het besluit dat de Staten bij het vaststellen van de Cultuurnota in 2012 hebben genomen is, dat zij dat aan de nieuwe Staten willen overlaten. Natuurlijk kunnen de Staten daar bij een nadere afweging op terugkomen, maar dan hoor ik dat heel graag in tweede termijn. Dan hebben wij een ander scenario dan op grond waarvan wij nu het voorstel doen om de Cultuurnota te verlengen. Gevraagd is of wij dat niet eerder hadden kunnen bedenken. Wij hebben eind 2012 nog een heel gedoe gehad over de Cultuurnota, toen wij een forse bezuiniging op het gebied van cultuur van ongeveer 3 miljoen hebben ingevoerd, zowel bij de sociaal-culturele instellingen als bij de Cultuurnota. De

Staten hebben toen gezegd dat de nieuwe Staten over het vervolg moeten beslissen. Dat zou normaal gesproken ook het geval zijn, want we hebben altijd vierjarige beleidsperiodes gehad. In dit geval hebben wij het echter aan het nieuwe college overgelaten en het voor drie jaar voorgesteld. Anders was deze discussie helemaal niet aan de orde geweest.

Wij hebben gekeken naar de tijdsperiode om voor 1 juli 2015 een besluit te moeten nemen. Dat hebben wij toen wellicht wat over het hoofd gezien. Wij hebben er althans niet aan gedacht, omdat we eind 2012 een forse bezuiniging hebben doorgevoerd. Onze opvatting toen was dat we het daar voorlopig wel een aantal jaren mee zouden kunnen doen. Dat is inmiddels drastisch veranderd.

Vervolgens hebben wij gekeken naar de planning van de griffie voor 2015 en geconstateerd dat in de planning voor de Statenvergaderingen en de commissievergaderingen gekoppeld aan de beleidscyclus. Die bestaat uit eerst een startnotitie en vervolgens een kadernotitie. Wij hebben gekeken naar de hoeveelheid tijd om dat ordentelijk voor te bereiden voor de nieuwe Staten. Volgens onze subsidieverordening moeten wij de instellingen voor 1 juli berichten op welke middelen zij in 2016 kunnen rekenen. 1 juli is voor ons een deadline, simpelweg omdat anders alle instellingen juridisch bezwaar hebben als wij niet voor 1 juli een bericht geven over hun financiële kaders voor 2016. Dat bezwaar zullen zij winnen. Volgens de planning is op 5 juni de laatste Statenvergadering voor 1 juli. Daaraan voorafgaand zijn er nog twee andere vergaderingen, namelijk op 24 april en 26 mei. Er is nog één commissievergadering in de periode april, mei en juni, namelijk op 22 mei. Voorafgaand aan de Statenvergadering van 24 april is er nog een commissievergadering op 6 maart. Dat is twee weken voor de verkiezingen, want op 26 maart is er 's ochtends een vergadering van de oude Staten en 's middags van de nieuwe Staten. Ik vind het een perfecte planning.

Hoe gaan wij dat doen als het college met een startnotitie en een kadernotitie komt, zoals de heer De Putter namens de VVD-fractie vroeg? Als hij mij vraagt om een kadernotitie in deze periode voor te leggen wijkt hij daarmee af van het besluit om de besluitvorming over te laten aan de nieuwe Staten. Een kadernotitie schetst namelijk de kaders van het beleid en de financiën. De heer Colijn vindt dat er wat van de podiumkunsten af kan en een ander meent dat de regio-arrangementen samen met de gemeenten en waar Middelburgs Volkoren in zit, het Bluesfestival en het Bach-comité in Aardenburg, enzovoorts weg wel kunnen, of juist niet. Daarmee wordt een inhoudelijke discussie gevoerd over het kader van het beleid. Als ik dat probeer in te plannen in de activiteiten en de Staten daar ordentelijk over willen spreken, zouden zij op 26 maart of op 13 februari, de eerste Statenvergadering in 2015, dat besluit moeten nemen. Als ik verder terugreken moet ik dat in de commissievergadering van 23 januari voorleggen. Dat is al vrij snel. Het is aan de Staten om te beslissen of zij zelf deze kaders wil vaststellen dan wel of zij ingevolge hun eerdere besluit dat door de nieuwe Staten willen laten doen. Anders moeten de nieuwe Staten bijvoorbeeld in april of mei een besluit nemen over de huidige kaders. Technisch gezien kan dat allemaal, maar daar heb ik een belangrijke kanttekening bij. Als ik de gang van zaken uit 2012 weer teruglees denk ik dat wij allemaal weer

bezoek krijgen van alle belanghebbenden om een voortdurende discussie te voeren. Dat is de afweging die wij gemaakt hebben. Van alle kwade oplossingen die ik in dezen kon bedenken hebben wij naar ons idee de minst slechte voorgelegd door voor een keer de Beleidsnota en de financiële kaders tot 2016 aan te houden, zodat het beleid met betrekking tot de volgende Cultuurnota kan ingaan in 2017, door deze Staten dan wel de nieuwe Staten.

De heer **Colijn** (CU). Dank voor het uitvoerige tijdschema van de Staten, maar feit blijft dat het college te laat is begonnen. Wij hadden dat namelijk al kunnen doen. Nu is er een dilemma, maar naar mijn mening hebben we de luxe niet meer om dat qua tijdspad aan de nieuwe Staten over te laten. Het werkt lang door en gezien de discussie vanmorgen over het geld dat er ook voor de culturele instellingen waarschijnlijk niet is maar zou moeten zijn, is het zaak om snel duidelijkheid te verschaffen. Dat geldt ook voor andere zaken, waarover gedeputeerde Van Beveren al heeft gesproken. Onze fractie heeft er geen moeite mee om een keer extra terug te komen om hierover te discussiëren. Dat geldt ook voor andere zaken, zoals de takendiscussie. Er is genoeg te doen in Zeeland en dan komen we maar een keer extra.

De heer **De Reu** (GS). Ik heb daarover twee opmerkingen. De heer Colijn zegt dat wij daar eerder mee hadden moeten komen. Dat had gekund maar dan had hij hetzelfde dilemma gehad, namelijk of hij er zelf over beslist of het aan de nieuwe Staten overlaat. Ik hoor hem zeggen dat hij er zelf over wil beslissen, gelet op de gewijzigde omstandigheden. Daarover wil ik wel graag een uitspraak van een meerderheid van de Staten. Het college heeft het uitgangspunt dat het aan de nieuwe Staten moet worden overgelaten. Als het college er in mei of juni mee was gekomen hadden de Staten hetzelfde dilemma gehad. Een extra commissie- of Statenvergadering kunnen we makkelijk inplannen. Dat is het probleem niet. Het gaat om de principiële vraag.

De heer **Colijn** (CU). Waar ik vooral op aansla is de opmerking dat alle instellingen weer langskomen en dat daar eigenlijk geen tijd meer voor is. Ik pleit wel voor zorgvuldigheid en een integrale afweging. Ik denk dat het wel kan. We weten dat de instellingen ook vandaag de Statenvergadering met argusogen volgen. Ik heb al diverse mensen voorbij zien komen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ik zou graag van de ChristenUnie willen weten of zij van mening zijn dat wij dat nu nog moeten doen. Dat is anders dan wat we tot nu toe hebben besloten. Dat is duidelijk een ander standpunt.

De heer **Colijn** (CU). Wij zijn van mening dat we dat nu nog moeten doen. Als je niet besluit om dit door te schuiven zal je het zelf wel moeten doen.

De heer **Frans Babijn** (CDA). Wij steunen de gedeputeerde in zijn betoog.

De heer **Dorst** (SGP). Ik wil het even heel duidelijk krijgen en het over de financiën hebben. Als wij het goed begrijpen is de route dat wij in 2016 op ongeveer alles

gaan bezuinigen behalve op het cultuurbeleid. Dat is pas in 2017 aan bod. Zo begrijp ik het goed?

De heer **De Reu** (GS). Ja, dat klopt. Dat is niet onze voorkeur. Ik heb ook gezegd dat ik het derde thema in het debat, de financiën, begrijp en respecteer. Ik heb het dilemma aangegeven met betrekking tot de communicatie naar de instellingen voor 1 juli. Aan het adres van de heer Colijn merk ik op dat ik misschien wat kort door de bocht heb gezegd dat iedereen op bezoek komt. Ik vind het een kwestie van behoorlijk bestuur als alle organisaties die activiteiten organiseren op cultureel gebied, van erfgoed tot festivals en regio-arrangementen, op een fatsoenlijke manier geïnformeerd worden over het besluit van de Staten. Zij moeten de gelegenheid krijgen om hun standpunt te verkondigen. Dat zal ongetwijfeld een hoop gedoe en teleurstelling creëren, maar omdat er wel enigszins een draagvlak in de Zeeuwse maatschappij moet zijn over de bezuinigingen in het algemeen en op cultuur, moet je ook in gesprek met die instellingen. We kunnen dat niet per oekaze meedelen.

De heer **Bierens** (VVD). Het komt erop neer dat de gedeputeerde een aantal partijen om een inspanningsverplichting vraagt voor de dilemma's waar hij zelf voor staat. We zouden natuurlijk ook een tegenprestatie kunnen vragen in het kader van een kritische kijk op het uitgavenpatroon. Dat is toch wat anders dan een automatische verlenging die het college nu voorstelt. Acht de gedeputeerde kansen aanwezig om nog ruimte te vinden voor niet-noodzakelijke uitgaven in 2016 in de integrale afweging die het college moet maken voor de taakstellingen die uit deze Najaarsnota voortvloeien, waaronder die van de Cultuurnota?

De heer **De Reu** (GS). Het begrip "niet-noodzakelijk" is geen objectief begrip, maar een politieke keuze. Natuurlijk kan de heer Bierens mij vragen of er ruimte is om in 2016 die 2,4 miljoen of iets minder uit te geven, maar dan moet de politieke wil wel aanwezig zijn om dat ook te doen. Wij weten nog niets over de Jaarrekening 2014. De heer Harpe zegt altijd dat er veel overblijft, maar wij weten dat nog niet. Dat kan een onderdeel zijn.

De heer **Harpe** (GL). U doet aan persoonsverwisselingen, mijnheer De Reu.

De heer **De Reu** (GS). Dan heb ik u in het verleden niet goed begrepen. De keuze om bijvoorbeeld een eventueel overschot op de Jaarrekening 2014 hierbij te betrekken kan een deel van de oplossing zijn. Ik kan ook wel bedenken dat de Staten in de integrale afweging een keuze maken voor iets dat niet heel direct een gevolg heeft voor de Zeeuwse samenleving. Er zitten bepaalde posten in die je er eventueel uit kunt halen, maar ook dat is een keuze. De Staten kunnen nu of in februari besluiten om 10% of 20% minder in de Cultuurnota te doen, als het maar ruimschoots voor 1 juli is. Die keuzes kunnen gemaakt worden, maar het blijven altijd lastige en zeker ook politieke keuzes. Die kunnen we niet exact economisch-financieel zien. Het enige wat ik voorleg is wellicht meer een procedurele weg dan inhoudelijke keuzes. Nogmaals, er ontstaat een geheel nieuwe situatie als de meerderheid op het eerder genomen besluit terugkomt dat deze Staten deze beslissing niet

nemen. Dat leg ik voor. De heer Colijn is er heel duidelijk over, maar ik weet niet hoe het verder ligt.

De **voorzitter**. Ik geef de gelegenheid tot nog twee interrupties. Daarna verzoek ik de gedeputeerde zijn betoog te vervolgen.

De heer **De Reu** (GS). Mijn betoog is overigens afgerond, voorzitter.

De heer **Colijn** (CU). Ook wij zijn het helemaal eens met de uitspraak van de gedeputeerde dat het proces zorgvuldig moet plaatsvinden en dat een afgewogen besluit moet worden genomen. De heer Van Beveren heeft zojuist gezegd te zullen proberen om voor 2015 op alle gebieden minder geld uit te geven en geld over te houden, maar op het gebied van cultuur doen wij dat dus niet. Dat is oneerlijk en principieel kan dat ook niet. Dat zullen we moeten oplossen.

De heer **De Reu** (GS). De heer Colijn heeft natuurlijk het recht om het heel principieel te benaderen, maar hij heeft ook opgemerkt dat dit een voorstel van het college is. Ook de heer Van Beveren weet heel goed dat het om een eenmalig bedrag gaat, min of meer om procedurele redenen. Naar ons idee kunnen wij niet anders, gelet op het eerdere besluit dat het aan de nieuwe Staten is. Nogmaals, de heer Colijn kan het principieel benaderen, maar dan zal ik hem vervolgens vragen wat het praktisch betekent.

De heer **Dorst** (SGP). Mijn vraag ligt in het verlengde van die van de heer Colijn. Ik beluister bijna een moreel dilemma bij deze gedeputeerde. De mensen moeten zich voorbereiden, zij kunnen niet voor het blok gezet worden en het gaat om bestuurlijke correctheid.

De heer **De Reu** (GS). Hebt u het over de nieuwe Staten?

De heer **Dorst** (SGP). Nee, maar het gaat om de vraag of je de mensen straks op heel korte termijn besluiten kunt voorhouden, terwijl zij al heel lang allerlei activiteiten voorbereiden. Dat beluister ik. Volgens mij is het echter een even groot dilemma om in een jaar overal op te bezuinigen behalve op één beleidsterrein. Ik vind dat een lastig punt. Hoe kijkt het college daar tegenaan?

De heer **De Reu** (GS). Dat ze het een lastig punt vinden en dat zij in het totaal van de afwegingen uiteindelijk hebben gezegd dat dit de minst slechte oplossing is. Als de heer Dorst dat net als de heer Colijn principieel, moreel of anderszins lastig vindt of dat een dilemma vindt, onderschrijf ik dat volledig. Uiteindelijk lijkt ons dit echter de beste keuze, tenzij de Staten dat niet aan de nieuwe Staten willen overlaten. De heer Dorst heeft het waarschijnlijk over de mensen die allemaal met die culturele activiteiten bezig zijn. Die operatie hebben we eerder meegemaakt; we kunnen heel kort en duidelijk zowel mondeling als schriftelijk zeggen wat het besluit van Provinciale Staten is. Dat vinden ze niet leuk en daar is een hoop gedoe over, maar dat is het probleem niet. Het punt is dat ze juridisch bezwaar kunnen maken als wij dat niet voor 1 juli 2015 doen. Dat is de samenhang met nieuwe Staten of oude Staten.

De **voorzitter**. We krijgen straks nog een tweede termijn, maar de allerlaatste interruptie in deze ronde is voor de heer Babijn van het CDA.

De heer **Frans Babijn** (CDA). Ik begrijp de dilemma's, maar het ligt toch ook een beetje aan de sociaal-culturele basisstructuur die wij destijds hebben vastgesteld. Toen hebben we een behoorlijke bezuiniging gehad alleen op dat terrein. Wij stemmen in met het betoog van de gedeputeerde. Na de takendiscussie gaan we alle activiteiten afwegen. Dat is de lijn van het CDA. Wij komen op voor het beleid op cultuur en het cultureel erfgoed, zoals dat tot op heden is gevoerd.

De **voorzitter**. Ik neem aan dat de gedeputeerde nog wel reageert op de motie van de PvdA.

De heer **De Reu** (GS). De PvdA heeft een motie ingediend over de vlaggenceremonie. De PvdA heeft dat gesteld in het kader van het LHBT-beleid. Zoals iedereen bekend is valt dat onder mijn portefeuille en bevoegdheden. Wij hebben niet echt specifiek een vlaginstructie maar wel een protocol vlaggen. Gezien dat protocol is er geen enkel probleem om de motie uit te voeren. Ik hoor al bijna de vraag of dat ook geldt voor andere vlaggen. Dat is inderdaad het geval, maar dat is bij ons nu niet bekend. Het protocol van het vlaggen staat toe dat in zo'n geval niet permanent maar op een speciale dag een vlag naast de Zeeuwse vlag wappert, als het waait. Het is aan de Staten om de motie in behandeling te nemen, maar het college heeft daar geen problemen mee.

De **voorzitter**. Dan is nu het woord aan de heer Van Heukelom.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. De SGP heeft een vraag gesteld over Thermphos, de risico's en de voorzieningen. De heer Van Beveren is daarop ingegaan. De tweede vraag ging over Kompas. Ik ben heel blij dat Kompas de aandacht heeft van deze Staten. Het IPO-bestuur is daar ook blij mee, zo bleek uit de vergadering gisteren. Daar speelt ook dualiteit een rol, de rol van PS en GS in een veranderende bestuurlijke samenleving. Ik heb gelezen dat de griffiers van alle Provinciale Staten daar aandacht voor hebben en daarover een vergadering beleggen. Er komt dus een discussie over. Ik zou zelf iets kunnen zeggen over de statische kant van de rollen van kaderstelling en controlerende functie en over de Nota Dualiteit waar ik iets van gezien heb, maar dat past mij nu niet. Dat komt nog wel. De SGP heeft echter wel iets aangedragen wat zeker actueel wordt en waarover minister Plasterk onlangs sprak in het kader van de formele democratie. Er komen nog wijzigingen in de rol die direct vandaag overgenomen zouden kunnen worden, want de PvdA heeft gezegd dat een kwart van de tijd op straat wordt doorgebracht. Dan bent u al een aardig eindje op pad.

De **voorzitter**. Ik heb het niet aangereikt; dat was de fractievoorzitter van de SGP!

De heer **Van Heukelom** (GS). Maar die ken ik nu niet. Het is totale verwarring hier!

We hebben heel veel vergaderd en bezwaren gehad in commissies over de maatregelen in het OV.

Gistermorgen bereikte mij het bericht dat Syntus zijn bezwaren heeft ingetrokken. Gistermiddag bereikte mij het bericht dat Connexxion een bezwaar bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven heeft ingediend. Toen was ik het kwijt. Ik heb veelvuldig contact gehad met advocaten en de CEO en als ik het goed begrijp schrijft Connexxion af te willen van de datum van 14 december, de datum van het gunningsbesluit. Dan moet Connexxion ook beginnen aan de nieuwe concessie. De CEO wist gisteren nog niet dat Syntus het bezwaar had ingetrokken. Ik heb hem dat zelf verteld. Maandag dient het bezwaar voor het College van Beroep voor het Bedrijfsleven en dan wordt geprobeerd de datum te verzetten van 14 december naar 12 juli 2015.

Daaraan voorafgaand hebben wij enorm veel vergaderd over een overbruggingsconcessie. Dat is juridisch niet haalbaar, want dan wordt een nieuw gunningsbesluit genomen dat voor beroep vatbaar is. We hebben gesproken over een overbruggingsperiode, want wij begrepen dat Connexxion niet in één keer de nieuwe bussen op straat kan hebben met de daarbij behorende gasvulpunten en dergelijke. Het bedrag dat we voor een overbruggingsperiode moesten neerleggen was zo gigantisch hoog dat we zeiden dat ze dat niet konden maken. Ik moet maandag om tien uur in Den Haag zijn, want de rechter wil een bestuurlijk verantwoordelijke aanwezig hebben. Ik ga ook zeggen dat we best begrijpen dat er iets geschoven kan worden en dat men dan tien jaar wil hebben omdat de business case wel moet kloppen. Maar dat we daarvoor miljoenen moeten neerleggen begrijpen wij dus niet. Als er een redelijk bod komt dat ik binnen het totaal van het OV dat wij nu hebben kan betalen, is dat aanvaardbaar. Maandag krijgen we een besluit van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven. Dat is de hoogste bestuursrechter voor sociaal-economische problemen. Wat er gebeurt weet ik niet.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik begrijp dat het beroep dat maandag dient er nog op is gebaseerd dat Connexxion niet wist dat Syntus het bezwaar had ingetrokken. De gedeputeerde heeft de CEO dat blijkbaar verteld en heeft ook blijkbaar een brief gestuurd, waarin hij aanbiedt om de periode te laten doorlopen tot 1 maart. Het lijkt mij dat daar toch wat ruimte is zonder dat voor de rechter te moeten uitvechten. Hier worden we natuurlijk heel moe van.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ja, dat heb ik ook aangeboden. Hij zei dat het de laatste mogelijkheid is om nog wat stevigheid te krijgen, zodat ik later niet zou beginnen met te eisen dat zij eerder moeten beginnen, met boetebepalingen, enzovoort.

De heer **Van Dijen** (SP). De gedeputeerde biedt aan de periode tot 1 maart te verlengen. Als ik als CEO zou zien dat 14 december niet haalbaar is en te horen kreeg dat de huidige situatie wordt verlengd tot 1 maart, zou ik die kans met beide handen grijpen. Waarom wil hij de gedeputeerde alsnog voor de rechter zien?

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat is juist het probleem dat ik op het ogenblik met hem heb. Ik zie het maandag wel. Ik wist dit gisteren en ik heb het er gisteravond met de advocaat over gehad om te vragen wat ik moest doen. Ik zal toch wel tegen de rechter zeggen dat een

eventuele overeenkomst wat later ingaat, maar dat die voor mij wel afhangt van de prijs die daar gesteld wordt. Het gaat allemaal niet zomaar. Ik zie wel, maar ik snap het ook niet. Hij houdt het vol.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Ik vraag mij af wat de positie is van degene die dit veroorzaakt heeft.

De heer **Van Heukelom** (GS). Syntus!

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Ja, die heeft schadeveroorzakend gehandeld.

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat heb ik ook gedacht en in mijn naïveteit dacht ik dat we die aansprakelijk moesten stellen. Dat kan echter helemaal niet. Er is jurisprudentie over en bij elke aanbesteding gaat er iemand wel in beroep. Daar had ik ook geen grond om dat te eisen.

De heer **Van Dijen** (SP). Heeft de heer Van Heukelom nog wel grip op en regie over deze situatie? Als ik dit zo hoor met al die rechtszaken ...

De heer **Van Heukelom** (GS). Er zijn partijen die het constant over mijn grip en controle hebben! Ja natuurlijk! Een ding staat op papier en dat is gisteren nog doorgefaxt. Connexxion zegt dat er 14 december bussen blijven rijden. Zoveel grip heb ik. Het gaat om de vraag wat die overbrugging gaat kosten. Zij willen geen business case die niet commercieel aantrekkelijk is. Ik weet niet wat er speelt op dat hoofdkantoor. Er zullen bussen rijden en de concessie wordt uitgevoerd, want die is gegund. Dat is nu onherroepelijk nu Syntus zijn bezwaar heeft ingetrokken.

De heer **De Kaart** (PvdA). Ik vind het toch een merkwaardige gang van zaken dat Connexxion nu blijkt dwars te liggen. Wij hadden juist gevraagd om een flexibele houding destijds, om een concessie die niet in beton gegoten is. Heeft de gedeputeerde nog wel vertrouwen in de situatie, nu Connexxion als de nieuwe concessiehouder met zo'n claim te voorschijn komt?

Gedeputeerde **Van Heukelom** (GS). Ja, ik heb nog steeds vertrouwen, want de concessie staat. Dat is de uitvoering van Nieuwe Lijnen. Dat hebben de Staten geaccordeerd. Er zit een gigantische bezuiniging in en daar hebben de Staten ook aan meegewerkt. Die staat. Het enige waar ik moeite mee heb is de tijd. Daarachter zit namelijk de organisatie van de haltetaxi. Daarachter zit ook het gesprek met de taxicentrale. Dat ligt allemaal klaar en ik heb er wel vertrouwen in dat we eruit komen. Ik snap ook nog niet wat Connexxion aan het doen is. Ik denk dat Parijs dit eist, maar de redelijkheid en billijkheid hiervan zijn mij totaal vreemd. Gisteren heeft de CEO aan het einde van een moeilijk gesprek gevraagd om een afspraak te maken om de zaak uit te rekenen. Hij was bezig met de diensturen en de bussen waren besteld. Ik zie het maandag dus wel en ik denk dat we eruit komen. En ik heb er grip op!

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Grip 3!

De heer **Van Heukelom** (GS). De SP heeft gevraagd of het fietsvoetveer kan blijven. Die discussie hebben wij al

gevoerd. Ten aanzien van het fietsvoetveer kan ik opmerken dat alle zaken zijn geregeld. Het ligt nu in het postvak van de minister. Alle diensten en iedereen die erover moeten beslissen hebben ja gezegd. De Minister moet alleen nog tekenen en dan zal de vergunning er volgende week zijn. De procedure bij de notaris, de uniformen, de dienstregeling en het overleg met de bonnen zijn alle gereed.

Klaverblad heeft ervoor gekozen om in de toekomst verder te gaan als een project- en adviesbureau. Zij zeggen dat dit mensen kost. We hebben gekeken naar de reserve, die in 2013 € 673.000 bedroeg. Daar zouden ze de frictiekosten van kunnen betalen. We zitten regelmatig om de tafel om te kijken of het goed gebeurt. Zij zeggen dat de gemeenten nu geen tijd voor hen hebben om hun aanbod aan de gemeenten om te zetten in contracten. Ik roep al zes jaar dat zij dat moeten doen. Het probleem is dat de deelnemersraad de ondersteuning verliest. Zij zouden Statenleden opzoeken, want al die ervaring en kennis gaan weg, terwijl het hoogstens € 30.000 kost. Ik raadde hen aan om dat te doen. Dat is all in the game van de bezuiniging. In 2017 is het over en moeten zij zelf de broek ophouden. Tot nu toe valt de instelling niet om. Gebeurt dat wel – zoals de heer Bierens in een commissievergadering heeft gevraagd – en de zaak zou helemaal dicht gaan, dan zou het ongeveer op € 375.000 frictiekosten kunnen komen bovenop hetgeen zij hebben. Op het ogenblik zijn er geen frictiekosten; zij hebben het er in ieder geval niet over gehad. Ze gaan ook nog niet om.

De verdwaalde Verkenner in de zorg hebben wij opgespoord. Dat is eigenlijk Statenlid Overbeeke, die wel gemaild wordt maar niet antwoordt. Ik verzoek hem dan ook antwoord te geven. Er is een paar keer geprobeerd om hem erbij te betrekken, dus eigenlijk is hij verdwaald. Het is aan de Staten om hem op te sporen; ik heb de verkenner al te pakken.

Er zijn twee moties ingediend, een over de Tafel van 15 en een over het OV. Als de motie over het OV wordt aangenomen gaan we heel gevaarlijke dingen doen. Dan gaan we namelijk garanties geven en dat betekent dat de provincie de concessie verandert en dat is voor beroep vatbaar.

De heer **Van Oorschot** (PvdA). Dat is niet de strekking van de motie. We willen de concessie niet wijzigen.

De heer **Van Heukelom** (GS). In de motie staat dat de bereikbaarheid in iedere kern in Zeeland met het openbaar vervoer moet worden gegarandeerd. De concessie en Nieuwe Lijnen gingen niet uit van het aanbod maar van de vraag. In de vergadering van de dorpsraad van IJzendijke heb ik gezegd, nadat ik 887 handtekeningen had gekregen, dat IJzendijke drie haltes kreeg, want 800 mensen van die 887 handtekeningen moeten met het openbaar vervoer reizen.

De heer **Van Oorschot** (PvdA). Ik wil er toch even wijzen dat bij de N61 is afgesproken dat er inderdaad drie haltes zouden blijven. We hoeven niet specifiek op de situatie in IJzendijke in te gaan, maar daar gaat het uiteindelijk om een kostenreductie. Het bespaart het maken van een nieuwe bushalte als deze bij de volgende afslag zou worden behouden.

De heer **Van Heukelom** (GS). U begint over IJzendijke, dat is de tweede bullet in de motie. Maar goed, ik heb dat daar besproken en daar komen oplossingen voor, echter niet de oplossing die zij willen. De halte in Bruinisse bijvoorbeeld is aan de buitenkant, net naast de A58. Dezelfde situatie doet zich voor in Oosterland, Nieuwerkerk en Zierikzee. Bovendien proberen wij met de haltetaxi die mensen te helpen voor wie de afstand te groot is. De mensen met een zodanige beperking dat zij van huis naar huis moeten hebben een WMO-pas. Zo hebben wij een garantie voor het openbaar vervoer opgebouwd. Met deze motie knalt de heer Van Oorschot daaruit en eist hij iets wat niet kan.

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik zou de gedeputeerde willen verzoeken om de plaats van de haltes in Oosterland niet te wijzigen. Die zitten namelijk beide in het dorp.

De heer **Van Oorschot** (PvdA). In de huidige situatie heeft de gedeputeerde duidelijk een punt. Hoogstwaarschijnlijk komt er 600 meter verder een extra afslag. Daarvoor heeft de gemeente Sluis geld gereserveerd. De bestaande halte zou kunnen worden behouden. De bus hoeft daar nauwelijks voor om te rijden en dat bespaart kosten. Ik raad de gedeputeerde aan daar nog eens goed naar te kijken.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik heb een juridisch probleem als in de motie wordt gezegd dat ik het moet garanderen. Als met de motie wordt bedoeld dat wordt bekeken wat de beste plek is, ook technisch gezien, en wat er gebeurt met het doorgaande verkeer, is het wat anders. Dat zijn namelijk de passagiers die we hard nodig hebben. Er moet een balans in komen voor de inwoners en voor de doorgaande reizigers, een balans tussen techniek en een balans tussen de financiën. We zullen ernaar kijken en we zullen het met de haltetaxi en met het WMO-vervoer zo goed mogelijk oplossen. We hebben zelfs gezegd dat we 35% van de reizigers dan kunnen helpen. Dat zit er nu in. Meer kunnen wij niet doen of Provinciale Staten moeten een paar miljoen ophoesten.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Bij de eerste bullet in de motie wordt het college verzocht, de bereikbaarheid van iedere kern in Zeeland met het openbaar vervoer te garanderen. De gedeputeerde geeft zelf aan dat de buurtbussen ook tot het openbaar vervoer behoren. Als je het breder trekt breek je de concessie toch niet open? Dat is naar mijn mening de bedoeling. Overigens spreekt de gedeputeerde over een balans voor de inwoners. Naar mijn mening is het geen balans voor IJzendijke.

De heer **De Kaart** (PvdA). Ik wilde hetzelfde aangeven als mevrouw De Milliano. De gedeputeerde heeft altijd verklaard te zullen garanderen dat iedere kern voorzien is van openbaar vervoer, op welke manier dan ook. Dat is ook de strekking van de motie.

De heer **Van Heukelom** (GS). Dan is de motie overbodig! U dient een motie in, terwijl u zegt dat ik er al ja tegen heb gezegd en dat het in Nieuwe Lijnen staat. Waarvoor wordt de motie dan ingediend?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Nee, nee, u zit alles om te draaien!

De **voorzitter**: Dit is de laatste interruptie van de PvdA op dit punt. U hebt nog redelijk de tijd om na te denken over uw tweede termijn en hier zo nodig op terug te komen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). De gedeputeerde draait de boel om. In het dictum van de motie staat dat wij het college verzoeken een oplossing te zoeken voor IJzendijke. De gedeputeerde heeft aangegeven daarmee bezig te zijn. In de tweede plaats signaleren we dat in de kleine kernen problemen gaan ontstaan, ook maatschappelijk gezien, met betrekking tot het openbaar vervoer. De motie verzoekt de gedeputeerde heel simpel om dat in kaart te brengen en een korte notitie daarover te schrijven. Niet meer en niet minder. Er zijn dus helemaal geen risico's aan verbonden en wij willen dat dit in kaart wordt gebracht. Het gaat om een groot maatschappelijk probleem. Dat is nu aangekaart door de bewoners van IJzendijke. Wij moeten dat breder trekken. Wij verzoeken de gedeputeerde gewoon om een notitie. That's it.

De **voorzitter**. Reageert de gedeputeerde nu of straks in tweede termijn?

De heer **Van Heukelom** (GS). Een groot maatschappelijk probleem? Er gaan er zeven of vier in een bus. Over welk probleem hebben we het nu?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Dat kleine kernen met het openbaar vervoer niet goed meer bereikbaar zijn en dat voorzieningen verdwijnen ...

De heer **Van Heukelom** (GS). Omdat ze niet in die bus gaan!

Mevrouw **Evertz** (PvdA). ... en mensen problemen hebben. Ik vraag de gedeputeerde om die knelpunten in kaart te brengen. Wij blijven echter in een cirkeltje rondpraten. Laat hij die knelpunten nu gewoon in beeld brengen, dan kunnen we er verder over praten. Daarbij moet tegelijkertijd een oplossing worden gezocht voor IJzendijke.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik vind het allemaal overbodig.

De heer **De Kaart** (PvdA). Over welk probleem hebben we het? Bepaalde bewoners maken nu gebruik van die bus die er op de plaats waar die nu bedacht is geen gebruik meer van kunnen maken. Dit gaat op voor een bewoner van De Okkernoot. Met een klein beetje goede wil is dat op te lossen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Die gaat met de haltetaxi, met een buurtbus of met het WMO-vervoer. Dat hebben we al besloten!

De **voorzitter**. Er is straks gelegenheid in tweede termijn om op dit onderdeel terug te komen.

Er is een verzoek binnengekomen van de fractie van de SGP om tien minuten te schorsen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Maar ik ben nog niet klaar! Er liggen nog allerlei vragen.

De Tafel van 15 is bij elkaar geweest. Het Waterschap blijft gewoon komen en niemand haakt af. Dat het wat vertraging had betekent dat de laatste zienswijze uit Schouwen-Duiveland in oktober binnen was. Wij hebben gezegd dat het wat strak is met één overheid en drie sporen. Wij willen echter blijven samenwerken en wij zullen de onderwerpen benoemen. Wij zijn nu bezig om met zijn vijftien voor 2 december een nieuwe opdracht te formuleren. Dat komt van onderop.

De heer **François Babijn** (PvZ). Als ik het goed heb begrepen neemt het Waterschap toch deel aan de Tafel van 15, ondanks het feit dat de meerderheid van de algemene ledenvergadering van het Waterschap daar nee tegen heeft gezegd. Heb ik dat goed begrepen?

De heer **Van Heukelom** (GS). U hebt heel goede oren. We wachten er maar even mee om dan van bovenaf een eigen extern bureau in te schakelen. De heer Harpe sprak in dat verband over Groningen, maar daar ging het om een herindelingsrapport.

Hij heeft ook gesproken over milieuhandhaving en lozingen. Dat is mij niet bekend. Als de heer Harpe dat nog een keer wil formuleren wil ik het uitzoeken. Dan zal ik er schriftelijk op terugkomen. Er zijn wettelijke afspraken over communicatie en dergelijke.

De PVV heeft gezegd op het nieuws te hebben gezien dat ik 14 of 19 miljoen heb laten lopen. Wij moeten handhaven. Het is ook onze taak om te saneren. De rest is voor Zeeland Seaports. De aannemers vragen 35 miljoen voor de sanering van het terrein. Dat hebben we. We zitten er bovenop en gedeputeerde Van Beveren is daar onze commissaris in geworden. Ik heb ook nog 3 miljoen gehad van mevrouw Mansveld. Daar moet het van kunnen. Dat is ook een afspraak. Er kan wel gezegd worden dat het loopt, maar elke maand ging er een miljoen van af. Ook wordt een opmerking gemaakt over AIMG en 59 miljoen, maar dat zijn allemaal rechtszaken. Over twee jaar is er niets meer. Ik heb het bestuur gezegd dat het met dit bedrag kan. Wij krijgen dat binnen en ik vind dat ik het hartstikke goed heb gedaan. De ene spreekt over een kleuter en de ander zegt dat ik de controle kwijt ben.

De heer **Harpe** (GL). Ik begrijp dat de heer Van Heukelom grip heeft op het Thermphos-dossier, maar wat betekent dan de opmerking in de begroting over onzekerheid over de afwikkeling ervan? Is dat zijn onzekerheid of die van de andere gedeputeerde?

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat is een kwestie van wat we toen niet wisten en nu wel weten. Wij wisten toen absoluut niet hoe die sanerings-BV zou gaan werken. Er zitten ook oprichtingskosten rondom deze sanerings-BV. Er moet ook een verdeling worden gemaakt met Zeeland Seaports. Daar zullen die gelden misschien voor gebruikt worden. We willen niet – en het mag ook niet – iets anders met die 35 miljoen doen dan saneren. Dan zouden we in overtreding zijn. De bijkomende kosten zitten erin voor de komende jaren. Dat is 4,5 miljoen.

De PVV heeft gevraagd of er iets is wat ik weet en zij niet. Heel wat! Dat wil ik ook zo houden.

De Tafel van 15 is door het CDA en de ChristenUnie ter sprake gebracht en daar ben ik inmiddels op ingegaan. We hebben op dit moment geen behoefte aan een nog strakkere opdracht. De Partij voor Zeeland heeft over verkleining van de eigen organisatie gesproken. Dat hebben wij al gedaan. Voor het overige wil de Partij voor Zeeland met iedereen samenwerken. Dat is heel mooi.

Mevrouw **Van Unen** (SP). We zijn de krimpgelden nog kwijt.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ja, die is ook verdwaald. Er zijn geen krimpgelden. Er zijn Krimpfactoren.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Zitten die in onze begroting?

De heer **Van Heukelom** (GS). Ja.

Mevrouw **Van Unen** (SP). En die bestemmen we nu voor andere dingen?

De heer **Van Heukelom** (GS). Nee, we geven zelfs meer uit dan we krijgen. Daar is mevrouw Van Unen stil van!

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ja, daar ben ik stil van.

De heer **Van Heukelom** (GS). Zeeuws-Vlaanderen is de enige regio in Nederland waar op een aantal van 100.000 zo gigantisch veel wordt geïnvesteerd in de infrastructuur en in het onderwijs. We hebben net een nieuw project binnengehaald. Schitterend!

De heer **François Babijn** (PvZ). Dan rekent gedeputeerde het project Waterdunen natuurlijk ook mee? Dat betekent een enorme impuls.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik praat met u even niet over Waterdunen. Is dat goed?

De **voorzitter**. Ik begrijp dat de gedeputeerde nu echt klaar is met zijn eerste termijn. Ik dank hem voor zijn antwoorden en zeker voor het laatste deel dat kort en zakelijk was.

Mij heeft een verzoek bereikt van de SGP voor een schorsing van ongeveer tien minuten.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De **voorzitter**. We beginnen met de tweede termijn van de Staten. Gezien het aantal interrupties in eerste termijn ga ik ervan uit dat de tweede termijn betrekkelijk kort kan zijn. Voor sommige fracties zal dat ook moeten, gezien de spreektijd. Het woord is aan de heer Dorst.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Ik dank het college voor de beantwoording van de vragen en voor de duidelijkheid over een aantal onderwerpen. In december krijgen wij een voorstel van GS met mogelijke bezuinigingen. Wat ons betreft gaat het dan niet alleen om de middelen die beschikbaar zijn, maar ook om de verantwoordelijkheid die wij dragen. In die context willen wij ernaar kijken.

Gedeputeerde Van Beveren is ingegaan op de kerntakendiscussie. Gedeputeerde Staten zullen ons inzicht geven. Dat is prima, maar wij verzoeken om daarbij oog te blijven houden voor de ijkpunten uit het

Provinciefonds. Daar hebben we elkaar in het verleden vaak op aangesproken. Wij horen graag of die erin zitten.

De PvdA heeft gesproken over een fondsvorming. Daar hebben wij moeite mee; wij zien een en ander graag in bestaand beleid geborgd. Anders moet opnieuw democratisch toezicht worden georganiseerd en separate besluitvorming en planbeoordeling worden opgetuigd. We vinden het op zichzelf een goed idee om middelen beschikbaar te stellen als dat mogelijk is, maar wel in bestaand beleid.

Gedeputeerde De Reu heeft veel vertrouwen in gelden uit Brussel. Ik hoor graag of ik goed heb begrepen dat wij in december concreet geïnformeerd worden over de status daarvan.

Alle partijen zijn ingegaan op de verlenging van de Cultuurnota. Dat is voor ons een moeilijk punt. Als in het voorjaar 2015 sprake kan zijn van een generieke korting – waarschijnlijk kunnen wij pas op dat moment spreken over de hoogte ervan – kunnen wij een integrale afweging maken en kunnen wij instemmen met deze verlenging. Wij krijgen graag de toezegging van de gedeputeerde over een generieke korting in het voorjaar van 2015.

De heer **Colijn** (CU). Dat betekent dat de oude Staten een besluit nemen over de generieke korting in het voorjaar van 2015. Heb ik dat goed begrepen?

De heer **Dorst** (SGP). Dat klopt, maar de hoogte daarvan zullen we dan moeten bepalen aan de hand van de beschikbaarheid van middelen en de integrale inzage in de totale financiële situatie.

Wij hebben moeite met de motie van GroenLinks over Evides.

De heer **Frans Babijn** (CDA). Ik kom nog even terug op die generieke korting. De heer Dorst zegt in feite dat een nog onbekend bedrag gekort moet worden en dat zijn fractie nu akkoord gaat met de verlenging van de Cultuurnota. Wanneer het bedrag bekend is wil hij een integrale afweging maken van het totaalpakket van alle taken van de provincie. Is dat zijn redenering?

De heer **Dorst** (SGP). Onze denklijn komt voort uit onze vraag aan de gedeputeerde, namelijk of wij er de verantwoording voor kunnen nemen om op één beleidsonderdeel niet te korten en op alle andere wel. Op deze manier kunnen wij bezuinigen, eerlijk verdeeld over alle beleidsterreinen. Die afweging kunnen we in het voorjaar van 2015 maken.

De heer **Frans Babijn** (CDA). Ik moet dat even op mij laten inwerken.

De heer **Dorst** (SGP). Ik was aan de moties bezig. Nogmaals, wij hebben moeite met de motie van GroenLinks over Evides, omdat wij het in zijn geheel willen afwegen.

GroenLinks heeft ook een motie ingediend over de Tafel van 15. Wij achten dat op dit moment niet nodig.

Als de eerste bullet uit de opdracht aan de Staten in de motie over het openbaar vervoer kan vervallen willen wij overwegen om deze motie te steunen. Maar dat horen wij straks.

Wij zullen de motie over de kustbebouwing niet steunen. Wij vinden het een goed punt om bij de evaluatie van het Omgevingsplan mee te nemen.

De motie over de vlag op Coming Out Day zal mijn fractie niet steunen. Daar hebben wij een aantal overwegingen voor die ik de Staten wil voorhouden. Van oudsher hebben wij landelijk een vlaginstructie, een nationaal symbool. Het vlaggen op overheidsgebouwen is een nationaal gebeuren waarin iedere inwoner zich zonder moeite verenigd kan voelen. Het vlaggen in de bedoeling zoals in de motie uitgesproken kan zorgen voor precedentwerking. Bovendien kunnen er allerlei vlaggen zijn die zorgen voor ambivalentie. Daarmee bedoel ik in conflict zijnde emoties die gerelateerd zijn aan hetzelfde object. Dat is mogelijk, maar het is de vraag of je dat bij een overheidsgebouw moet willen. Door onze levensovertuiging hebben wij inhoudelijk moeite met deze vlag. Overigens is 11 oktober elk jaar een heel feestelijke dag, want dan viert onze fractiegenoot Harry van der Maas zijn verjaardag!

Peter Bootsma schreef het boek "De verbeelding aan de macht" over het kabinet van Joop den Uyl van 1973 tot 1977. In dat kabinet zat een staatssecretaris van Financiën, de heer A.P. van der Stee, die zei in alle debatten over de maatschappelijke pijn van financiële krapte altijd twee hoofdlijnen te ontdekken. De eerste is de echte werkelijkheid en de tweede is het zicht op de werkelijkheid.

De **voorzitter**. Wilt u nu echt afronden? Uw spreektijd is voorbij.

De heer **Dorst** (SGP). Het zicht op de echte werkelijkheid wil ik u toch nog voorhouden. We zijn het er van harte mee eens dat het moeilijke tijden zijn, maar desondanks zijn we onvoorstelbaar rijk gezegend in ons land als we kijken naar grote delen van de wereld. Dezelfde minister-president zei dat de tijd van voor de crisis niet meer terugkomt, maar dat ons leven daar niet per definitie ongelukkiger op hoeft te worden.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ik was in eerste termijn vergeten om complimenten te maken aan de ambtelijke organisatie. Ik meen dat oprecht. In de eerste vergadering waarin wij financiële stukken bespraken, stond ik met vier A4-tjes over de Voorjaarsnota en in deze afgelopen periode zijn onze financiële stukken echt heel veel verbeterd. Ik was dat vergeten te melden, maar de gedeputeerde zal dat vast overbrengen.

Wij blijven vandaag met een moeilijk gevoel zitten over deze begroting. Ik heb de uitleg van de gedeputeerde begrepen. Gezien vanuit zijn positie vind ik het ook een heel terecht standpunt. De Staten hebben echter een andere verantwoordelijkheid. De 10 miljoen blijven boven de markt hangen. Moeten we die nog extra bezuinigen als het dividend niet wordt uitgekeerd? Dat is een enorm groot gat.

De gelden uit de Economische Agenda zijn nog niet besteed. Kan dat misschien worden uitgesteld totdat we meer zekerheid hebben over die 10 miljoen?

Over de Cultuurnota hebben wij deze keer een afwijkend standpunt. Wij zijn het niet eens met de inhoud van de Cultuurnota. Wij zijn van mening dat dit college behoorlijk op de grote evenementen inzet, maar wij zijn ook van mening dat de beslissing daarover aan de volgende Staten is. Wij vinden het echter een slecht idee

als wij niet instemmen en het andere scenario in werking treedt. Wij zullen dus wel instemmen met de verlenging.

In eerste termijn heb ik een motie aangekondigd. Die is inmiddels ingediend. De PvdA heeft deze motie medeondertekend, waar wij heel blij mee zijn.

De **voorzitter**. Door de leden Van Unen en Evertz is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland in vergadering bijeen op vrijdag 14 november 2014,

overwegende dat:

- *er in Zeeland 8.500 kinderen opgroeien in armoede;*
- *deze Zeeuwse kinderen zelf niets kunnen doen om deze situatie te veranderen;*
- *deze Zeeuwse kinderen een heleboel moeten missen;*
- *deze Zeeuwse kinderen waarschijnlijk onze gesubsidieerde culturele instellingen en evenementen nooit kunnen bezoeken;*
- *deze Zeeuwse kinderen een achterstand oplopen die zij de rest van hun leven niet meer in kunnen halen;*

verzoeken Gedeputeerde Staten:

1. *In overleg te gaan met de door de provincie gesubsidieerde culturele instellingen om als randvoorwaarde voor subsidieverstrekking iets te doen voor deze kinderen, bijvoorbeeld gratis entree;*
2. *Provinciale Staten op de hoogte te houden van de voortgang van deze gesprekken,*

en gaan over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Zij krijgt nr. 6.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Dat brengt mij bij de moties van de andere partijen.

Wij zullen de motie van de PvdA over het openbaar vervoer steunen, evenals de motie over de kustbebouwing en die over de Coming Out Day.

De motie van GroenLinks over Evides zullen wij niet steunen. Wij vinden het op dit moment een heel slecht besluit om nog een onderdeel weg te halen bij een bedrijf dat op dit moment in zwaar weer verkeert.

Ook de motie over een steuntje in de rug voor de Tafel van 15 – waar wij toch al geen voorstander van zijn – zullen wij niet steunen.

De heer **Hijgena** (D66). Voorzitter. Ik zal eerst kort reageren op de opmerkingen van de gedeputeerden. Ik vind het jammer dat de gedeputeerden het niet eens worden over wie de cijfers geeft. De heer Van Beveren vond dat het binnen D66 moet gebeuren, de heer De Reu vond dat hij het zelf moest doen en de enige die onderwijs echt in de portefeuille heeft – de heer Van Heukelom – gaf geen cijfers. Overigens is er in een volksvertegenwoordiging maar een die het recht heeft om cijfers te geven en dat is de kiezer.

De cijfers voor het rekenwerk geef ik dan ook terug aan gedeputeerde De Reu. Ook al was het gemiddeld een 7 en zou ik daar best tevreden mee

kunnen zijn, het rekenwerk is gedaan door de ambtelijke organisatie. Die wil ik daar hartelijk dank voor zeggen. Ik wil daaraan meteen een compliment voor dezelfde ambtelijke organisatie voor deze begroting en Najaarsnota hechten. Dat hadden we nog niet gedaan en ik verzoek de heer Van Beveren ook onze complimenten over te brengen.

Ik heb in eerste termijn al gezegd dat wij het voorstel tot verlenging van de Cultuurnota zouden steunen. Het scheelde echter nog maar een klein stukje of de heer De Reu had die steun verspeeld door te spreken over 2,4 miljoen of een beetje minder. Ik mag hopen dat het "of een beetje minder" een verspreking was; je doet een voorstel voor 2,4 miljoen of je doet het niet. Ik hoor graag in tweede termijn van hem of het zo gelezen mag worden, anders moeten wij onze steun nog intrekken.

De motie van de SP en de PvdA over de armoedebestrijding in de Cultuurnota zullen wij steunen. Eigenlijk is het geen taak voor de provincie, maar we hebben het hier echt over een maatschappelijk probleem en in zo'n geval moet zoiets ruim geïnterpreteerd worden.

De motie van GroenLinks over Evides zullen wij ook steunen. Wij erkennen overigens dat hier sprake is van een samenhang met de aandeelhoudersstrategie. deze mag hierdoor niet ondergesneeuwd raken. In deze motie wordt echter gesproken over verplichtingen die wij hebben en daar komen wij niet onderuit. Wij zullen er dus serieus rekening mee moeten houden. Om die reden steunen wij de motie.

De motie over de Tafel van 15 achten wij niet relevant en zullen wij dus niet steunen.

De motie over het openbaar vervoer treft hetzelfde lot.

De motie over de kustbebouwing ondersteunen wij wel. Dat zal ook wel moeten, want wij hebben deze motie mede ingediend.

De motie over Coming Out zullen wij ook ondersteunen, hoewel wij het vlaggen voor een speciale groep in de samenleving op een speciale dag een totaal overbodige zaak vinden. Bij ons doen alle mensen op alle dagen mee in de samenleving. Dat willen wij graag uitdragen. Als wij de regenboogvlag nu echter niet zouden ondersteunen – ik zeg dit ook in de richting van de heer Dorst – breng je het gevoel over dat je er anders over denkt. Dat zou ik jammer vinden en om die reden zullen wij deze motie ondersteunen, hoewel wij er ook iets niet juist in vinden.

In mijn eerste termijn ben ik vergeten een opmerking te maken. Misschien is dat maar goed ook, want voorts ben ik van mening dat de Westerscheldetunnel zo vroeg mogelijk tolvrij gemaakt moet worden.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerden voor de beantwoording van de vragen. Ook dank ik de ambtelijke organisatie voor de duidelijke begroting en Najaarsnota.

Over het Fonds Economie en Werkgelegenheid zullen wij natuurlijk nadenken. Ik heb daar ook verder geen politieke gevolgen door middel van een motie of toezeggingen aan verbonden. Wij gaan er goed over nadenken hoe wij dat verder vormgeven.

Ik heb in eerste termijn al naar voren gebracht dat wij het collegebesluit tot verlenging van de Cultuurnota steunen. De heer Dorst heeft een toezegging gevraagd

met betrekking tot de generieke bezuiniging. Ik wacht even af hoe de gedeputeerde daarop reageert. Aangezien het een PvdA-gedeputeerde is mag van ons niet verwacht worden dat wij daar een-twee-drie tegenin zullen gaan.

Wij hebben samen met de SP een motie over armoedebestrijding ingediend. We hadden het graag zelf bedacht, maar wij steunen deze motie volledig omdat kinderen die in armoede leven ook recht hebben op een cultureel rijk leven.

De motie van GroenLinks over Evides kunnen wij niet steunen. Zoals ik al eerder heb aangegeven willen wij eerst het voorstel van GS afwachten met betrekking tot de strategische opties van DELTA. Als wij deze motie ondersteunen gaan wij echt op ramkoers en dat willen wij niet.

In de motie over de Tafel van 15 wordt gesproken over een externe deskundige. Deze motie zullen wij ook niet ondersteunen.

Het moge duidelijk zijn dat wij volledig achter de vlaginstructie staan. Mijn vraag aan de heer Dorst is of dit voor zijn partij ook geldt voor de Europese vlag. Niet iedereen is daarvoor. De PvdA vindt de in de motie voorgestelde vlaginstructie heel belangrijk.

Ik heb nog een tweede vraag aan de heer Dorst. Als ik hem goed heb beluisterd wil hij de motie met betrekking tot het openbaar vervoer ondersteunen als het punt over de bereikbaarheid van iedere kern wordt geschrapt. Zouden wij in dat geval de steun van de SGP krijgen? Zo heb ik het namelijk begrepen.

De heer **Dorst** (SGP). Over het eerste punt heeft de gedeputeerde duidelijk aangegeven dat dit juridisch moeilijk ligt. Wij vinden het echter een goed idee om nog eens met Connexxion te kijken waar alle knelpunten zitten. Dan kunnen wij de motie steunen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). De punten 2 en 3 kan de SGP dan volledig ondersteunen?

De heer **Dorst** (SGP). Ja.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Mijn fractie is door deze toezegging van de SGP bereid om dat punt schrappen.

De **voorzitter**. De motie op stuk nr. 1 van de leden Evertz en De Kaart is in die zin gewijzigd dat het dictum thans luidt:

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- *in samenwerking met Connexxion mogelijkheden te onderzoeken om de bushalte in de kern IJzendijke te behouden;*
- *te inventariseren welke andere Zeeuwse kernen knelpunten in de bereikbaarheid met het openbaar vervoer ondervinden en welke oplossingen voor die knelpunten kunnen worden aangedragen;*
- *Provinciale Staten hierover door middel van een korte notitie te informeren,*

en gaan over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Dan is nu het woord aan de heer Harpe. Zijn spreektijd is beperkt, maar dat heeft hij waarschijnlijk zelf al gezien.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik dank gedeputeerde Van Beveren voor zijn antwoord. Hij heeft misschien wel gelijk en dat heb ik misschien ook. Dat is het lastige van dit onderwerp. Als hij zegt dat het een sluitende begroting is en ik zeg dat het dat niet is, zijn er aan beide kanten elementen die waar en niet waar zijn.

Ik ben altijd gewend geweest om voor deze begroting te stemmen. Gelet op wat ik al gezegd heb zal ik dit keer niet kunnen instemmen met de begroting.

Ik heb de gedeputeerde nog wel gevraagd een brief over Evides beschikbaar te stellen die van de minister zou zijn ontvangen.

Het voorstel tot verlenging van de Cultuurnota vind ik een dilemma. Ik zal het voorstel van het college niet steunen.

De toezegging van de gedeputeerde met betrekking tot de Tafel van 15 vind ik voldoende en om die reden trek ik de motie in.

De **voorzitter**. De motie van GroenLinks op stuk nr. 5 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Ik heb een heel korte reactie. Wij hebben het college een vraag gesteld over het Thermphos-dossier, namelijk of er iets is wat de Staten moeten weten, iets wat hij tot nu toe niet heeft gedeeld. De gedeputeerde antwoordde dat hij inderdaad dingen wist die hij niet met de Staten had gedeeld en blijikbaar is hij dat ook niet van plan. Ik kan hem vast in het vooruitzicht stellen dat wij daar schriftelijke vragen over zullen stellen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ik dank alle gedeputeerden voor hun antwoorden, maar er zijn nog een paar vragen waarop ik nog antwoord wil krijgen. Naar aanleiding van ons werkbezoek aan het grootste landbouwbedrijf hebben wij aangegeven dat de producten nu in bulkvorm de provincie uitgaan en er elders heel veel mensenhanden aan te pas komen. Wellicht zijn er samen met de sector initiatieven te bedenken, waarin verwerking van de producten binnen de provincie kan worden gehouden. Dat is een vraag voor de landbouw-gedeputeerde.

Ik heb ook gevraagd wat het college denkt van de intensieve samenwerking tussen gemeenten, Waterschap en Rijk op het gebied van onderhoud van de wegen. Kan de gedeputeerde aangeven of dat is te realiseren?

Wat betreft de antwoorden van mevrouw Schönknecht over onder andere het Ganzenakkoord merk ik op dat wij blij zijn dat het bijna zo ver is. We zien het heel graag tegemoet. Wij hopen dat het dit jaar of in elk geval deze Statenperiode kan worden afgewikkeld.

Hetzelfde geldt voor de PAS. De gedeputeerde heeft gezegd dat zij ermee opstaat en ermee naar bed gaat. Dat hoeft voor ons nu ook weer niet. We begrijpen dat zij daar zeer haar best voor doet, maar wij willen daar graag de stappen in zien.

Ik kom ook nog even terug op het Volkerak-Zoommeer. Op bladzijde 3 van de Najaarsnota wordt vermeld dat het vooral gaat om het extra dat wordt gevraagd. Vanuit het Rijk wordt nog eens 20 miljoen extra aan de regionale partijen in de periode tot 2028 gevraagd. Het is nog niet begroot en daar moet nog een

besluit worden genomen. Wat het CDA betreft doen we dat nog even niet. Ik krijg daarop graag de reactie van de gedeputeerde.

Wij zullen het voorstel van het college tot verlenging van de Cultuurnotaperiode steunen, maar we zijn wel benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde.

Ons oordeel over de moties zal bij de stemming zichtbaar zijn.

De heer **Harpe** (GL). De CDA-fractie steunt de motie over de Cultuurnota. Houdt dat in dat zij in de volgende beleidsperiode dat voorstel ook helemaal zal nakomen, whatever er ook gebeurt?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Het is geen motie, maar een voorstel van het college. Dat voorstel steunen wij inderdaad.

De heer **Harpe** (GL). Dat wilt u na de verkiezingen ook volhouden?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Het is voor één jaar. Dat klopt.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Ik dank het college voor de duidelijke en uitgebreide beantwoording. Ik vat uit onze bijdrage nog even samen dat in ieder geval de gedeputeerde over de Tafel van 15 heeft aangegeven dat de zaak op koers ligt en dat we in december een definitief antwoord krijgen over de stand van zaken. Wij zijn blij met dat bericht.

De verlenging van de Cultuurnotaperiode is een andere zaak. Wij zijn vanmorgen duidelijk geweest. Na een coalitieoverleg wordt voorgesteld om er een kaasschaafmethode van te maken. Wij vragen ons af of dat nu maatwerk is. Moeten we daar nu blij mee zijn? Eerlijk is eerlijk, voor een evenwichtige afweging zouden wij liever zien dat we het zelf doen, op een goede manier en in een afgewogen sfeer. Wij zijn ervaren en ik denk dat we dat snel kunnen doen. Mocht de coalitie besluiten het via een kaasschaafmethode te doen en dus een generieke korting ook op de Cultuurnota vast te stellen, het zij dan zo. Maar dat is dan wel het minste. Wij zullen toch tegen het voorstel stemmen om te verlengen.

Wat betreft de motie over het openbaar vervoer zijn wij van mening dat voldoende antwoord is gegeven door de gedeputeerde om dat te borgen. Een aantal overwegingen in de motie is allang besproken in de commissies. Als straks het vastgestelde beleid tot uiting komt garandeert dat al hetgeen de provincie moet doen om het openbaar vervoer ook in kernen zo goed mogelijk te regelen. Ook zonder het eerste punt in het dictum van de motie achten wij haar overbodig.

Wij zijn mede-indiener van de motie over de kustbebouwing en vanzelfsprekend steunen wij deze motie.

Over de motie over het vlagvertoon willen wij het volgende zeggen. We zien de acceptatie van lesbiennes, homo's en biseksuele mensen als een kernwaarde in onze samenleving. Wij vinden dat de overheid hierin een voorbeeldfunctie moet vervullen, bovenal in haar wetgeving, personeelsbeleid en handhavingsbeleid. We vinden het echter geen goed gebaar om jaarlijks op 11 oktober de regenboogvlag van de Abdij in Middelburg te laten wapperen om de volgende redenen. Het hijsen van de vlag en vlaggen van overheidsgebouwen is onderdeel

van officieel landelijk beleid en wordt centraal vastgesteld. Doorgaans hanteren we daarbij ook redenen van algemeen maatschappelijk belang, zoals het uiten van nationale of regionale rouw of van vreugde. De in de motie omschreven motieven, inclusief het vlaggen voor of namens belangengroepen, sluit hier niet bij aan. We zien dan ook geen reden om in dit geval van het landelijk beleid af te wijken en zullen deze motie niet steunen.

De **voorzitter**. Uw spreektijd is om, dus u moet afronden.

De heer **Colijn** (CU). De motie op stuk nr. 4 over Evides steunen wij niet. Wij vinden het nog te vroeg. De motie op stuk nr. 5 over het steuntje in de rug voor de Tafel van 15 is niet nodig en steunen wij evenmin. Wij hebben wat discussie gehad over de motie op stuk nr. 6. Wij hebben gezegd dat het Jeugdcultuurfonds al € 450 per jaar geeft aan de gezinnen waarin de kinderen al een aantal culturele zaken zouden moeten missen. Aan de andere kant is het verzoek aan Gedeputeerde Staten zodanig geformuleerd dat overleg en steun om te kijken of er ruimte bij de culturele instellingen is, helemaal geen kwaad kunnen. In dit geval zullen wij deze motie wel steunen, ondanks het feit dat wij niet helemaal overtuigd zijn van de noodzaak.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De SP is heel blij met deze steun, maar ik wil nog even wat feiten geven over het Jeugdcultuurfonds. Vorig jaar zijn 140 aanvragen gehonoreerd. Daarbij gaat het over 8.500 kinderen. Het is zodanig geformuleerd dat het in overleg gaat. Het is ook de bedoeling om het budgettair neutraal te doen, want we gaan ervan uit dat die kinderen er anders niet komen. Er worden dus geen entreegelden misgelopen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Omwille van de krappe tijd die wij nog hebben, zal mijn bijdrage kort zijn.

Wat betreft de Cultuurnota wachten wij de reactie van de gedeputeerde af op de inbreng van de heer Dorst van de SGP.

Wat wij van de moties vinden zal tot uitdrukking komen in ons stemgedrag en de stemverklaring die wij hopen daarvoor te mogen afleggen. We hebben nog wat vragen over de moties over de kustvisie en de kinderen in armoede. Voorzitter. Ik hoop dat u collega Van Gent in staat wil stellen die vragen nu in te brengen.

De **voorzitter**. Als de heer Van Gent dat kort kan krijgt hij daar de gelegenheid voor.

De heer **Van Gent** (VVD). Voorzitter. Wij hebben nog behoefte aan een nadere reactie van de gedeputeerden op de motie op stuk nr. 2 over de kustbebouwing en op de motie op stuk nr. 6, vooral over de praktische uitvoerbaarheid van de laatste motie.

Is dat kort genoeg?

De **voorzitter**. Buitengewoon!

De heer **François Babijn** (PvZ). Voorzitter. De motie op stuk nr. 1 over het openbaar vervoer van de PvdA zal ik met alle plezier steunen.

Wij zullen tegen de motie op stuk nr. 2 over de kustbebouwing stemmen. Het staat namelijk haaks op

ons standpunt over vermindering van regeldruk en meer autonomie voor gemeenten.

Wij zullen ook tegen de motie op stuk nr. 3 over het vlagbeleid stemmen. Wij willen alleen de nationale vlag voor iedereen. Wij volgen het betoog van de ChristenUnie in dezen volledig.

Wij zullen voor de motie op stuk nr. 4 over Evides en het netwerkbedrijf stemmen. Zoals de heer Harpe al zei, voordat het te laat is.

Namens de PvZ zal ik tegen de motie op stuk nr. 5 over de Tafel van 15 stemmen. Wij hebben geen behoefte aan een nieuwe bestuurslaag. Het Waterschap neemt nu toch deel aan de gesprekken. Als het hoogste orgaan, de algemene vergadering, zegt ermee te stoppen, verbaas ik mij erover dat het uitvoerende, het dagelijks bestuur, gewoon verder gaat. De PvZ zal daarover ook vragen stellen in het Waterschap. Daar ben ik van overtuigd.

Wij zullen uiteraard meegaan met de motie van de SP op stuk nr. 6.

Om het voor de volgende Staten mogelijk te maken om eventueel ook bij cultuur – indien noodzakelijk -- bezuinigingen door te voeren, zal ik namens de PvZ tegen het voorstel stemmen.

Ten aanzien van de krimpgebieden heb ik op 15 november 2013 een amendement ingediend over de bestemming van de krimpgebieden. De PvZ, de PVV en de SP hebben daarvoor gestemd. Destijds was ook de conclusie dat de krimpgebieden weggezet zijn in de begroting. Dan mag Zeeuws-Vlaanderen nog zoveel mooie dingen gekregen hebben, de krimpgebieden -- het geld dat de provincie Zeeland niet aan Den Haag hoeft te betalen -- moeten specifiek bestemd worden voor Zeeuws-Vlaanderen. Dat is niet gebeurd. Het geld is algemeen bestemd, maar niet specifiek voor Zeeuws-Vlaanderen. Wij waren er toen op tegen en daar zijn we nog steeds op tegen. In het verleden zei men dat die 9,6 miljoen niet zomaar zouden worden uitgedeeld. Er moesten goed onderbouwde verzoeken van de gemeenten komen. Plotsklaps was het verdwenen. Dit is een samenvatting van de zienswijze van de PvZ op de krimpgebieden. Deze begroting is niet meer sluitend en dat is mede aanleiding voor de PvZ om tegen de begroting te stemmen.

De **voorzitter**. We zijn hiermee gekomen aan het einde van de tweede termijn van de Staten. Ik nodig het college graag uit om te beginnen aan zijn tweede termijn, in de eerste plaats de heer Van Beveren.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Ik heb in eerste termijn gezegd dat we bij de voorbereiding van de takendiscussie ook inzicht zullen geven in het Provinciefonds, dat wil zeggen waar we het geld voor krijgen en waaraan we het uitgeven. In het jargon worden dat ijkpunten genoemd. Dat was dus al beloofd.

Aan het lijstje complimenten worden toegevoegd de SP, D66 en de PvdA.

De heer Harpe heeft in eerste termijn de brief van I en M genoemd, maar er niet om gevraagd. Wij hebben wel het verzoek gekregen van een ambtenaar van de Statengriffie, die mij zei dat de brief aan GS is gericht en via GS kan worden doorgestuurd. We zullen dat procedureel netjes afwikkelen.

De heer **Harpe** (GL). Het is jammer dat ik de inhoud slechts zeer bescheiden ken. Ik was en ben nog steeds in de veronderstelling dat de brief betrekking heeft op deze agenda. Ik constateer dat we nu besloten vergaderingen hebben, geheimhouding en stukken die we niet op tijd te zien krijgen. Dat vind ik jammer.

De heer **Van Beveren** (GS). Dat was ook al in eerste termijn te merken. U hebt wat dat betreft een informatieachterstand, omdat u bepaalde bijeenkomsten niet hebt bijgewoond. Dat klopt. Het is niet anders.

De heer **Harpe** (GL). Dat vind ik echt onzin. Ik vraag om een stuk en ik krijg het niet. Ieder Statenlid heeft daar recht op. Ik kom er nog op terug.

De heer **Van Beveren** (GS). Wij hebben het verzoek gekregen van een ambtenaar. Ik heb gevraagd waarom om die brief werd gevraagd. Daar heb ik geen reactie meer op gehad. Er is niet aangegeven dat de heer Harpe dat verzoek heeft ingediend. Het is echter geen probleem, want hij heeft dat nu wel gedaan. We gaan het nu netjes procedureel vervolgen. Het komt helemaal goed, zo verwacht ik.

Mevrouw De Milliano heeft gevraagd of wij initiatieven kunnen ontwikkelen om landbouwproducten binnen de provincie te verwerken. Ik denk niet dat de provincie dit hoeft te doen. Overigens moeten we nu op onze centen passen, zeker als het om de budgetten gaat die we nog in de Economische Agenda hebben. Voor landbouw zijn die zeer beperkt. Wel gebeurt dit al op heel veel terreinen. Ik wijs op de spruiten die ook op het bedrijf worden verwerkt en netjes worden ingepakt. In de fruitteelt gebeurt dat ook meer en meer. Het zijn maar een paar voorbeelden, maar het gebeurt dus op allerlei terreinen. Een ander voorbeeld is het Verscentrum. Het gaat met vallen en opstaan en het gaat om kleinere hoeveelheden landbouwproducten. Die worden samengebracht, verwerkt en verpakt. Het bedrijf is al een paar keer failliet gegaan, dus het gaat allemaal moeilijk. Er zijn echter ondernemers die het zelf goed oppakken. Ik ken geen plannen van de provincie om dat te stimuleren, maar ik denk ook niet dat het nodig is omdat de sector het zelf goed oppakt.

Over de vraag hoe wij staan tegenover samenwerking op het gebied van onderhoud van wegen kan ik duidelijk zijn. Dat vinden wij een prima zaak. Waarom zouden wij niet goed samenwerken op het gebied van onderhoud van wegen tussen waterschap, provincie, gemeenten en ook het Rijk? Daar zijn we ook over in gesprek. Het maakt voor de burger natuurlijk helemaal niet uit wie een weg onderhoudt als die maar goed wordt onderhouden. Hetzelfde geldt voor de gladheidsbestrijding. Het interesseert niemand wie de gladheidsbestrijding verzorgt als het maar gebeurt en de weg of de straat maar sneeuwvrij is. Zo zitten wij er ook in. Dat doen wij op allerlei terreinen. Het kan bijvoorbeeld ook voor de steunpunten gelden. Die gesprekken worden opgestart.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Ik wil wat uitvoeriger ingaan op de vraag van de CDA-fractie. Het CDA heeft samen met andere partijen in april 2012 een motie ingediend, waarin werd gepleit voor het zout maken van het Volkerak-Zoommeer. De jaren daarna is regelmatig de medefinanciering door de regio

aan bod geweest. Vooral in de commissie REW hebben we daar met regelmaat over gesproken. Dat heeft het afgelopen voorjaar geresulteerd in een zogenaamd regiobod dat op 26 mei van dit jaar door PS is goedgekeurd. Inmiddels heeft het Rijk aangegeven dat er rekening mee wordt gehouden dat de financiering rond kan komen, ondanks het feit dat er nog een gat in de landelijke begroting zit. Toch is besloten tot het in principe zout maken van het Volkerak-Zoommeer. Wij zouden wat mij betreft een vreemd figuur slaan als wij dat regiobod nu zouden intrekken. We hebben wel toegezegd te zullen kijken naar dekking voor die 5 miljoen, die overigens niet volgend jaar of het daarop aan de orde is. Die mogen we nog niet uitgeven, maar het bedrag is wel voorzien voor eerst het aanleggen van zoet water en daarna het zout maken van het Volkerak-Zoommeer. We moeten met de overheid een bestuursovereenkomst tekenen. Dat moet nog deze Statenperiode worden afgerond. We hebben daarna een jaar de tijd om de ontbrekende financiering via gebiedscoöperaties bij elkaar te krijgen. Dat is de voorwaarde die de minister in de Rijksstructuurvisie heeft gesteld. De provincie Zuid-Holland geeft een extra bijdrage van 10 miljoen en ook de provincie Brabant draagt een steentje bij. Voor ons staat 5 miljoen op de lat. In de commissie heb ik toegezegd om de dekking door de jaren heen te zoeken in de structurele middelen.

Er staan wat zaken in de motie van de PvdA waar ik wat moeite mee heb, bijvoorbeeld windmolens op zee. Dat is een zaak van het Rijk. In goed overleg met gemeenten hebben wij een reactie naar het Rijk gestuurd, dat is precies de manier waarop wij dat willen aanpakken. Strandbebouwing wordt slechts zeer beperkt toegestaan en dan hebben we ook nog het beleid inzake veiligheid van de waterkeringen en de landschapskwaliteit. Daar moeten we ook allemaal al aan voldoen. Over hoogbouw aan de kust is wel discussie gevoerd, maar wellicht kan de PvdA mij zeggen waar dat heeft geleid tot ongewenste ontwikkelingen. Die zijn er niet. Samen met de gemeenten zijn we daar uitgekomen. Ik zal de punten meenemen in de partiële herziening van het Omgevingsplan, maar ik zal de motie niet een-op-een overnemen.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Wat betreft de verlenging van de periode van de Cultuurnota spelen drie elementen een rol, dat wil zeggen de inhoud van het beleid, de financiën en de bevoegdheid van deze of van de nieuwe Staten. Ik constateer dat een aantal Statenleden terugkomt op hun besluit dat het aan de nieuwe Staten is om daarover een besluit te nemen en dat zij dat zelf willen nemen. Het ChristenUnie was daar het meest expliciet in, maar ik begrijp dat ook van de SGP. Ik weet niet of we daarover moeten stemmen of koppen moeten tellen, maar ik heb het idee dat er een meerderheid voor is om de kaders nog in deze Statenperiode aan te geven. Ik merk ook dat de zorg van een aantal fracties niet zozeer is ingegeven door de inhoud van de Cultuurnota, maar juist door de financiën, waarbij voor 2016 voor één jaar al dan niet cultuurgeld wordt uitgezonderd van een eventuele bezuinigingsmaatregel waarvan wij de details nu nog niet kennen. Ik heb de koppen geteld en ik constateer dat het voorstel van GS het ruim haalt als wij uitgaan van een meerderheid van het huidige aantal Statenleden. Ik ben echter niet zo van het koppen tellen. Ik vind het van

belang om een breed draagvlak in de Staten te hebben voor dermate belangrijke beslissingen. Ik begrijp de zorg die bij fracties leeft om nu al een uitspraak te doen over eventuele bezuinigingen. Ik heb er geen begrip voor als wij nog in deze Statenperiode een volledige discussie over de inhoud van het beleid van de Cultuurnota zouden voeren. Zeker naar de betrokken instellingen zouden de Staten dan onzorgvuldig handelen. Waar ik mee zou kunnen leven is, dat de Staten zeggen dat zij ingestemd hebben met verlenging van de periode van de Cultuurnota toen zij de hoogte waren van de financiële situatie anno januari-februari 2015, maar dat zij zich met de huidige kennis van de financiën het recht voorbehouden om daar een generieke korting aan te plakken. Ik kijk hierbij in de richting van degenen die het voorstel van GS steunen. Ik heb in eerste termijn los uit de pols gesproken over 10% of 20%, maar dan is er de mogelijkheid om een generieke korting van 0% tot 100% toe te passen. Dat is dan aan de Staten. Zij kunnen dat de kiezers duidelijk maken en hebben wij ruim de tijd tot 1 juli om dat te berichten. Als de Staten akkoord gaan met het voorstel onder het voorbehoud dat zij in januari of februari de opdracht tot een generieke korting kunnen geven, gelet op de financiële situatie. Daarbij gaat het niet alleen om de regio-arrangementen met allerlei lokale activiteiten, maar ook de festivals of bijvoorbeeld niet de restauratiemonumenten maar wel Volkoren. Doen we dat wel, dan gaan we een heilloze weg op. Ik kan ermee leven als de Staten besluiten tot een generieke "kaasschaaf" zonder aanzien van de inhoud op basis van de dan bekende omstandigheden. Dan moeten wij een zo breed mogelijk draagvlak creëren in deze Staten. Ik tel geen koppen voor meerderheden. Dat zou ook gemakkelijk kunnen, maar laat ik dat maar eens even niet doen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Wij hadden nog een vraag gesteld over de motie bij de Cultuurnota.

De heer **De Reu** (GS). Ik vond het vanzelfsprekend om die te ondersteunen. Het is natuurlijk een inspanningsverplichting en ik kan niet garanderen dat al die culturele instellingen werkelijk iets zullen doen en ook niet in welke vorm. De verleiding is groot om te zeggen dat het ook een beetje afhangt van het besluit van de Staten met betrekking tot de Cultuurnota, maar dat zou te gemakkelijk zijn. Dat houd ik even voor me.

Mevrouw **Van Unen** (SP). De gedeputeerde houdt ons op de hoogte van de voortgang.

De heer **De Reu** (GS). Ja.

De heer **Bierens** (VVD). Ik heb toch nog even een vraag zodat we daarover geen misverstanden hebben. Verlengen: ja, maar ook het cultuurbeleid van de huidige Cultuurnota die wij nu met een jaar verlengen, is onderdeel van de afwegingen binnen de totale taakstelling van 8 miljoen? Daar zou een generieke korting ook op de Cultuurnota uit kunnen voortvloeien. Het wordt in de totale, integrale meegenomen.

De **voorzitter**. Ik begrijp dat de gedeputeerde toezegt dat GS beziet hoe uitvoering moet worden gegeven aan de taakstelling van 8 miljoen en daarbij ook cultuur betreft.

De heer **De Reu** (GS). Ik zie de heer Babijn opkijken en ik denk dat ik weet wat hij bedoelt. Ik maak er wat mij betreft die aantekening bij dat we het om louter financiële redenen doen en geen discussie over de inhoud van het beleid gaan voeren.

De heer **Bierens** (VVD). Dat klopt.

De heer **Colijn** (CU). Ik heb een gewetensvraag. De gedeputeerde sprak zojuist over behoorlijk bestuur, maar hoe verhoudt zo'n generieke korting zich met die uitspraak? Ik heb daar wat moeite mee.

De heer **De Reu** (GS). U wilt van mij ook een gewetensvraag of het antwoord? Voor mijn geweten kan ik dat verantwoorden. Ik vind het behoorlijk bestuur, omdat de afweging mede vanuit financiële motieven wordt gedaan.

De **voorzitter**. Gedeputeerde van Heukelom?

De heer **Van Heukelom** (GS). Nee, dank u wel.

De **voorzitter**. Daarmee zijn wij gekomen aan het einde van de beraadslagingen en gaan wij over tot stemming.

Aanwezig zijn 33 leden.

Aan de orde is de stemming over het Statenvoorstel Vaststellen begroting 2015, inclusief de meerjarenraming.

Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat blijkt het niet het geval te zijn.

Het Statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SGP, CU, de VVD, het CDA, de PvdA en D66 voor het voorstel hebben gestemd.

In stemming komt het Statenvoorstel Najaarsnota.

De **voorzitter**. Wenst iemand daarover een stemverklaring af te leggen? Dat blijkt niet het geval te zijn.

Het Statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SGP, de VVD, het CDA, de CU, de PvdA en D66 voor het voorstel hebben gestemd.

In stemming komt het Statenvoorstel Verlengen Cultuurnotaperiode.

De **voorzitter**. De gedeputeerde heeft hierbij een toezegging gedaan. Wenst iemand hierover een stemverklaring af te leggen? Dat blijkt het geval te zijn en ik geef in de eerste plaats het woord aan de heer Hijgenaar.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Eerder heb ik de deur opengezet voor dit voorstel. maar nu ik hoor dat we een voorstel gaan verlengen met een generieke korting van mogelijk 0% tot 100% vind ik het een fopspeen. Daar doen wij niet aan mee.

De heer **Van Burg** (SGP). Inhoudelijk waren wij het niet eens met de Cultuurnota en dat zijn we nog steeds niet, maar wij stemmen om procedurele redenen in met het voorstel. In januari of februari maken wij een integrale afweging.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik heb een gelijklopende verklaring als die van de heer Hijgenaar. Dit is een voorstel waarop nog allerlei kortingen kunnen worden losgelaten. Daar ben ik op tegen.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Wij hebben ons punt duidelijk gemaakt. Wij kunnen niet instemmen met dit voorstel.

Het Statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de PVV, de SGP, de VVD, het CDA, de SP en de PvdA voor dit voorstel hebben gestemd.

In stemming komt het Statenvoorstel 11de wijziging begroting Provincie Zeeland.

De **voorzitter**. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat blijkt het niet geval te zijn en gaan wij over tot stemming.

Het Statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, de SGP, de CU, de VVD, het CDA, de PvdA, D66 en GL voor dit voorstel hebben gestemd.

In stemming komt het Statenvoorstel 1ste wijziging begroting Provincie Zeeland 2015.

De **voorzitter**. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat blijkt niet het geval te zijn en gaan wij over tot stemming.

Het Statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, de SGP, de CU, de VVD, het CDA, de PvdA, D66 en GL voor dit voorstel hebben gestemd.

Dan gaan wij stemmen over de moties.
De motie van GroenLinks op nr. 5 over een steuntje in de rug is ingetrokken.

In stemming komt de gewijzigde motie op nr. 1 van de PvdA over openbaar vervoer.

De **voorzitter**. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat blijkt het geval en het woord is aan de heer Van Geesbergen.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Het gaat ons hierbij om de rol van Provinciale Staten. We hebben de Kadernota, een Startnota en een beleidsplan vastgesteld. Wij hebben gekozen voor een aantal dwingende elementen, onder andere een beschikbaar

budget, maar ook een vraagafhankelijk openbaar vervoer. In het plan zit een mobiliteitsgarantie en dat was voor alle partijen ook de reden om akkoord te gaan met het Beleidsplan. Een combinatie van vaste, flex- en buurtbus moet daarvoor zorgen. De gedeputeerde heeft dat wat ons betreft nog eens heel goed onderbouwd.

In de motie is een aantal verwachtingen opgenomen die waarschijnlijk niet waargemaakt kunnen worden. Knelpunten worden niet nader gedefinieerd. Wat voor de één een knelpunt is, daar stapt een ander overheen. Wij willen het het college niet aandoen om de discussie over het Beleidsplan opnieuw te voeren. Wij hebben er vertrouwen in dat het college nog steeds een luisterend oor biedt voor eventuele verbeteringen uit de lokaliteit, zeker als het binnen het budget is op te lossen. Wij hebben geen behoefte aan deze motie.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Wij hebben de toelichting van de gedeputeerde gehoord. Wij willen net als hij dat het openbaar vervoer goed geregeld is. Er is een nieuwe concessie. Er kunnen wellicht toch knelpunten zijn en het is goed als wij daarin inzage hebben. Wat je daar vervolgens mee doet of mee kan doen, is vers twee, maar goede, objectieve inzage daarin is niet verkeerd. Om die redenen steunen wij de motie. Laten we de knelpunten in kaart brengen, zodat wij dat inzicht krijgen voor een goed beeld van de bereikbaarheid van de kernen in onze provincie.

De heer **Aalst** (D66). Voorzitter. Wij vinden deze motie overbodig.

De gewijzigde motie op nr. 1 wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SGP, de PvZ, het CDA, de PvdA en de SP voor deze motie hebben gestemd.

In stemming komt de motie op nr. 2 van de PvdA, D66 en de CU over kustbebouwing.

De **voorzitter**. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat blijkt niet het geval te zijn en gaan wij over tot stemming.

De motie op nr. 2 wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de CU, de PvdA, D66, GL en de SP voor deze motie hebben gestemd.

In stemming komt de motie op nr. 3 van de PvdA over de Coming Out Day.

De **voorzitter**. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat blijkt het geval en ik geef het woord in de eerste plaats aan de heer Van Gent.

De heer **Van Gent** (VVD). Voorzitter. De VVD is een liberale partij. Wij zijn van mening dat iedereen in onze samenleving gelijk moet worden behandeld, ongeacht sekse, geloof, fysieke gesteldheid, etniciteit, culturele achtergrond of seksuele geaardheid. Wij kunnen deze motie echter niet steunen, want juist geredeneerd vanuit het gelijkheidsbeginsel vinden wij dat zo'n mogelijkheid,

zo'n goed gebaar, voor al die groepen moet openstaan wat zou leiden tot vlaggeninflatie.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Zoals bekend heeft de PVV zowel landelijk als regionaal warme sympathie voor de LHBT-doelgroep, maar gelijk de woorden van de heer Van Gent krijgen wij een inflatie wanneer wij de vlaggen op overheidsgebouwen doen wapperen. Zij mogen wat ons betreft in heel Nederland wapperen, maar niet op overheidsgebouwen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Gehoord de beraadslagingen en de stemverklaringen van voorgaande partijen hebben wij gemeend onze steun voor deze motie te moeten intrekken. Wij zullen er toch niet voor stemmen om redenen als zojuist verwoord. Wij vinden dat deze partijen gelijk hebben en sluiten ons daarbij aan.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Daar wil ik even kort op reageren. Ik betreur dat echt vanuit D66 die zich profileert als progressieve partij dat zij nu haar steun daarvoor intrekt. Het is te gênant voor woorden.

De motie op nr. 3 wordt vervolgens bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PvdA, GL en de SP voor deze motie hebben gestemd.

In stemming komt de motie op nr. 4 van GroenLinks over Evides.

De **voorzitter**. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat blijkt het geval te zijn en ik geef het woord aan de heer Bierens.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Gehoord de toelichting van de gedeputeerde en de uitkomsten van de Aandeelhoudersstrategie lijkt het ons verstandig deze motie op dit moment niet te steunen.

De motie op nr. 4 wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ, de PVV, D66 en GL voor deze motie hebben gestemd.

In stemming komt de motie op nr. 6 van de SP en de PvdA over de Cultuurnota.

De **voorzitter**. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat blijkt niet het geval te zijn en breng ik deze motie in stemming.

De motie op nr. 6 wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de PvZ, de SGP, de CU, de VVD, het CDA, de PvdA, D66, GL en de SP voor deze motie hebben gestemd.

19. Hamerstukken

20. Statenvoorstel Begroting en meerjarenraming van het Fonds Nazorg Gesloten stortplaatsen Zeeland (SERV-165)

21. Statenvoorstel 12de wijziging begroting Provincie Zeeland 2014 (SERV-171)

22. Statenvoorstel 2de wijziging begroting Provincie Zeeland 2015 (SERV-169)

Zonder stemming worden deze voorstellen aangenomen.

23. Vragensessie

24. Vragen van het lid Frans Babijn over reddende engeltjes voor de Oostkerk

De heer **Babijn** (CDA): Voorzitter. Wij hebben gisterochtend in de PZC kennis kunnen nemen van het feit dat de Oostkerk met een bruidsschat wordt weggeschonken. Vanaf 1 juli 2015 vinden er geen kerkelijke activiteiten meer plaats. Deze kerk is een historisch monument en behoort tot een van de mooiste van Nederland. De kerk is karakteristiek en beeldbepalend bij de binnenkomst van onze provinciestad. De Vereniging Hendrick de Keyser heeft een reddingsplan bedacht om het onderhoud in de toekomst te waarborgen. In het artikel worden de wethouder en de gedeputeerde geciteerd. Wij hebben daar toch nog een paar vragen over.

Past behoud van dit karakteristiek historisch monument, dus geen kerk meer zijnde, in de provinciale visie op cultureel erfgoed van onze provincie?

Welk soort ondersteuning kan het college bieden tot behoud in de toekomst van dit historisch monument en is het college bereid om zich daarvoor actief in te zetten?

Welke mogelijkheden in financiële zin ziet het college in welke vorm dan ook, in samenspraak met de initiatiefnemers?

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Ook wij zijn uiteraard geschrokken door het bericht van het kerkbestuur per 1 juli 2015 te stoppen met erediensten en dat er, hoewel de kerk in goede staat is, een groot risico bestaat dat er langzaam maar zeker de klad komt in het gebouw dat zeer bepalend is voor het stadsgezicht van Middelburg. Ik ben de afgelopen zomer betrokken geweest bij het overleg, in eerste instantie met het kerkbestuur en de gemeente Middelburg en recent in het overleg met daarbij ook de Vereniging Hendrick de Keyser. Daar zijn heel concreet de mogelijkheden besproken om de Oostkerk als gebouw te behouden en niet verloren te laten gaan. Past dat in ons beleid? Ja. Wij hebben in de Cultuurnota een bedrag staan voor restauratie van monumenten. Dat is een matchingsregeling met de Rijksoverheid en wij leggen er de helft bij. Het gaat in

totaal over zo'n zes ton. Dat is echter voor restauratie. De kerk is tiptop in orde en restauratie is pas aan de orde als een monument gebreken gaat vertonen. Ik heb ook gezegd dat die mogelijkheid er is. Dat was geen nieuws voor hen, maar het is geen oplossing voor het probleem.

, voorzitter

De heer Babijn heeft gevraagd of wij bereid zijn mee te denken dan wel mee te betalen. Dat laatste is even te gemakkelijk, lijkt mij. Wat het kerkbestuur en misschien ook een beetje de gemeente doet is, dat zij een idee hebben voor de oplossing van een probleem, namelijk ander gebruik van de kerk, en een fonds om in de toekomst onderhoud te kunnen plegen. Daar moet een substantieel bedrag in gestort worden. Het kerkbestuur heeft een bedrag – een bruidsschat – maar als je twee jaar wacht, is het weg. Wederom is er sprake van een groot dilemma.

, griffier

Ik wacht op activiteiten uit de Middelburgse samenleving naar aanleiding van dit bericht. Uit naburige gemeenten hebben wij vandaag in de PZC reacties gezien. Wat wil Middelburg hiermee en wat gaat zij doen? Komt er een beweging van burgers, bedrijven, instellingen en natuurlijk ook de gemeente zelf voor zowel de financiering als de exploitatie? Ik las in de PZC dat de wethouder het een koopje vindt. Ik vind het wel iets anders als er een brede actie in Middelburg ontstaat om als een van de partners te kijken wat wij zouden kunnen doen. Dan kom ik uiteraard bij de Staten terug. Op dit moment kijk ik echter in een lege portemonnee als het gaat om cultuurgeld. De bal ligt nu even bij het kerkbestuur in de gemeente Middelburg. Ik ben blij met de toezegging van de Vereniging Hendrick de Keyser. Dat is een belangrijk verschil met de situatie in de zomer. Ik vind dat eerst Middelburg aan zet is en daarna kunnen we zien wat we kunnen doen. Wij zijn altijd bereid om mee te denken.

De heer **Babijn** (CDA). Hartelijk dank voor de toelichting. Wij wachten verdere berichten af.

25. Moties niet behorend bij een agendapunt

Er zijn geen moties.

26. Resumptie van de besluiten, Statengriffier gemachtigd

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten de resumptie van de besluiten aan de griffier over te laten.

27. Sluiting

De vergadering wordt te 17.20 gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland in hun vergadering van 25 april 2014, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,